

Dovolte mi, abych poděkoval všem, kteří jakýmkoliv způsobem přispěli ke vzniku této publikace. Zvláště je třeba ocenit pomoc následujících institucí a osob:

Česká tisková kancelář,

Lidové noviny,

Archiv ministerstva vnitra v Praze a v Brně-Kanicích,

Státní ústřední archiv,

PhDr. Jan Stříbrný, viceprezident ČKA,

Václav Vaško, badatel v oblasti církevních dějin,

Páter Josef Růt, kancléř biskupství královéhradeckého,

Ing. Adolf Rázek, vyšetřovatel ÚDV,

Prokop Tomek, dokumentarista ÚDV,

MUDr. Milada Kadlecová, dokumentaristka ÚDV,

Mgr. Jiří Plachý, dokumentarista ÚDV.

Jan Kalous

**INSTRUKTÁŽNÍ SKUPINA StB
V LEDNU A ÚNORU 1950**

ZÁKULISÍ PŘÍPADU ČÍHOŠŤ

Jan Kalous

OBSAH

I. PŘÍPAD ČÍHOŠŤ - PROLOG	9
1) KSC a katolická církev před „zázrakem“ v Číhošti.....	9
2) Instruktažní skupiny StB	11
II. INSTRUKTAŽNÍ SKUPINA StB V LEDNU A ÚNORU 1950 - ZÁKULISÍ PŘÍPADU ČÍHOŠŤ	13
1) Zázrak v Číhošti.....	13
2) Vyšetřovatelé StB vypovídají.....	18
3) ÚDV a Toufarův případ po roce 1989.....	24
III. PŘÍPAD ČÍHOŠŤ - EPILOG	27
1) Propaganda případu Číhošť.....	28
2) Další osud instruktážní skupiny StB	29
POZNÁMKY	30
DOPORUČENÁ LITERATURA A PRAMENY	55
EDIČNÍ POZNÁMKA	56
SEZNAM PŘÍLOH	57
1. A) Organizační struktura Státní bezpečnosti 1949 - 1950	59
B) Schéma zařazení instruktážní skupiny StB.....	60
C) Instruktažní skupiny StB	61
2. Násilím vynucená výpověď Josefa Toufara.....	62
3. Závazky mlčenlivosti v případě Josefa Toufara.....	66
4. Velitelský posudek ppor. Ladislava Máchy.....	69
5. A) Doporučení StB nereagovat na dotaz o Toufarově osudu.....	72
B) Nepodepsaný dopis prezidentu Gottwaldovi.....	74
6. Závěrečná zpráva ve věci hromadného pohřbívání na hřbitově v Ďáblicích.....	76

7. První dopis Ladislava Máchy prezidentu ČSSR	81
8. Druhý dopis Ladislava Máchy prezidentu ČSSR	88
9. Dopis Ladislava Máchy XIII. sjezdu KSČ	92
10. Usnesení Vyšší vojenské prokuratury o zastavení trestního stíhání Ladislava Máchy.....	94
11. Rozsudek v kauze Ladislava Máchy	99
12. Rozsudek odvolacího soudu v kauze Ladislava Máchy.....	105
13. Příspěvek ing. Adolfa Rázka, vyšetřovatele ÚDV, přednesený na konferenci Stát a církve v Československu v roce 1950.....	106
SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH.....	124
JMENNÝ REJSTRÍK.....	119
ZKRATKY.....	121
SLOVO O AUTORECH.....	124

I. PŘÍPAD ČÍHOŠŤ - PROLOG

Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu (ÚDV) věnoval tento SEŠIT činnosti instruktážní skupiny Státní bezpečnosti v souvislosti s tzv. číhošťským případem (bezprostředně jde o období ledna a února 1950). Na něm se pokusíme ukázat mechanismus práce StB, představit nejen osoby postižené, ale i jednotlivé pachatele.

V první části druhé kapitoly (II/1) zrekonstruujeme události v obci Číhošť. Druhá (II/2) a třetí (II/3) část analyzuje výpovědi jednotlivých členů „Máchova týmu“ (tj. instruktážní skupiny StB) a dalších příslušníků StB, kteří zasáhli do běhu událostí v Číhošti během jednotlivých prošetřování v padesátých letech, na počátku let šedesátých, v roce 1968 a po roce 1990.

Třetí část (II/3) přibližuje vývoj kauzy po roce 1990 a informuje o činnosti ÚDV, který byl postaven před nelehký úkol dokázat spáchání trestného činu po téměř 50 letech. Vyšetřovatel získal oporu v dochovaných archivních dokumentech, které měly vysokou vypovídací a tedy i důkazní hodnotu. Tehdejší vyšetřovatel StB Ladislav Mácha totiž odmítal po celou dobu vyšetřování vypovídat. ÚDV rovněž vyslechlo svědky a zadalo vypracování odborných kriminalistických expertiz.

Součástí publikace je rovněž edice dokumentů a příspěvek Adolfa Rázka z konference Stát a církve v Československu v roce 1950, přednesený v červnu 2000.

Během práce na této publikaci autor využíval především archivních materiálů obsažených ve vyšetřovacím spisu ÚDV, v Archivu ministerstva vnitra a ve Státním ústředním archivu. Z literatury pak byly cenným zdrojem informací práce Karla Kaplana, Václava Vaško, Jana Frolíka a Bohumila Jiřího Freie.

1) KSČ a katolická církev před „zázrakem“ v Číhošti

O přístupu KSČ k církvím po roce 1945 existuje dnes již řada odborných studií a publikací¹⁾, z nichž je možno čerpat. V úvodu této publikace se proto zaměřím pouze na představení důležitých trendů ve vývoji vztahu KSČ - církve v období let 1945 - 1950 do „zázraku“ v Číhošti.

Ve vztahu k církvím se Komunistická strana Československa mohla po roce 1945 opřít o tradičně rezervovaný postoj dalších politických stran (národně socialistické a sociálně demokratické). V tomto období KSČ nevedla přímý boj proti náboženství, protože si jako strana

účastníci se politické soutěže nemohla dovolit přijít o voliče (i vzhledem k tomu, že asi 70 % členů KSČ bylo věřících).

Situace se změnila po únoru 1948, kdy se KSČ již nemusela s nikým dělit o moc ve státě a postupně budovala totalitní monolit. Cílem komunistů bylo podřídit si a kontrolovat činnost církví, a dále přerušit spojení s Vatikánem. Zhruba od února 1948 do dubna 1949 se KSČ neúspěšně snažila o dohodu s církvemi. Od dubna 1949 byl dialog nahrazen mocenským diktátem a represemi (uvnitř KSČ patřil k zastáncům tvrdého postupu vůči církvím Čepička²⁾ a Zápotocký³⁾, nalezení dohody reprezentoval Gottwald⁴⁾).

Jednání provázela atmosféra vzájemné nedůvěry. Komunistický požadavek, aby církve jasně deklarovaly loajalitu režimu, církve odmítaly. Dělo se tak v situaci, kdy státní moc administrativními kroky postupovala proti duchovní i materiální podstatě církve (např. byl omezován tisk, výuka náboženství, církevní školy, odebírána půda apod.). Dialog státní moci a katolické církve byl narušen několika událostmi: sporem o politickou angažovanost kněží v souvislosti s kandidaturou Josefa Plojgara⁵⁾ do parlamentu, sporem o uvedení slavnostního Te Deum po volbě Gottwalda prezidentem republiky v červnu 1948 a objevením odposlouchovacího zařízení při jednání biskupské konference ve Starém Smokovci v březnu 1949.

Jakmile komunistická moc přešla od diskuzí do otevřeného tažení, neměla církve šanci. KSČ již disponovala proti církvi a věřícím dostatečným zázemím (kontrolovala tisk, rozhlas, školství; mohla se opřít o StB a její agenturní síť). Zároveň KSČ rozvíjela diskreditační kampaň proti Vatikánu.

V polovině roku 1949 komunisté založili tzv. Katolickou akci s cílem „odvést církvi masy a izolovat tak církevní hierarchii“. K dalším neúspěšným pokusům se řadí tzv. vlastenečtí kněží (kněží, kteří se přihlásili ke státní církevní politice). Od června 1949 byl StB ve svém hradčanském paláci hlídán pražský arcibiskup Josef Beran⁶⁾. Během roku 1949 pak KSČ přešla k otevřenému útoku proti katolické církvi: zákaz tisku, cenzura Katolických novin, odejmutí vedení matrik, zákaz obřadů mimo prostor kostela, poutě a podobné akce pouze se souhlasem „státních orgánů“, omezení a kontrola biskupských seminářů a fakult (následné vylučování studentů a profesorů), zásah proti mužským a ženským řádům.

Církevní zákony z října 1949 představují další omezení nezávislosti církve: kněží se stali hospodářsky závislími na státu, k výkonu duchovní služby potřebovali státní souhlas, byla zavedena kontrola kněží prostřednictvím úřadů a církevních tajemníků.

Mezitím již z příkazu KSČ aktivně proti církvi a věřícím pracovala Státní bezpečnost. Scházely pouze politické procesy - v prosinci 1949 ale přišla zpráva o událostech v Čihošti...

2) Instruktažní⁷⁾ skupiny StB

Již před únorem 1948 prosazovala KSČ do rozhodujících mocenských pozic věrné komunisty. Tento proces probíhal pochopitelně rovněž v rezortu ministerstva vnitra. Velkou pozornost věnovala KSČ ovládnutí vznikajících zpravodajských a státobezpečnostních složek⁸⁾ - tj. ZOB-II⁹⁾ a Státní bezpečnosti¹⁰⁾. Podle Jana Frolíka komunisté „...v jednom měli jasno: policie a zejména tajná služba tvoří jeden ze základních pilířů v mocenském systému vlády komunistické strany, ...ze stejného mocenského důvodu musí být vazba mezi KSČ a policejními složkami funkční, a proto velmi těsná.“¹¹⁾

V listopadu 1947 byla z rozkazu velitele zpravodajského útvaru MV Štěpána Plačka¹²⁾ vytvořena **skupina Regionálních rezidentů** (skupina „RR“), jejíž činnost spočívala zejména v získávání a pozdějším verbování agentů v nekomunistických politických stranách.

Po únoru 1948 byla skupina „RR“ zrušena a nahrazena instruktažní skupinou, do jejíhož čela byl postaven Milan Moučka¹³⁾ (další členové: Antonín Prchal¹⁴⁾, Dobroslav Srnec¹⁵⁾, Vratislav Houdek¹⁶⁾, Vladimír Průša¹⁷⁾, Jan Marčan¹⁸⁾, Antonín Krokeš¹⁹⁾, František Zita²⁰⁾, Miroslav Mašek²¹⁾ a Stanislav Cvíček²²⁾).

Moučkova instruktažní skupina existovala do druhé poloviny roku 1949, kdy byli její členové přearazováni do vyšších velitelských míst k jednotlivým útvarům.

K hlavním úkolům instruktažní skupiny StB patřilo²³⁾:

- a) provádění instruktaží o agenturně operativní práci na KV StB,
- b) řešení materiálního zabezpečení,
- c) řešení kádrových otázek (změny funkcí, přearazování apod.),
- d) prověrka činnosti KV StB (funkce pozdější Inspekce MV),
- e) organizování „odborných“ přednášek pro školení jednotlivých částí StB (např. zavádění operativní evidence, používání operativní techniky apod.),
- f) v některých závažných případech řízení konkrétních akcí StB.

Velitelství Státní bezpečnosti nicméně mělo i nadále zájem na existenci podobného útvaru, a proto koncem roku 1949 tehdejší velitel StB Osvald Závodský²⁴⁾ pověřil Ladislava Máchu²⁵⁾ vytvořením **nové instruktažní skupiny**, současně ho ustavil jejím velitelem a nechal mu volnou ruku

ve výběru vhodných členů - příslušníků StB. Úkoly pro novou instruktážní skupinu zůstaly prakticky totožné s předcházející Moučkovou skupinou.

Začátkem roku 1950 pověřil Osvald Závodský tuto skupinu vyšetřením „případu Číhošť“ v souvislosti s již realizovanou Katolickou akcí (kromě P. Toufára²⁶⁾ též výsledky již zatčených kněží ve Valdicích).

II. INSTRUKTÁŽNÍ SKUPINA StB V LEDNU A ÚNORU 1950 - ZÁKULISÍ PŘÍPADU ČÍHOŠŤ

1) Zázrak v Číhošti

„...Stává se stále zřejmějším, nám je dávno jasné, že církev, především katolická církev, anebo lépe řečeno její organizace, její vrchní hierarchie, stává se legální troubou reakce. Že se okolo ní soustředí a grupuje všechno, co hledá nějakým způsobem dát najevo svůj odpor proti dnešnímu lidově demokratickému režimu...“⁽¹⁾

Klement Gottwald²⁾ na zasedání ÚV KSČ 24. - 26. února 1950

Dne 25. února 2000 uplynulo 50 let od smrti pátera Josefa Toufara³⁾. Zemřel na následky mučení, kterého se na něm při výslechu dopustil tehdejší příslušník Státní bezpečnosti podporučík Ladislav Mácha⁴⁾.

Právě na Toufarově případu v souvislosti s tzv. číhošťským zázrakem chtěly komunistické špičky demonstrovat propojení církevních struktur v Československu se „zrádným imperialismem baleným do vatikánské propagandy“. Měla tak být odhalena „nelidská tvář církve“ a ve veřejnosti vytvořena příznivá atmosféra pro razantní zákrok proti této komunisty tak nenáviděné instituci.

V prosinci 1949 vzbudila velký zájem veřejnosti zpráva o vychýlení křížku na hlavním oltáři v číhošťském kostele během kázání faráře Josefa Toufara. Z Číhoště, ležící nedaleko tehdy okresního města Ledče nad Sázavou (1930 - 1950 okres Ledec n. S., dnes okres Havlíčkův Brod), se stávalo poutní místo; již v prosinci 1949 a intenzivněji v lednu 1950 situaci v Číhošti monitorovala StB. Vládnoucí komunistická moc se rozhodla využít této příležitosti, aby se s církví tzv. vy-pořádala, a proto kladla na realizaci celé akce velký důraz.

„Vyšetření“ číhošťského zázraku svěřily špičky KSČ instruktážní skupině StB. Státní bezpečnost se však obávala už samotného Toufaraova zadržení - měla totiž informace, že místní věřící jsou odhodláni svého faráře bránit. Vyslaní příslušníci StB jej proto 28. ledna 1950 vylákali před faru, kde stálo auto s běžícím motorem, a donutili pátera nasednout do vozu. Josef Toufar byl téhož dne odvezen na StB do Jihlavy a 29. ledna dopraven do zvláštního oddělení věznice ve Valdicích u Jičína. Jeho přiznání a pozdější výpovědi před soudem měly podle představ KSČ jasně demaskovat církev jako nástroj imperialismu.

Páter Josef Toufar byl od počátku (tj. od 1. února 1950) vyslýchán k události, která se stala třetí adventní neděli 11. prosince 1949 o deváté hodině ranní při tradiční mši v číhošťském kostele. Kázal tehdy na téma „Uprostřed Vás stojí, kterého neznáte“ a při slovech: „Zde ve Svatostánku je náš Spasitel...“ se pohnul křížek na oltáři. Sám si tohoto pohybu nevšiml, byl na něj věřícími upozorněn až následující den. Událost mu poté potvrdovali i další účastníci mše (celkem pohyb křížku potvrdilo 19 věřících). Vydal se proto k děkanovi Václavu Slavičkovi⁵⁾ do Ledče nad Sázavou, aby s ním celou záležitost probral. Následující neděli - tedy 18. prosince se při bohoslužbě snažil Toufar pohyb křížku objasnit jako Boží působení v rámci mše svaté a zdůrazňoval, že se tedy nejednalo o signál přicházejícího neštěstí pro církev (jak to mnozí z přítomných vnímali).

Během vánočních svátků a po Novém roce 1950 se zpráva o tajemném pohybu křížku na oltáři číhošťského kostela rychle šířila. Počátkem ledna 1950 navštívil Toufara opat želivského kláštera Vít Tajovský⁶⁾, který ho informoval o očekávaném znamení kříže a doporučil mu, aby křížek vyfotografoval. V dalších lednových týdnech navštívilo číhošťský kostel mnoho převážně církevních osob (např. vatikánský diplomat v Československu Ottavio de Liva⁷⁾).

Farář Toufar ve svých výpovědích odmítal, že by byl iniciátorem pohybu křížku. Jeho výslechy ve Valdicích byly zahájeny 1. února 1950 a probíhaly téměř každý den. Například dne 2. února⁸⁾, kdy řekl, že mu ledečský děkan Slaviček vysvětlil pohyb křížku jako symbol vítězství kříže nad marxismem, dále pak 3. února⁹⁾, 7. února¹⁰⁾ a 9. února 1950¹¹⁾. Přiznání účasti na „zázraku“ však jeho výpovědi neobsahovaly.

Prezident Gottwald a další exponenti KSČ (Čepička, Nosek, Závodský, Čech) s objasněním „Číhoště“ spěchali, protože již ve dnech 24. - 26. února 1950 mělo proběhnout plenární zasedání ÚV KSČ věnované církevním otázkám a Gottwald zde chtěl závěry z kauzy „Číhošť“ představit ostatním soudruhům. O této motivaci svědčí i dopis štábního kapitána StB Romana Stehlíka¹²⁾ ze dne 21. dubna 1951 adresovaný veliteli StB, v němž přímo napsal:

„...Podle sdělení s. ministra Čepičky měl být z rozhodnutí církevní šestky souzen Toufar ve veřejném přelíčení, v němž měla být odhalena pravá tvář kléru a jeho spojení s Vatikánem. Měl to být první církevní proces dalekosáhlého politického významu.“ V závěru Stehlík jen suše konstatuje: *„Jako náhradní proces byl pak proveden proces s řeholníky.“*¹³⁾

Po Máchově nelidském mučení podepsal zlomený farář Josef Toufar 22. února 1950 výslechový protokol¹⁴⁾, který vypovídá o homosexuálním zneužívání dětí ve věku 9 - 12 let.

Následující den, 23. února 1950, signoval Toufar dodatek výslechového protokolu, ve kterém popsal technické provedení zázraku¹⁵⁾. Znalecká expertiza zpracovaná Kriminologickým ústavem v Praze roku 1994¹⁶⁾ však prokázala, že autorem textů těchto „dvou výpovědí“ byl někdo jiný v porovnání s předcházejícími protokoly ze začátku února 1950 (rozdílné formulace i stylistika).

Zároveň bylo zjištěno, že zařízením popsaným v protokole nelze křížkem pohybovat. Nepovedlo se to ani odborníkům z technické skupiny StB, když se v roce 1950 pokusili sestavit mechanismus popsaný v Toufarově výpovědi (gumičky, drát, pružiny). Dokonce došli k závěru, že Toufarovi pomáhala při provedení zázraku druhá osoba. Neuspěli však ani jiným způsobem i když, jak přiznal vedoucí skupiny Bokr¹⁷⁾ v 90. letech, se o to tehdy snažili. Příčinu pohybu křížku se nepodařilo dodnes objasnit.

Podle násilím vynuceného protokolu¹⁸⁾ ze dne 23. 2. 1950 se chtěl číhošťský farář pomstít státu a KSČ za příkoří prováděné na církvi. Vše mělo vypadat jako zázrak nebo zjevení. V květnu nebo červnu 1949 se proto rozhodl, že zinscenuje pohyb křížku: „...považuji kříž jako hlavní znak proti komunismu, chtěl bych říci přesněji, jako symbol v boji proti marxismu-leninismu.“ Pohybování podle „své výpovědi“ načasoval na dobu vánočních svátků, neboť v tomto období bývalo v kostele nejvíce lidí. Chtěl tak posílit pozici církve jako opozice vůči politice KSČ. V závěru protokolu Toufar litoval svých činů a potvrdil svým podpisem, že s ním „výslechové orgány“ Státní bezpečnosti jednaly velmi slušně. Jak slušné jednání probíhalo, svědčí výpověď jednoho svědka z pozdějšího vyšetřování v roce 1951, který uvedl, že „tak asi vypadal Fučík po výslechu“.

„Doznání“ pátera Toufara potřebovala KSČ patřičně propagandisticky využít. Proto dne 23. února 1950 přijel do Valdic vedoucí 2. sektoru StB podplukovník Josef Čech¹⁹⁾, aby faráře Toufara osobně vyslechl a přinutil ho všemi prostředky k účasti ve „filmovém představení“.

Josef Toufar byl ve značně zbědovaném stavu dovezen z Valdic do Číhoště, kde s ním mělo být v kostele nafilmováno zinscenování zázraku. Jan Bokr, jeden z tehdejších příslušníků StB provádějících rekonstrukci, filmování a fotografování v Číhošti, vzpomínal v přísně tajném Záznamu z prosince 1962 na tehdejší Toufarův příchod: „...Byl ve velmi špatném zdravotním stavu, bledý, poškrábaný, rty rozpraskané, těžko mluvil a myslím, že jej stále dva orgány drželi.“²⁰⁾ Dále uvádí, že farář měl tak nateklé nohy, že mu musely být nazuty velké bačkory. Když se Bokr zajímal o příčiny Toufarova zarážejícího zdravotního stavu, dostal tuto odpověď: „... neopatrností pracovníků vyskočil ve věznici v Kartouzích ze II. patra do ochranné sítě a značně se pomlátil.“

Již při tzv. rekonstrukci si Josef Toufar stěžoval na velké bolesti v břišní krajině. Dopravili ho na kazatelnu, tam ale zkolaboval a byl odvezen zpět do Valdic. Filmování se nedokončilo. Film

„Běda tomu, skrze koho pohoršení přichází“ byl natočen až po Toufarově smrti začátkem března 1950, a to velmi primitivním způsobem - mechanismus pohybu křížku byl ve filmu jasně viditelný, knihy na kazatelně podivně uspořádány, tvář kněze nezřetelná (natáčení se zúčastnil mj. i prokurátor JUDr. Karel Čížek), svatostánek na oltáři ozdoben květinami, což je v adventu vyloučeno.

Toufarův zdravotní stav se během dalších dvou dnů stále zhoršoval. Dne 25. února 1950 konstatoval přivolaný lékař zánět pobřišnice (prasklý dvanácterníkový vřed), kdy rozhodují o životě či smrti minuty. Byl proto převezen do státního (Borůvkova) sanatoria v Praze, Legerově ulici. Zde se v 18.20 hodin podrobil pod falešnou identitou (jako Josef Zouhal) operaci. Lékařský zákrok však přišel příliš pozdě a P. Josef Toufar krátce po výkonu ve 20.30 hodin zemřel. Operovali MUDr. Špaček, MUDr. Maurer, MUDr. Sonnenschein.

Všechny lékařský personál musel následně podepsat prohlášení o zachování mlčenlivosti v tomto případě. Za asistence StB byla provedena pitva Toufarova těla (pitvajícím profesorem MUDr. František Hájek byl pplk. StB Josefem Čechem zavázán mlčenlivostí a zároveň na jeho pokyn upravil lékařskou zprávu). Za asistence StB probíhal i tajný pohřeb ostatků P. Toufara, které spočinuly v hromadném hrobě v Ďáblicích dne 28. února 1950. Toufarovo mrtvé tělo hlídali příslušníci StB, rakev byla zapečetěna. Příbuzným, kteří se zajímali o jeho osud, úřady několik let vůbec neodpovídaly, informace jim poskytly až v roce 1953. Nebyly provedeny ani obvyklé úkony související s úmrtím, např. vystavení ohledací listiny, výpis z matriky, vystavení úmrtího listu apod. Vše bylo dodatečně zajišťováno až 17. a 18. června 1953. Utajení smrti P. Josefa Toufara se dělo na příkaz tehdejšího ministra spravedlnosti Alexeje Čepičky²¹⁾, zodpovědného za církevní politiku KSČ (stál v čele tzv. církevní šestky²²⁾ zaměřené proti církvím).

Na zasedání ÚV KSČ ve dnech 24. - 26. února 1950 (tedy v době, kdy P. Toufar umíral) Klement Gottwald referoval o zázraku v Čihošti:

„...V malé vesničce prý se při kázání několikrát pohnul krucifix a potom zůstal obrácen k západu. Okamžitě byla tato zpráva roznášena, přijel tam zástupce nunciatury a pak se ukázalo, jak všechno bylo zorganizováno. Šlo se věci na kloub, zjistilo se, a tamější farář se přiznal, že na struně na hřebíčcích z kazatelny krucifixem pohyboval. Nyní lidem otevřeme oči a ukážeme věřícím, jak je tahají za nos v pravém slova smyslu. To je také třeba věřícím postavit. Já musím zuřit jako bezvěrec, že mě má za tak pitomého a chce mně něco takového nabulíkovat, ale já musím zuřit také, když jsem věřící, poněvadž zneužívá tak jarmarečně mých citů. Ale věc má další rozsah, který se rozpracovává. Ukazuje se, že to měl být začátek velkorysé provokace, chtěli organizovat vraždu kněze, kterou chtěli potom strčit nám do bot, a jiné a jiné věci. Takže co z toho? Je vidno, že vysoký

katolický klérus a ti, kteří mu zůstali tam dole věrni, že pokoj nedají. A že by bylo iluzí si myslet, že už je to všechno v pořádku. ⁽²³⁾

V březnu 1950 byl po tiskové kampani v souvislosti s číhošťským zázrakem vyhoštěn z ČSR diplomatický zástupce Vatikánu v Praze Ottavio de Liva. Komunisté ho obvinili ze zneužívání svého postavení a zasahování do vnitřních záležitostí státu. De Liva opustil ČSR 18. března 1950.

2) Vyšetřovatelé StB vypovídají

„...Teď na mě dopadá jedna rána za druhou jenom proto, že jsem byl donucen rozkazem i okolnostmi, v kterých tehdy strana a stát byly, tvrdě zakročit v zájmu právě strany a státu proti kriminálnímu zločinci jako byl Toufar, který počínaje pohlavním zneužíváním školních dětí až po provokaci s křížkem proti našemu zřízení, přesvědčivě dokázal, kým vlastně je...“

Ladislav Mácha v dopise Antonínu Novotnému z 1. února 1964

Na základě zpřístupnění archivních materiálů můžeme nyní po padesáti letech rekonstruovat mechanismus práce Státní bezpečnosti a podíl jejich konkrétních příslušníků v případě osmačtyřicetiletého číhošťského faráře Josefa Toufara.

Hlavní Toufarův vyšetřovatel Ladislav Mácha se za okupace zapojil do odboje. Byl zatčen gestapem a za protistátní činnost odsouzen k trestu smrti. V únoru 1945 se mu však podařilo z vězení utéci a do konce války bojoval proti Němcům v partyzánské skupině „Smrt fašismu“.

V roce 1945 se stal dvaadvacetiletý Ladislav Mácha nejen členem KSČ (podle posudků jeho nadřízených se dobře orientoval v teorii marxismu-leninismu), ale vstoupil také do služeb SNB. Ještě před Toufarem vyšetřoval Mácha jakýsi „případ Fricová“. Mácha z Fricové vymlátil přiznání její spolupráce se západoněmeckou rozvědkou. Za tento svůj „pracovní“ přístup byl později kritizován, protože okolnosti doznání vyšly najevo.

Počátkem roku 1950 bylo vyšetření tzv. číhošťského zázraku svěřeno právě Máchově týmu (tj. instruktážní skupině StB), do něhož dále patřili: Stanislav Cvíček²⁴⁾, Stanislav Řezníček²⁵⁾, Václav Hrabák²⁶⁾, Miloš Hrabina²⁷⁾, Josef Zikmund²⁸⁾ a Václav Němec²⁹⁾.

Vedle P. Toufara byli jimi vyslýcháni opati Vít Bohumil Tajovský a Augustin Machalka³⁰⁾, vicerektor Josef Burýšek³¹⁾, posluchač královéhradeckého teologického učiliště Jan Zmrhal³²⁾, kostelník a učitelka z Číhoště a další.

Ladislav Mácha, hlavní viník Toufarovy smrti, byl sice v roce 1950 od StB odvelen, ale dále zůstal ve službách ministerstva národní bezpečnosti.

V roce 1951 probíhalo na Inspekci ministra vnitra šetření ppor. Máchy ve věci faráře Toufara. Zde při výslechu 20. června 1951³³⁾ Mácha uvedl, že příkaz k vyslýchání Toufara dostal přímo od Oskara Závodského. O průběhu výslechů Mácha svoje nadřízené (Čech, Závodský) pravidelně

informoval. Když po třech týdnech nepřinesly korektně vedené Toufárový výslechy očekávané výsledky, nespokojení nadřízení požadovali zvýšit tempo (Mácha se v tomto smyslu odvolával hlavně na velitele StB Závodského³⁴⁾ a ministra vnitra Noska³⁵⁾). Počátkem čtvrtého týdne vyšetřování však Toufar všechny výpovědi odvolal a tvářil se „zatvrzele“. Mácha podle vlastních slov svolal svůj tým a společně se radili, jak dále v celém případě postupovat. Tehdy (podle Máchy) všichni zúčastnění souhlasili s „ostřejší formou výslechu“. Podle slov hlavního aktéra brutálních výslechů vyšetřovatele StB Máchy „...p. Toufar dostal napřed pár pohlavků a potom gumovým obuškem přes zadek a na šlapky.“

V roce 1963 pak Mácha dodal³⁶⁾, že se ocitl v časové tísní, protože se měl natočit zázrak a on neměl Toufárovo doznání. Existoval tak pouze jediný způsob, jak toto přiznání získat: z faráře ho vymlátit! Po Toufárově smrti se Mácha snažil vysvětlit celý případ a jeho okolnosti Závodskému, ten ho ale odmítl přijmout. Navíc mu hrozilo vyšetřování a jeho nadřízený Čech mu radil, aby se někam „uklidil“.³⁷⁾

Iniciativní příslušník StB Václav Němec se tvrdých výslechů faráře Toufára účastnil společně s Máchou. Později (začátkem 60. let)³⁸⁾ popřel, že by se na jeho bití podílel. Naopak spolu s ostatními údajně odrazoval „kolegu“ Máchu od takového způsobu vedení výslechů. Václav Němec potvrdil, že chtěli Toufarův odpor zlomit obviněním z jeho údajné sexuální deviace (styky s nezletilými chlapci), což bylo v 50. letech tradičně přítomno v žalobách římsko-katolických kněží. Šetřením v Číhošti se jim však nic takového prokázat nepodařilo.

I další člen instruktážní skupiny Václav Hrabák ve výpovědi 25. června 1951 potvrdil nápad StB udělat z faráře Toufára sexuálního delikventa, který měl obtěžovat nezletilé chlapce. Při návratu z Číhoště, kde prováděli další šetření, do valdické věznice se však Hrabina a Hrabák dověděli, „...že Mácha seřezal surově Toufára na cele pendrekem, že jej bil hlava nehlava a že na základě tohoto výprasku se Toufar přiznal.“³⁹⁾

Vrchní strážmistr Miloš Hrabina ve svém Úředním záznamu z 21. června 1951 dodatečně potvrdil neobyčejnou důležitost brzkého objasnění zázraku v Číhošti: „...Ještě než jsme odjížděli /myšleno k výslechům do Valdic - pozn. autor/ bylo nám s. Máchou sděleno, že se jedná o neobyčejně závažný politický případ, na kterém má zájem jak MNB, tak i ÚV KSČ a dokonce nám nepřímou řečí, že tam jedeme z příkazu s. Gottwalda.“ Hrabina však odmítl užít mlácení při výsleších - tím se dostal do sporu s Máchou, který se zaštiťoval vyšším stranickým zájmem na objasnění celého případu za použití všech prostředků („...asi 10 až 15 minut jsem na Máchovi pozoroval, že bije Toufára se sadistickou rozkoší...“). Hrabina byl dále svědkem toho, jak po tříhodinovém výslechu

nechal Mácha Toufara zavřít do temnice a zakázal mu podávat jídlo. Další den mu „servíroval“ karlovarskou polévku = horká polévka s abnormálním množstvím soli, přičemž nedovolil Toufarovi napít se. Po třech dnech takovýchto výsledků byly na Toufarovi jasně zřetelné následky Máchovy procedury. Následující den (tj. 23. února 1950) se filmoval číhošťský zázrak s evidentně „nejistým“ Toufarem. Vrchní strážmistr Hrabina dále v roce 1951 upozorňoval na skutečnost, že Mácha ostatní vyšetřovatele soustavně obelhával, když jim tvrdil, že jeho postup v celé akci schválil Závodský:

„...trvám na podstatě, že to byl Mácha, který byl iniciátorem toho, že Toufar byl doslova ubit...“⁽⁴⁰⁾

Tato svá tvrzení potvrdil Miloš Hrabina i v průběhu dalšího šetření v prosinci 1962⁽⁴¹⁾ a v lednu 1963⁽⁴²⁾.

Toufarův špatný zdravotní stav potvrdili v roce 1951 i dva příslušníci StB Robert Skerl⁽⁴³⁾ a Jaroslav Rotsch⁽⁴⁴⁾, kteří ho převáželi do Borůvkova sanatoria v Praze („...jeho celé tělo bylo promodralé...“, což potvrdil i Rotsch: „... lékaři z Borůvkova sanatoria ... prohlásili, kdo Toufara takhle zřídil...“). Skerl byl přítomen posledním chvílím farářova života a svědčil i o místě hrobu v Ďáblicích.⁽⁴⁵⁾ Již v březnu 1950 musel Skerl podepsat prohlášení, že bude ohledně zázraku v Číhošti zachovávat mlčenlivost (stejně prohlášení podepsal i další vyšetřovatel StB Bohumil Kořář⁽⁴⁶⁾). K zdravotnímu stavu faráře Toufara uvedl 1. července 1968 Robert Skerl ještě tyto údaje:

„...vypadal strašně zle. Nepodobal se ani člověku. Byl celý zchátralý, hubený, tváře měl propadlé, strhané rysy v obličejí, oteklé a rozpraskané rty a měl takovou divnou barvu v obličejí a stejně tak i na těle, přesně řečeno byl celý žlutý. V obličejí měl nějaké modřiny, modřiny jsem viděl i na těle... Byl v jakési agonii. Trásl se a pronášel jakési vzdechy. Zřejmě měl strašně bolesti. Všiml jsem si, že rukama si stále sahal na břišní krajinu.“⁽⁴⁷⁾

Ve výpovědi v prosinci 1962 potvrdil bývalý člen „Máchova týmu“ Václav Hrabák existenci rozporů ve vyšetřující instruktážní skupině StB, když jedna část chtěla výsledk přitvrdit a druhá zastávala názor, že by se mělo pokračovat slušnou formou. Hrabák zastával druhou představu a dostal se kvůli tomu s Máchou do ostrého sporu:

„...Můj názor byl, že s. Mácha, jako vedoucí této skupiny chtěl docílit nějaký mimořádný úspěch, aby tak dokázal svým nadřízeným, že skupina pod jeho vedením něco dokáže. Byly to u něj podle mého názoru karieristické cíle, které byly hlavní pohnutkou jeho hrubého postupu.“⁽⁴⁸⁾

V Úředním záznamu z 11. července 1951 přiznal nadporučík Stanislav Cviček (další člen instruktážní skupiny) rozpory s Máchou právě při vyslýchání osob ve věci Číhošť; ani on nebyl zastáncem masivního mlácení. Naopak stoupcem tvrdé linie vedení výslechů byli Mácha a Václav Němec, přičemž Mácha operoval souhlasem Závodského.⁴⁹⁾

Dne 20. února 1952 vypovídal k případu Toufara další příslušník Máchovy instruktážní skupiny Stanislav Řezníček. Podle Řezníčka se asi po třítydenním výslechu farář Josef Toufar přiznal, že onen zázrak provedl sám, ovšem při sepisování výpovědi svoje doznání stáhnul. Mácha ho proto nechal opakovaně zavřít do temnice. Tehdy konečně dostal Mácha od Závodského svolení pořádně Toufarovi nařezat: „...*Pokud se pamatuji, Mácha to asi vyjádřil tak, že mu musíme rozsekat prdel až se posere.*“⁵⁰⁾ Mácha tedy opakovaně mlátil Toufara pendrekem po celém těle:

*„... Dále si pamatuji, že přišel najednou Zikmund nahoru do naší ubytovny a řekl nám, že Mácha dole mlátí Toufara a to hrozným způsobem, že ho už dole t.zn. Máchu nemohou udržet... Po příchodu na celu jsem viděl, že Toufar leží na prýčně a u něho byl Mácha, který měl pendrek v ruce a byl velmi rozčilen. Výslech probíhal asi tak, že se jej Mácha ptal - Toufara, zda to udělal a zda se přizná a když Toufar stále zapíral, tak dostal od Máchy ránu... Toufar vypadal velmi zuboženě a byly na něm patrné následky použitého násilí.“*⁵¹⁾

Řezníčkovu výpověď potvrdil v únoru 1952 také další příslušník instruktážní skupiny Josef Zikmund:

*„...Protože se Toufar nepřiznával a velmi nařikal, což mělo na Máchu vliv, že úplně se přestal ovládat a přímo sadisticky pendrekem bil Toufara hlava nehlava po celém těle.“*⁵²⁾

7. března 1952 vypracoval podporučík Kalinský z vyšetřovacího oddělení kádrového odboru ministerstva národní bezpečnosti Zprávu o vyšetření.⁵³⁾ Z ní vyplývá, že se o výsledky šetření číhošťského zázraku v únoru 1950 intenzivně zajímaly špičky KSČ (např. ministr vnitra Nosek, ministr spravedlnosti Čepička, velitel StB Závodský). Podle ppor. Kalinského byl za smrt Josefa Toufara přímo odpovědný podporučík Mácha (*„...dle výpovědí orgánů, kteří byli na tomto případě zúčastněni, několik hodin hrubým přímo sadistickým způsobem Toufara týral.“*).

Mácha se hájil tím, že užití fyzického násilí (Toufar se měl totiž přiznat za jakoukoliv cenu) bylo odsouhlaseno na „vyšších místech“; například Závodský v roce 1952 ve vazbě přiznal v tomto smyslu svůj podíl na případu.

Proti této Máchově verzi ale vystoupil např. major Josef Čech, který si byl jist tím, že použití násilí výslovně v případě Toufar zakázal. Bohumil Košař (také tehdejší Máchův kolega) mimo jiné

uvedl, že Mácha používal násilí při výsleších běžně, nepotřeboval tedy povolení nadřízeného. Kalinský ve své Zprávě pokračuje:

„...Z protokolárních výpovědí a písemných vyjádření orgánů, kteří se použití fyzického násilí vůči Toufarovi zúčastnili, jest zřejmo, že Mácha několik hodin bil hlava nehlava Toufara pendrekem, přičemž budil přímo dojem nenormálního sadistického člověka a když byl ostatními orgány mírněn ..., tak Mácha reagoval na radu soudruhů tím, že jim nadával a spílal oportunistů a alibistů...“

Podle uvedené Zprávy Toufarův výslech vedl Mácha spolu s Václavem Němcem dvoufázově - po odpočinku vyslychajících následoval večer další výslech. V závěru Kalinský konstatuje, že v důsledku Máchova chování nebylo možné demaskovat „zrádnou úlohu Vatikánu před masami dělnické třídy“.

V roce 1963 byl Mácha za použití násilí v kauze Toufar potrestán stranickou důtkou a odchodem ze služeb ministerstva vnitra. V dalších letech pracoval na ministerstvu dopravy, v Prago-exportu a do října 1968 na ministerstvu lesního a vodního hospodářství (MLVH).

Ústřední kontrolní a revizní komise (ÚKRRK) ÚV KSČ si v roce 1964 vyžádala soudní znalecký posudek, v němž se o úmrtí P. Josefa Toufara mj. uvádí:

„Fyzické násilí použité proti faráři Toufarovi nemělo vliv na jeho smrt. Určitě však zhoršilo jeho zdravotní stav a mohlo uspišit perforaci žaludečního vředu. K jeho smrti došlo opožděným převozem do nemocnice. Na tom však nemá vinu L. Mácha, ale tehdejší nedostatečná lékařská péče ve věznicích.“⁵⁴⁾

Ostatně také ÚKRRK ÚV KSČ dále zhodnotila P. Josefa Toufara jako prohnaného nepřítele socialistického společenského zřízení.

Bývalý vyšetřovatel StB Ladislav Mácha nicméně musel na základě skutečností zveřejněných v tisku v roce 1968 opustit své zaměstnání na ministerstvu lesního a vodního hospodářství. Dostával anonymní dopisy, stal se obětí vlastní minulosti. Trpěl depresivními stavy v důsledku toho, že nemohl najít práci. V dubnu 1969 pak nastoupil na OPBH Praha 6; a v této pražské čtvrti žije nyní klidným životem důchodce ...

V roce 1968 zveřejnil redaktor Jiří Brabenec okolnosti případu Toufar v sérii článků v deníku Lidová demokracie pod názvem „*Jak a proč zemřel farář Josef Toufar*“.⁵⁵ Ladislav Mácha byl na základě opětně oživeného zájmu veřejnosti o tento případ obviněn ze zavinění Toufarovy

smrti, 8. června 1968 vzat do vazby a vyšetřován pro podezření ze spáchání trestného činu vraždy. Ihned podal stížnost pro porušení zákona a podpořil ji čtyřdenní hladovkou. Dne 24. června 1968 byl z vazby propuštěn a trestní stíhání pokračovalo na svobodě. Vojenský soud v Příbrami jeho stíhání 10. prosince 1968 zastavil, protože se nepodařilo prokázat smrt faráře Josefa Toufara jako vraždu (vždyť zemřel na perforaci žaludečního vředu). Ani trestné činy zneužití pravomoci veřejného činitele a ublížení na zdraví nešlo stíhat, protože byly v té době podle platného zákona již promlčeny.⁵⁶⁾

Ladislav Mácha se cítil útoky na svoji osobu v tisku poškozen. Psal dopisy, v nichž sám sebe obhajoval a přibližoval případ faráře Toufara „ze svého pohledu“. Například v únoru a březnu 1964 se dvakrát písemně obrátil na prezidenta Novotného⁵⁷⁾:

„...Farář Toufar z případu ‚Čihošť‘ nebyl nevinný člověk, ale obyčejný kriminální a protistátní zločinec, který trestnou činnost skutečně spáchal... jako uvědomělý člen strany jsem v zájmu strany a státu před 14 lety (v únoru 1950) splnil rozkaz tehdejšího ministra vnitra s. Noska, kterým jsem byl donucen tvrdě zakročit proti takovému kriminálnímu a protistátnímu zločinci, jako byl farář Toufar, který počínaje homosexuálním zneužíváním školních dětí a konče provokací proti státu s křížkem v Čihošti, přesvědčivě ukázal, o jakou zřůdu společnosti jde.“⁵⁸⁾

Podobný dopis adresoval Mácha XIII. sjezdu KSČ v roce 1966:

„...případ Čihošťský zázrak neexistoval... znovu se potvrdilo, že farář Toufar byl kriminální a protistátní zločinec... Zatímco farář Toufar, kriminální a protistátní zločinec, našel řadu ochránců, kteří se starali, aby tento odpadlík lidské společnosti neutrpěl újmy, o mne, jako komunistu, poctivého člověka, který vždy řádně a disciplinovaně plnil své povinnosti člena strany, nikdo žádnou péči neprojevuje a nestará se o to, zda jsem utrpěl újmu nebo nikoliv.“⁵⁹⁾

Ladislav Mácha žádal i o osobní přijetí u prezidenta, aby mu mohl svou kauzu vysvětlit v celém kontextu. Antonín Novotný mu ale nikdy neodpověděl.

3) ÚDV a Toufarův případ po roce 1989

„...Byl jsem tehdy přesvědčen, že konám správnou věc a mnohé okolnosti případu tomu nasvědčovaly. Správně však zvažovat mezi tím, co je dobro a zlo, jsem nebyl schopen...“

Písemné vyjádření Ladislava Máchy pro soudní líčení v listopadu 1999

Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu se „případem Čihošť“ začal zabývat v roce 1994. V dubnu 1995 navrhl vyšetřovatel ÚDV podání žaloby na dva dosud žijící příslušníky StB - Ladislava Máchu (odmítl po celou dobu vyšetřování ÚDV vypovídat) a Václava Němce, kteří měli ve dnech 20. - 22. února 1950 psychickým nátlakem, týráním a fyzickým násilím nutit faráře Josefa Toufara k přiznání, že inscenoval 11. prosince 1949 v čihošťském kostele pohyb křížku na oltáři. Tím oba jmenovaní spáchali trestný čin zneužití úřední nebo služební moci podle §§ 380 a 381 písm. a) a trestný čin těžkého poškození na těle podle §§ 431, 434 písm. c), d), e) a § 436 zákona č. 19 z 15. 1. 1855 s přihlédnutím k ustanovením hlavy II zákona č. 449/1919 Sb. ze dne 23. 7. 1919.

ÚDV požádal v srpnu 1994 Kriminologický ústav o znalecký posudek, který měl zodpovědět:

1. zda stylizace a formulace všech výpovědních protokolů jsou dílem jednoho autora,
2. pokud lze vysledovat rozdíly, určit, od kterého data protokolu ke změnám došlo.

V září 1994 zjistil Kriminologický ústav analýzou Toufarových výpovědí, že ve formulaci jednotlivých protokolů existují rozdíly (např. protokol z 22. 2. 1950 se od dalších lišil stylisticky i jazykově).⁶⁰⁾

ÚDV si v květnu a srpnu 1996 vyžádal dva na sobě nezávislé znalecké posudky v oboru soudního lékařství⁶¹⁾. Podle nich byl příčinou smrti Josefa Toufara prasklý žaludeční vřed; přesně nelze určit, kdy k prasknutí vředu došlo, ale stalo se tak s největší pravděpodobností v noci z 23. na 24. února 1950. Stáří žaludečních vředů se nedalo zjistit, ale není vyloučené, že mohly vzniknout během několika dnů: *„...Psychická a tělesná zátěž v době věznění se mohla podílet na vzniku vředové choroby a vést nakonec k prasknutí vředu. Svědčí pro to údaje, že poškozený neměl před vzetím do vazby potíže charakteristické pro vředovou chorobu.“*⁶²⁾ Podlitiny na těle pak byly podle znaleckých posudků výsledkem mučení, které musel P. Josef Toufar vnímat jako značně bolestivé. Duševní a tělesná zátěž mohla vést k prasknutí vředu. Záchrana života Josefa Toufara byla podle

odborníků možná, pokud by se operace konala dopoledne 24. února 1950 (namísto v podvečer 25. února).

ÚDV získal i výpověď zdravotní sestry, která byla přítomna Toufarově operaci v Borůvkově sanatoriu v Praze. Všimla si tehdy velkých modřin a podlitin na celém jeho těle. Podle ní byl pacient silně zanedbán - na odsání tekutiny z břišní dutiny musela použít 27 roušek velikosti 70 x 70 cm.⁶³⁾

ÚDV vyvrátil také tvrzení StB o Toufarově sexuální úchylce. Naopak bylo prokázáno, že tehdejší děti (pokud) vypovídaly, tak bez přítomnosti rodičů nebo zákonných zástupců, zato pod nátlakem StB. Jistě lze předpokládat, že kdyby se takové obvinění potvrdilo, bylo by nejen náležitě propagandisticky využito, ale ve spisu by o tom zůstala zachována alespoň nějaká stopa. Protokolárně jsou však zachyceny až výpovědi z roku 1968 (spis nicméně obsahuje výpovědi školáků o samotném pohybu křížku 11. prosince 1949, pořizované na StB v únoru 1950), když prokurátor hledal svědky.

Na ÚDV vypovídal k případu v červnu 1994 i opat Vít Bohumil Tajovský, který byl rovněž obviněn z inscenování zázraku. Opat Tajovský se StB vytrvale odmítal přiznat, byl proto zavřen na samotku, nedostával jídlo ani pití. Při tom slyšel Toufarův zpěv, jímž se posiloval, i jeho náрек, když byl podroben neobyčejně brutálnímu výslechu.⁶⁴⁾

V listopadu 1996 bylo zastaveno trestní stíhání Václava Němce, protože se nepodařilo prokázat, že uvedený skutek spáchal právě obviněný.

V prosinci 1996 podalo Okresní státní zastupitelství v Jičíně obžalobu v případě faráře Josefa Toufara na Ladislava Máchu pro spáchání trestných činů zneužití úřední nebo služební moci a těžkého ublížení na těle.

Po řadě odkladů se hlavní líčení konalo 23. listopadu 1998 před senátem Obvodního soudu Praha 6. Ten uznal obžalovaného Ladislava Máchu vinným ze spáchání uvedených trestných činů a vyměřil mu trest v trvání pěti let nepodmíněně. V odůvodnění rozsudku mimo jiné zaznělo:

„... soud má za prokázané, že obžalovaný shora uvedeným způsobem tragicky zasáhl do osudu poškozeného, zapříčinil jeho velmi závažný zdravotní stav, závažnou poruchu zdraví, kterou doprovázely velmi intenzivní bolesti, bez možnosti dovolat se práva na svoji obranu.“⁶⁵⁾

Mácha se proti tomuto verdiktu odvolal. Městský soud v Praze potvrdil 1. listopadu 1999 závěr Obvodního soudu Praha 6, snížil ale trest odnětí svobody na dva roky nepodmíněně.⁶⁶⁾

Metody, jakými v 50. letech pracovala Státní bezpečnost, jasně odhaluje právě případ číhošťského faráře Josefa Toufara. Jeho trýznitel se nikdy necítil vinen. Do dnešních dnů argumentuje tím, že plnil oddaně příkazy svých nadřízených a zájem KSČ. Tragédie P. Josefa Toufara tak jasně odhaluje pokrytectví a totální absenci morálních hodnot (nejen) u tehdejších vyšetřovatelů StB. Stejně bezcitně postupovala KSČ proti každému, kdo si dovilil postavit se nově nastolovanému režimu nebo kdo ohrožoval komunistickou moc.

Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu prokázal bývalému vyšetřovateli Státní bezpečnosti Ladislavu Máchovi spáchání trestného činu zneužití úřední nebo služební moci a trestného činu těžkého poškození na těle. Po téměř půl století tak byla činnost vyšetřovatele StB i právně klasifikována a posléze odsouzena.

Ladislav Mácha byl sice odsouzen, svůj trest však dosud nenastoupil a zůstává otázkou, zda si jej vůbec odpyká či zda zůstane se svojí vinou na svobodě.

Je však třeba definitivně odsoudit zločinný komunistický systém, který páchaní a krytí takových zvěrstev, jak jsou uvedena v případě faráře Josefa Toufara, ze své podstaty umožnil.

III. PŘÍPAD ČÍHOŠŤ - EPILOG

Ani po půl století neznáme přesné odpovědi na otázky z případu Číhošť. Tajemný pohyb křížku tak zůstává neobjasněn - mechanismus popsáný páterem Josefem Toufarem totiž nikdy nefungoval.

Můžeme se tak jenom dohadovat, zda akci dopředu nepřipravila státní moc - tedy zda nešlo o provedenou provokaci Státní bezpečnosti na objednávku KSČ. Víme však, komu celý případ Číhošť prospěl. Číhošť byla využita KSČ k zintenzivnění útoků proti katolické církvi, proti věřícím i proti Vatikánu. Číhošť otevřela stavidla politických procesů proti představitelům církvi (proces Machalka a spol., Zela a spol., případ Babice aj.).

Víme přesně, že číhošťský farář Josef Toufar byl podroben soustavnému psychickému i fyzickému tlaku tolik typickému pro období padesátých let. Za jeho smrt je plně odpovědný zločinný komunistický režim. Pro něj „pracovali“ a z něho profitovali takoví lidé jako příslušníci StB v instruktážní skupině Ladislava Máchy.

Na rychlém „vyřešení“ případu Číhošť měly nepochybně zájem špičky KSČ (Gottwald, Čepička, Nosek), které silně tlačily na velitelství StB (Závodský, Čech). Soudruzi Gottwald a spol. si nechávali pravidelně předkládat zprávy o výsledcích vyšetřování a trvali na získání Toufarova přiznání jakoukoliv cestou.

Právě příslušník Státní bezpečnosti Ladislav Mácha musel několikrát v souvislosti s případem Číhošť (na rozdíl od dalších, bezprostředně s případem spojených - Klement Gottwald zemřel v roce 1953, Alexej Čepička zemřel v roce 1990, Václav Nosek zemřel v roce 1955, Osvald Závodský popraven v roce 1954 a Josef Čech zemřel v roce 1988) čelit vyšetřování. Hájil se zájmem Komunistické strany Československa: P. Josef Toufar pro něj zůstal zálučným protistátním zločincem. Farářova nevina mu ale byla dobře známa od samého počátku!

Pro potřeby soudu v roce 1998 napsal Mácha (48 let po Číhošti!) omluvu Josefu Toufarovi a katolické církvi. Uvádí zde, že nedokázal rozlišit dobro a zlo. Obvodní soud Prahy 6 a následně Městský soud v Praze vyřešily svými rozsudky toto Máchova dilema.

1) Propaganda případu Číhošť

Důležitou součástí represe padesátých let tvořily masivní propagandistické kampaně, které měly veřejnosti představit „skutečnou tvář nepřátel socialistického zřízení“. Tak tomu samozřejmě bylo i u případu Číhošť.

Dne 3. března 1950 (Josef Toufar zemřel 25. února 1950) bylo v tisku zveřejněno následující Toufarovo přiznání:

„...Zatažení drátkem jsem provedl tak, že nikdo nemohl pozorovat, že to jsem já, kdo tímto křížkem pohybuje. Můj pokus se velmi dobře podařil a očití svědkové vůbec nepostřehli, že jsem je tímto způsobem klamal a fakticky podvedl.“⁽¹⁾

Toto přiznání vyšlo, aniž by někdo z novinářů uviděl živého faráře Toufara.

V březnu 1950 byl natočen a následně v kinech promítán film „Běda tomu, skrze koho pokušení přichází“. Již v předcházejícím textu jsem se zmínil o jeho vzniku - vedení KSČ projekt zadalo a realizaci svěřilo StB. Film musel být po několika týdnech promítání stažen - působil totiž nevěrohodně. Nicméně samotná existence filmu jasně prokazuje jeho účelovost.

V nakladatelství Orbis vyšla ještě v roce 1950 kniha Vladimíra Hodače „Číhošťský zázrak“, která je dostatečně výmluvným svědectvím o době svého vzniku. Na padesáti stranách autor seznamuje čtenáře s událostí v Číhošti, s rolí faráře Toufara a s mezinárodními souvislostmi.

„Živly, známé svým pochybným postojem k lidově demokratickému zřízení, začaly projevovat neobyčejný zájem o číhošťský případ...“⁽²⁾, vysvětluje čtenářům Hodač a dále odhaluje církevní strategii případu Číhošť:

„Zprvu nesměle, ale postupně se stále rostoucím důrazem šířili představitelé katolické hierarchie mezi věřícími tvrzení, že číhošťský zázrak je vlastně projevem boží zloby nad cestou československého pracujícího lidu k socialismu. Podle tohoto církevního výkladu dal kříž svým kymácením najevo nespokojenost s lidově demokratickým zřízením a věštil zároveň své brzké vítězství - nad marxismem!“⁽³⁾

Co se tedy v této souvislosti očekávalo od věřících? Hodač odpovídá:

„Při nejmenším neměli podporovat vládu lidu, neměli pomáhat orgánům lidové moci, měli se k nim obracet zády, neplnit své občanské povinnosti. Odvážnější a lepší katolíci, ti ovšem měli být i činem nápomocni, aby vůle boží se co nejdříve uskutečnila a lidově demokratické společenské zřízení co nejrychleji zmizelo s povrchu zemského. Sabotáže, vraždy, špionáž, to byl úkol, který jim svěřovala k uskutečnění svých plánů ‚nadpřirozená moc‘.“⁽⁴⁾

V další části knihy představuje Hodač faráře Josefa Toufara jako pokrytce, který předstírá věrnost lidu, ale ve skutečnosti připravuje „... něco, co by zmobilisovalo široké masy věřících a postavilo je po boku Vatikánu proti lidově demokratické republice.“⁽⁵⁾

Hodač publikoval rovněž Toufarův popis technického provedení zázraku (shodný s tím, který byl otištěn 8. března 1950 v tisku) a vysvětlil „československému lidu“ důvod přerušení diplomatických styků s Vatikánem:

„Věděl také /myšleno Ottavio de Liva - pozn. autor/ o politické intrice, o protistátním zaměření číhošťského podvodu... A proto také musil pan Ottavio de Liva navždy opustit naši republiku. Jeho číhošťská návštěva byla onou kapkou, kterou přetekla číš: protistátní rejdy vatikánského posla překročily míru snesitelnosti.“⁽⁶⁾ Následuje Hodačův soud nad politikou Vatikánu:

„Každému je dnes jasno, že Vatikán nestojí v táboře míru, že se plně dal do služeb amerických světovládných plánů a tedy i do služeb válečných štváčů. Naše domácí zkušenosti s katolickou hierarchií, stále ještě slepě plnící vatikánské příkazy, plně postačí pro potvrzení této skutečnosti.“⁽⁷⁾

V celé jeho knize „Číhošťský zázrak“ se čtenář samozřejmě nedozvěděl nic o osudu faráře Josefa Toufara, ani o metodách práce StB.

2) Další osud instruktážní skupiny StB

Po skončení případu Číhošť byl Ladislav Mácha odvolán z funkce velitele instruktážní skupiny Státní bezpečnosti. Ve funkci ho nahradil Václav Hrabák. Ze skupiny rovněž odešel Stanislav Cviček.

Hrabákova skupina pak pokračovala v dalším vyšetřování řádových kněží v Praze-Ruzyni. Koncem března 1950 byla skupina přidělena ke KV StB Pardubice. V červenci 1950 se skupina vrátila do Prahy. Její členové byli přeřazeni k jiným útvarům StB.

Tímto krokem přestala instruktážní skupina StB existovat.

Velitel instruktážní skupiny (měla pouze 5 členů) Václav Hrabák zhodnotil její význam ve své výpovědi učiněné na ministerstvu vnitřní věci dne 30. ledna 1963 takto:

„Závěrem lze říci, že Instruktážní skupina ustavená koncem r. 1949 vlastně úkoly pro které byla určena neplnila neboť jak jsem již uvedl, ještě než se její práce stačila rozběhnout byl jí určen úkol vyšetřovat případ ČIHOŠŤ a ani později do jejího rozpuštění svoje úkoly instruktážní skupiny neplnila.“⁽⁸⁾

POZNÁMKY

/ ad I. Případ Číhošť - prolog /

- 1) Upozorňuji například na práce: Hanuš J., Stříbrný J.: Stát a církev v Československu v roce 1950. Brno 2000; Církevní komise ÚV KSČ 1949 - 1951. Edice dokumentů I. Církevní komise ÚV KSČ („Církevní šestka“) duben 1949 - březen 1950. Praha - Brno 1994; Kaplan K.: Stát a církev v Československu 1948 - 1953. Brno 1993; Vaško V.: Neumlčená. Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce II. Praha 1990.
- 2) Poznámka k Alexeji Čepičkovi - viz pozn. 21/II.
- 3) Antonín Zápotocký (1884 - 1957) - předseda vlády ČSR v letech 1948 - 1953; vyučený kameník, od 1900 členem soc. demokratické strany, od 1921 členem KSČ, v letech 1925 - - 1938 poslanec NS za KSČ, 1939 - 1945 vězněn (Pankrác, Drážďany, koncentrační tábor Sachsenhausen-Oranienburg); 1945 - 1950 předseda Ústřední rady odborů, 1945 - 1953 poslanec NS za KSČ, únor - červen 1948 náměstek předsedy vlády, od 1951 člen politického sekretariátu ÚV KSČ, 1953 - 1957 prezident ČSR; je bezprostředně odpovědný za politické procesy 50. let.
- 4) Poznámka ke Klementu Gottwaldovi - viz pozn. 2/II.
- 5) Josef Plojhar (1902 - 1981) - římskokatolický „vlastenecký“ kněz; 1939 - 1945 vězněn (koncentrační tábory Buchenwald a Dachau); 1945 člen Prozatímního národního shromáždění, 1945 - 1948 předseda krajské organizace Československé strany lidové (ČSL) v Českých Budějovicích, 1946 - 1968 poslanec NS za ČSL, 1948 člen Ústředního akčního výboru Národní fronty, 1948 - 1968 ministr zdravotnictví, 1951 - 1968 předseda ČSL, 1951 - 1968 předseda Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva, 1952 - 1968 člen předsednictva ÚV NF, 1950 - 1972 místopředseda ÚV Svazu československo-sovětského přátelství, od 1968 v důchodu, 1969 - 1981 poslanec FS ČSSR, 1969 - 1981 čestný předseda ČSL.
- 6) Josef Beran (1888 - 1969) - arcibiskup pražský; 1907 - 1911 studium teologie v Římě, 10. 6. 1911 vysvěcen na kněze, po návratu do Čech působí jako kaplan, Od 1917 profesor náboženství a pedagogiky na učitelském ústavu kongregace chudých školských sester sv. Anny v Praze, 1929 učitel pastorální teologie na pražském arcibiskupském semináři - od 1932 jeho rektor, docent a profesor na Teologické fakultě UK. V červnu 1942 zatčen gestapem a do 1945 vězněn v Terezíně a koncentračním táboře Dachau. V listopadu 1946 jmenován pražským arcibiskupem

(stolec byl od smrti kardinála Kašpara v roce 1941 neobsazený), odmítl se podrobit komunistickému nátlaku vůči církvi. Od června 1949 sledován a hlídán StB, později od roku 1951 do roku 1963 byl internován. Leden 1965 - jmenován papežem Pavlem VI. kardinálem, 1965 povolen odchod do Říma (zde založil České náboženské středisko Velehrad); věřil v návrat do vlasti. Je pochován v kryptách pod bazilikou sv. Petra.

- 7) Instruktaž = dávání instrukce; instrukce = (z ruštiny - latinský základ) návod, pokyn, poučení. In Slovník cizích slov, SPN, Praha 1981, str. 296.
- 8) Jan Frolík: Nástin organizačního vývoje státobezpečnostních složek Sboru národní bezpečnosti v letech 1948 - 1989. In Sborník archivních prací 2/1991, str. 447 - 510.
- 9) Ve II. odboru Zemského odboru bezpečnosti (označovaný jako ZOB-II), zřízeného při Zemských národních výborech se sídly v Praze a Brně, byla v období od léta 1945 do podzimu 1947 soustředěna zpravodajská služba kontrarozvědná, vnitropolitická a hospodářská, ovšem bez výkonné pravomoci; tu vykonávala StB. ZOB-II byl řízen odborem Z (odbor pro Státní bezpečnost a politické zpravodajství - pozdější VII. odbor) MV, ale podléhal rovněž ZNV. ZOB splynuly po přijetí zákona č. 149/1947 Sb. s příslušnými úřadovnými StB (centrála ZOB-II se stala součástí VII. odboru MV). Tento proces byl ukončen ke konci března 1948.

Zemské odbory bezpečnosti nepochybně pracovaly ve prospěch KSČ (např. monitorovaly a narušovaly schůze nekomunistických stran, sledovaly a kompromitovaly KSČ nepohodlné osoby, připravovaly se k souboji o politickou moc ve státě apod.). Jeden z příslušníků ZOB a pozdější člen instruktážní skupiny Antonín Prchal o své předúnorové činnosti uvedl ve výpovědi na generální prokuratuře v Praze dne 23. prosince 1962 toto: *„Byli jsme kmenově vedeni v ústředních seznamech pracovníků Zemského národního výboru a proplácní konspirativním způsobem. Všichni od počátku jsme měli falešné průkazy a legitimaci ZOB jsme nesměli nikde ukazovat. Při přijímání nám bylo řečeno, že jsme vlastně stranickou zpravodajskou službou...“* In A MV, ZV-122.

- 10) Postavení a úkoly StB vymezoval zákon č. 149/1947 Sb. o národní bezpečnosti takto: *„Státní bezpečnost byla vymezena jako zvláštní služba národní bezpečnosti, která je školená a cvičena především pro stíhání trestných činů proti státu. Úkoly státní bezpečnosti zákon definuje jako zajištění Československé republiky před útoky na její svrchovanost, samostatnost, celistvost a demokratickorepublikánskou formu, bezpečnost a obranu, dále zajištění osobní bezpečnosti ústavních činitelů a obrana proti hospodářskému vyzvědačství. Náleží sem zejména též šetření o trestních činech soudních z tohoto oboru (úkoly přípravného řízení podle trestních ráďů).“*

Dalším úkolem StB bylo provádění preventivních opatření (např. na základě zpravodajsky získaných zpráv), která měla zabránit výše popsaným skutkům.

In A MV, fond A8, inv. j. 1235 - Znalecký posudek k činnosti Státní bezpečnosti v roce 1948 z 21. 5. 1969 (vypracován pro Vyšší vojenský soud komisí znalců ve složení: mjr. Zdeněk Zikmundovský, mjr. Otakar Dvořák, pplk. Václav Pulec).

11) Frolík J.: Citované dílo, str. 453.

12) Štěpán Plaček (1909) - zaměstnanec MV od 1. 8. 1946; vedoucí zpravodajského útvaru MV (mj. se stýkal se sovětskými, jugoslávskými a bulharskými zpravodajci). V březnu 1948 vytýčil na poradě přednostů zemských a oblastních útvarů StB nové zaměření politického zpravodajství: sledování ilegálního odporu „reakce“ a vytvoření agenturní sítě „mezi reakcí“. V listopadu 1948 odvolán z funkce a dnem 31. 12. 1949 propuštěn ze služebního poměru. Na podzim 1949 byl zatčen pro údajnou špionáž ve prospěch Jugoslávie. Dne 20. ledna 1954 odsouzen za trestný čin vraždy a zneužití úřední moci (případ Konečný) k trestu odnětí svobody na 15 let a ztrátu čestných práv občanských na 5 let. Amnestiemi z roku 1948, 1953 a 1955 byl trest snížen na 8 let a 8 měsíců. Z výkonu trestu byl podmíněčně propuštěn v dubnu 1957 se zkušební dobou 4 roky. V roce 1968 byl zaměstnancem Ústavu pro mezinárodní politiku a ekonomii při MZV.

13) Milan Moučka (1922) - příslušník StB; původním povoláním truhlář, člen KSČ od 26. 5. 1945. K MV nastoupil 1. 10. 1945 na Krajské velitelství StB Jihlava. Dne 1. 4. 1946 přešel do funkce zástupce přednosty Zemského odboru bezpečnosti v Brně. V únoru 1948 byl vyslán na Oblastní úřadovnu StB Jihlava a Znojmo. Od 1. 8. 1948 byl zařazen do zvláštního oddílu 3. odboru BA a 16. 4. 1949 se stal velitelem KV StB Uherské Hradiště. V listopadu 1949 pověřen přípravou procesu s Miladou Horákovou. Dne 1. 8. 1950 přeřazen na VI.B sektor V StB a od 1. 3. 1951 byl náčelníkem tohoto sektoru. 1. 4. 1953 jmenován zástupcem náčelníka Správy vyšetřování a od 1. 10. 1953 se stává jejím náčelníkem. Dnem 1. 4. 1956 byl odvolán a zařazen na jiný úsek mimo MV a 16. 6. 1956 propuštěn ze služebního poměru. Moučka byl svými podřízenými označován za iniciátora užívání násilí při výsleších (podílel se na akci KÁMEN, likvidaci skupiny SVĚTLANA, vyšetřování biskupů Zely a Vojtaššáka, případu Rudolf Slánský a spol. a Závodský a spol.).

Dosažené hodnosti: od 1. 10. 1946 strážmistr, od 1. 3. 1947 štábní strážmistr, od 1. 12. 1948 praporčík, od 1. 1. 1949 vrchní strážmistr, od 1. 2. 1949 poručík, od 1. 6. 1949 nadporučík, od 1. 2. 1950 kapitán, od 1. 6. 1950 štábní kapitán. od 1. 7. 1952 major, od 1. 1. 1953 podplukovník;

1949 - Řád 25. února III. stupně, 1953 - Řád práce, 1955 - medaile Za službu vlasti, 1956 - medaile Za zásluhu o obranu vlasti.

14) Antonín Prchal (1923 - 1996) - příslušník StB; původní povolání student obchodní akademie, člen KSČ od 21. 5. 1945. Dne 6. 6. 1945 nastoupil na státněbezpečnostní oddělení Ředitelství NB Jihlava. Od 1. 11. 1945 se stal výkonným orgánem OZO Jihlava a od roku 1947 zástupcem vedoucího OZO. V letech 1948 - 1949 působil v instruktážní skupině V StB. Od července 1949 zástupcem velitele IV. sektoru a v roce 1950 pak velitelem tohoto sektoru. V únoru 1951 se stává zástupcem velitele StB a později velitelem StB. Dne 12. 2. 1952 přešel na MNB jako náměstek ministra. 8. 5. 1956 byl odvolán z funkce a 30. 6. 1956 ukončil služební poměr.

Dosažené hodnosti: od 1. 1. 1951 štábní kapitán, od 1. 4. 1951 major, od 1. 3. 1952 plukovník; 1949 - Řád 25. února III. stupně, 1953 - Řád republiky.

Dne 31. 7. 1963 byl Antonín Prchal odsouzen Vyším vojenským soudem v Příbrami za trestný čin obecného ohrožení k trestu odnětí svobody v trvání 6 let.

15) Dobroslav Srnec (1922) - příslušník StB; původním povoláním chemik, člen KSČ od 21. 5. 1945. K MV nastoupil 1. 2. 1946 jako zpravodajský orgán ZOB Mladá Boleslav. V období od 1. 1. 1949 do 11. 10. 1950 byl přidělen na odbor BA, přičemž do 31. 8. 1949 byl členem instruktruktážní skupiny V StB. Dne 12. 10. 1950 se stal náčelníkem sekretariátu MNB. Od 1. 3. 1953 byl náčelníkem 2. referátu 1. oddělení HS VB Praha, od 31. 12. 1953 náčelníkem 1. oddělení 10. odboru HS VB Praha, od 26. 4. 1955 náčelníkem 1. oddělení dopravního inspektoriátu HS VB Praha, od 1. 9. 1955 náčelníkem 3. oddělení vědeckotechnického odboru HS VB Praha. Od roku 1956 působil jako lektor kursů VB v Janu pod Skalou. Od 1. 7. 1964 se stal zástupcem náčelníka 6. odboru HS VB Praha. Dne 1. 2. 1966 nastoupil do funkce náčelníka 2. odboru kriminalistického ústavu VB. Dne 1. 11. 1969 přemístěn na školské zařízení MV při PF UK v Praze jako vedoucí laboratoří. Dne 15. 3. 1970 byl zproštěn výkonu služby a 30. 4. 1971 propuštěn ze služebního poměru.

Dosažené hodnosti: od 7. 9. 1947 poručík, od 1. 10. 1949 nadporučík, od 1. 2. 1955 kapitán, od 9. 5. 1960 major, od 1. 5. 1965 podplukovník;

1949 - Řád 25. února II. stupně, 1955 - medaile Za službu vlasti, 1956 - medaile Za zásluhu o obranu vlasti.

16) Vratislav Houdek (1919 - 1987) - příslušník StB; původním povoláním herec (člen operního sboru ND). K MV nastoupil 16. 9. 1945 a od listopadu 1945 byl zařazen na ZOB-II. V dubnu 1947 přeložen na MV; v letech 1948 - 1949 členem instruktážní skupiny V StB (později o práci v instruktážní skupině napsal: „Práce zde byla velmi mnohostranná a stala se mi praktickou

školou státní bezpečnosti...“). Dne 16. 1. 1950 byl zařazen na Krajské velitelství StB Praha a 29. 6. 1951 byl na vlastní žádost ze služeb MV propuštěn. V říjnu 1956 si Houdek podal žádost o znovupřijetí do služeb MV, ale ta byla v prosinci 1956 zamítnuta.

Dosažené hodnosti: od 7. 9. 1947 poručík, od 1. 2. 1950 nadporučík.

- 17) Vladimír Průša - příslušník StB; v letech 1948 - 1949 člen instruktážní skupiny V StB. Další údaje se nepodařilo dohledat.
- 18) Jan Marčan (1913 - 1997) - příslušník StB; původní povolání dělník (cukrář), člen KSČ od roku 1932. Od 1. 1. 1946 byl zaměstnancem ZNV Praha (ZOB II). V období 1. 8. 1946 - 1. 1. 1948 se stal přednostou OZO Česká Lípa (znovu pak od 15. 4. 1948 do 5. 5. 1948). Od 2. 1. 1948 do 31. 3. 1948 přidělen do evidenčního oddělení sekretariátu ÚV KSČ, který řídil Karel Šváb. Od konce prosince 1948 byl členem instruktážní skupiny V StB (instruktor pro oblast Liberec, Ústí nad Labem, Most). V roce 1950 se stal přednostou školského oddělení MNB.
Od 8. 4. 1952 zástupcem náčelníka 3. oboru Vojenského velitelství zpravodajské služby, 1. 11. 1953 přeřazen na 1. odbor VI. správy MV a 1. 1. 1955 přeložen do zálohy.
- 19) Antonín Krokeš - příslušník StB; v letech 1948 - 1949 byl zařazen do instruktážní skupiny V StB. Další údaje se nepodařilo dohledat.
- 20) František Zita (1919 - 1995) - příslušník StB; původním povoláním dělník, člen KSČ od 1. 6. 1945. K MV nastoupil 1. 2. 1946. V letech 1948 - 1949 člen instruktážní skupiny V StB. Dne 1. 1. 1950 se stal krajským velitelem KV StB Jihlava a 1. 12. 1952 byl přeřazen do funkce náčelníka KS StB Hradec Králové. 1. 4. 1953 mu byla odňata hodnost a zrušen služební poměr.
- 21) Miroslav Mašek (1919) - příslušník StB; původním povoláním rolník, člen KSČ od září 1945. V roce 1942 nastoupil k protektorátní policii a od května 1943 do ledna 1944 byl služebně nasazen v Německu. Dne 1. 6. 1945 byl přeložen do Chebu a později do Karlových Var. Jeho služba u protektorátní policie se stala předmětem vyšetřování speciální komise. Od října 1948 byl zařazen do instruktážní skupiny V StB. Po předcházejícím vyloučení z KSČ a ukončení jeho zařazení k instruktážní skupině utekl 16. 2. 1949 do americké okupační zóny v Německu.
- 22) Poznámka ke Stanislavu Cvíčkovi - viz pozn. 24/II.
- 23) A MV, ZV-122.
- 24) Poznámka k Osvaldu Závodskému - viz pozn. 34/II.
- 25) Poznámka k Ladislavu Máchovi - viz pozn. 4/II.
- 26) Poznámka k Josefu Toufarovi - viz pozn. 3/II.

POZNÁMKY

/ ad II. Instruktažní skupina StB v lednu a únoru 1950 - zákulisí případu Čihošť /

- 1) A ÚV KSČ, fond 01, schůze 24. - 26. 2. 1950 Viz též Karel Kaplan: Stát a církev v Československu 1948 - 1953. Doplněk, Brno 1993, str. 372 - 373.
- 2) Klement Gottwald (1896 - 1953) - v letech 1948 - 1953 prezident ČSR; vyučený truhlář, 1915 - 1918 vojenská služba v rakousko-uherské armádě, 1918 - 1920 příslušník čs. armády, od 1921 člen KSČ, 1921 - 1926 stranický funkcionář na Slovensku, 1925 - 1953 člen ÚV KSČ, 1928 - 1943 člen výkonného výboru KI, 1929 - 1945 generální tajemník KSČ, 1929 - 1938 poslanec NS, 1938 - 1945 v čele moskevského vedení KSČ, 1945 - 1946 náměstek předsedy vlády, 1946 - 1948 poslanec NS, 1945 - 1953 předseda KSČ a NF, 1946 - 1948 předseda vlády, 1951 - 1953 vykonával agendu prvního tajemníka KSČ. Je bezprostředně spjatý s procesy 50. let.
- 3) Páter Josef Toufar (1902 - 1950) - pocházel ze zemědělské rodiny, vyučil se původně truhlářem. Po absolvování vojenské služby (u 10. pěšího pluku Jana Sladkého Koziny v Brně) se ve svých 26 letech rozhodl pro duchovní dráhu. Studoval nejdříve gymnázium v Havlíčkově Brodě, později maturoval na gymnáziu v Chotěboři. V roce 1935 vstoupil do kněžského semináře v Hradci Králové, v červnu 1940 byl vysvědčen na kněze. V letech 1940 - 1948 působil jako farář v Zahrádce u Ledče nad Sázavou, v letech 1948 - 1950 v Čihošti (složil slib věrnosti „lidově demokratické“ republice).
- 4) Ladislav Mácha (1923) - příslušník StB; původním povoláním automechanik, člen KSČ od 1. 6. 1945. Vstoupil do služeb MV 10. 7. 1945 do SNB - ZVP SNB Příbram, výcvikové středisko Zbiroh, kádrový a školský odbor ZOB. Od 14. 3. 1947 se stal referentem ZOB Mladá Boleslav. Dne 17. 5. 1948 přeřazen na MV do Prahy na odbor BA, koncem listopadu 1949 se stává velitelem instruktažní skupiny velitelství StB. Dne 17. 4. 1950 je přidělen do kádrového a školského odboru, od 22. 7. 1950 působí na katedře StB na škole SNB v Liběchovicích a dne 1. 10. 1950 se stává velitelem 1. referátu 3. oddělení sektoru IV. Od 1. 11. 1952 byl z důvodů nemoci zproštěn služby a přeřazen do Ústřední školy MNB v Praze 6-Veleslavíně. Od 1. 2. 1953 pracuje jako referent 2. referátu 1. odboru Krajské správy VB Praha a 1. 4. 1954 se stává zástupcem náčelníka 2. odboru KS VB Praha (boj proti rozkrádání a spekulaci); 1. 3. 1955 jmenován náčelníkem 1. oddělení povolovacího odboru S VB Praha, 1. 8. 1957 pak náčelníkem 2. oddělení odboru pátrání a povolování S VB Praha. Dne 1. 11. 1959 se stal starším referentem

2. oddělení 5. odboru II. správy MV. Od 1. 9. 1962 pak působil jako starší referent 3. oddělení 5. odboru II. správy MV a od 1. 2. 1963 jako starší referent 2. oddělení 4. odboru II. správy MV. Dne 5. 10. 1963 byl zproštěn výkonu služby a 5. 1. 1964 propuštěn ze služeb MV pro používání nezákonných metod.

Dosažené hodnosti: od 1. 10. 1949 podporučík, od 1. 8. 1954 poručík, od 1. 8. 1956 nadporučík, od 1. 11. 1960 kapitán;

1946 - Válečný kříž 1939, 1950 - peněžitá odměna za splnění zvláštního úkolu, 1953 - peněžitá odměna + pochvalné uznání, 1956 - medaile Za zásluhu o obranu vlasti, 1956 - peněžitá odměna, 1961 - věcný dar.

5) Václav Slavíček (1907 - 1981) - duchovní, děkan v Ledči nad Sázavou. Na kněze byl vysvěcen roku 1934 v Hradci Králové. V letech 1934 - 1937 působil jako kaplan v Polné a poté, 1937 - 1938, jako administrátor ve Světlé nad Sázavou. V letech 1938 - 1939 taktéž administrátorem ve Všestarech u Hradce Králové, 1940 - 1946 pak farářem. Od 1. 4. 1946 se stal děkanem v Ledči nad Sázavou. Byl zatčen 14. února 1950, odvezen do Valdic a internován v Želivi (až do roku 1952 nebyl ovšem odsouzen). Od roku 1953 administrátorem v Havlíčkově Borové.

6) Vít Bohumil Tajovský (1912 - 1999) - kněz, představitel premonstrátského řádu, publicista. V roce 1937 absolvoval kněžský seminář v Hradci Králové. V letech 1934 - 1948 archivářem a knihovníkem želivského kláštera. V letech 1940 - 1945 působil jako profesor na gymnáziu v Humpolci. V lednu 1948 se stal opatem premonstrátského kláštera v Želivi. Dne 30. ledna 1950 byl zatčen a ve vykonstruovaném procesu v dubnu 1950 odsouzen na 20 let těžkého žaláře (obviněn mj. z toho, že pracoval pro vatikánskou zpravodajskou službu, podílel se na zázraku v Číhošti a v želivském klášteře ukrýval zbraně). Byl postupně vězněn v Praze - na Pankráci, na Mírově, ve Valdicích a Leopoldově. V roce 1960 byl na amnestii propuštěn, ale nesměl vykonávat duchovní službu (s výjimkou let 1968 - 1974). Od roku 1990 se vrátil jako opat do obnoveného premonstrátského kláštera v Želivi.

7) Ottavio de Liva (1911 - 1965) - vatikánský diplomat, tajemník internunciatury v Praze, na kněze vysvěcen v roce 1934. Dne 12. 7. 1949 ho pověřil čs. úřady vyhoštěný chargé d'affaires Gennaro Verolino dočasným vedením internunciatury. V souvislosti s „číhošťským zázrakem“ byla proti němu rozpoutána kampaň ve sdělovacích prostředcích. Dne 16. 3. 1950 označen jako persona non grata a 18. 3. opouští ČSR. V říjnu 1950 Vatikánem jmenován monsignorem (Msgre.) a radou nunciatury v Rakousku. V roce 1962 se stal titulárním arcibiskupem v Heliopolis in Phoenicia (nyní Ba`lbek) a současně byl jmenován apoštolským internunciem v Indonésii.

- 8) Původní vyšetřovací spis ZV 122. Výpověď Josefa Toufara. Datováno 2. 2. 1950, podepsán Josef Toufar, ostatní podpisy nečitelné.
- 9) Původní vyšetřovací spis ZV 122. Výpověď Josefa Toufara. Datováno 3. 2. 1950, podepsán Josef Toufar.
- 10) Původní vyšetřovací spis ZV 122. Výpověď Josefa Toufara. Datováno 7. 2. 1950, podepsán Josef Toufar, ostatní podpisy nečitelné.
- 11) Původní vyšetřovací spis ZV 122. Výpověď Josefa Toufara. Datováno 9. 2. 1950, podepsán Josef Toufar, ostatní podpisy nečitelné.
- 12) Roman Stehlík (1908 - 1975) - příslušník StB; původním povoláním úředník, člen KSČ od 1. 6. 1945. K MV nastoupil 1. 9. 1949. Od 15. 3. 1951 byl zástupcem velitele sekretariátu V StB, od 1. 7. 1952 zástupcem náčelníka sekretariátu. Dne 10. 11. 1952 propuštěn na vlastní žádost. Jeho personální spis v A MV byl skartován.
- 13) A MV, Osobní spis Ladislava Máchy. Dopis Romana Stehlíka veliteli StB. Datovaný v Praze 21. 4. 1951.
- 14) Původní vyšetřovací spis ZV 122. Výpověď Josefa Toufara. Datováno 22. 2. 1950, podepsán Josef Toufar, ostatní podpisy schází.
- 15) Původní vyšetřovací spis ZV 122. Výpověď Josefa Toufara. Datováno 23. 2. 1950, podepsán Josef Toufar, ostatní podpisy nečitelné. Viz Příloha 2
- 16) Vyšetřovací spis ÚDV. Znalecký posudek. Vypracoval Kriminologický ústav Praha - jazyková expertiza, 16. 9. 1994, č. j. PPR-938/UKP-UKI-3-94.
- 17) Jan Bokr (1926) - příslušník StB; původním povoláním modelář dřeva, člen KSČ od 1. 11. 1946. K MV nastoupil 14. 6. 1945 - pohotovostní pluk 1 NB 9600. Dne 1. 1. 1953 byl zatímně ustanoven do funkce 2. zástupce náčelníka odboru TÚ IX. správy MV. Od 1. 2. 1953 vykonával funkci prvního zástupce náčelníka odboru a od 22. 10. 1953 funkci prvního zástupce náčelníka IX. správy MV. V životopisu datovaném 1. 10. 1954 shrnuje poznatky ze své práce takto: „...*Celkovou svoji práci v bezpečnosti mohu hodnotit přes její různorodost dobře. Měl jsem v ní jistě hodně chyb měl jsem také dost úspěchů za které jsem byl mnohokrát pochválen a dobře odměněn...*“ V letech 1959 - 1960 absolvoval operativní školu v SSSR a 1. 8. 1960 se vrátil do své poslední funkce. V roce 1961 absolvoval VUML. Dne 1. 8. 1962 byl jmenován do funkce náčelníka IX. správy MV a 1. 2. 1964 do funkce náčelníka VI. správy MV. V období let 1966 - 1968 studoval tříletý rezortní právnický kurs na PF UK, SOŠ Praha. Dne 15. 7. 1968 odvolán z funkce náčelníka VI. správy, zařazen do kádrové dispozice náměstka ministra vnitra pro StB a 1. 10. 1968 se stal náčelníkem oddělení studia a analytiky. 1. 3. 1969 zatímně

jmenován do funkce náčelníka I. odboru VI. správy FSZS, 15. 4. 1970 se stává zástupcem náčelníka VI. správy FMV. V dubnu a květnu 1974 absolvoval kurz pro vedoucí funkcionáře MV ČSSR a ČSR na Vysoké škole politické ÚV KSČ ve Skašově. Dne 1. 4. 1975 přemístěn do funkce náčelníka odboru zálohy na odboru pro mezinárodní styky Sekretariátu FMV a 1. 9. 1975 zařazen do činné zálohy a současně ustanoven náčelníkem odboru. Dne 31. 5. 1981 byl uvolněn ze služebního poměru.

Dosažené hodnosti: od 14. 6. 1945 střelec, od 29. 3. 1946 svobodník, od 1. 5. 1946 desátník, od 15. 6. 1946 četař, od 1. 2. 1949 štábní strážmistr, od 1. 10. 1949 podporučík, od 1. 7. 1950 poručík, od 1. 10. 1952 nadporučík, od 1. 5. 1953 kapitán, od 1. 8. 1954 major, od 9. 5. 1959 podplukovník, od 15. 12. 1962 plukovník;

1948 - Řád 25. února III. stupně, 1955 - medaile Za službu vlasti, 1956 - medaile Za zásluhu o obranu vlasti, 1957 - Za statečnost, 1961 - Řád Rudé hvězdy, 1970 - Čestný odznak SNB, 1971 - Za upevňování přátelství ve zbrani I. stupeň, 1975 - 30 let SNB, 1981 - Za službu ve SNB.

18) Původní vyšetřovací spis ZV 122. Výpověď Josefa Toufara. Datováno 23. 2. 1950, podepsán Josef Toufar, ostatní podpisy nečitelné. Viz Příloha 2

19) Josef Čech (1912 - 1988) - příslušník StB; původním povoláním elektromechanik, člen KSČ od 1. 6. 1945. K MV nastoupil 15. 1. 1946 jako smluvní zaměstnanec na oddělení ZOB-II ZNV Praha. Od 7. 9. 1947 příslušníkem SNB, 12. 1. 1948 přidělen na Ú StB. Dne 1. 1. 1953 ustanoven do funkce zástupce náčelníka VIII. správy MV a 7. 4. 1954 následovalo jmenování do funkce náčelníka této správy. V roce 1963 absolvoval VUML a 31. 12. 1963 byl přemístěn a ustanoven do funkce náčelníka 5. odboru VII. správy MV. Dne 1. 10. 1966 se stal náčelníkem 4. odboru IV. správy HS StB, 9. 4. 1968 mu byla odňata hodnost a medaile Za službu vlasti a Za zásluhu o obranu vlasti, protože „... jako příslušník MV v letech 1949 - 1953 se dopustil nezákonných metod při vyšetřování.“ O týden později (16. 4. 1968) mu byly odebrány ještě Řád rudé hvězdy, stříbrná medaile Řádu 25. února 1948 a vyznamenání za Vynikající práci. Těmito kroky zanikl v dubnu 1968 jeho služební poměr příslušníka SNB.

Dosažené hodnosti: od 7. 9. 1947 kapitán, od 1. 10. 1949 štábní kapitán, od 1. 10. 1950 major, od 1. 5. 1953 podplukovník, od 1. 10. 1959 plukovník.

V personálním spisu Josefa Čecha v A MV se o jeho osobní účasti a podílu při šetření číhošťského zázraku píše v nepodepsané zprávě ze dne 2. 4. 1951 toto: „V únoru 1950 byla pověřena skupina, aby vyšetřila provokace římsko-katolické církve, která se udála v Číhošti s křížkem... Ve třetím týdnu přijel do vězení s. Čech a vyslechl faráře sám. Tento výslech byl

proveden naprosto špatně, protože s. Čech řekl faráři, že když se nepřizná, že to z něho stejně dostane. Později bylo řečeno vyšetřující skupině od s. Čecha, že se s tím případem mažou a tak byl farář vzat znovu k výslechu a použito násilí a farář se přiznal. Ve čtvrtém týdnu přijel Čech Josef a řekl, že má příkaz z ÚV-strany odvést faráře na místo činu a celý zázrak nafilmovat. To znamená, že toto rozhodnutí bylo učiněno bez ohledu na to, zda se farář přiznal nebo ne, protože zprávu o jeho přiznání velitelství Stb ještě nemělo. Akce byla provedena podle příkazu Čecha. Po návratu zpět se farář roznemohl a byl převezen do nemocnice do Prahy, kde bylo zjištěno, že se mu protrhl vřed na dvanácterníku, při operaci zemřel.“

Tato zpráva viz rovněž A MV, fond A 8/2, inv. j. 33, č. l. 122.

V roce 1964 mu byla sekretariátem ÚV KSČ udělena důtka s výstrahou. V odůvodnění se mj. uvádí: „V roce 1950 při tak zv. Čihošťském zázraku Čech na příkaz Veselého ovlivnil pathologa, aby ve své zprávě o příčině smrti faráře Toufara neuvedl skutečnost, že při vyšetřování bylo vůči Toufarovi použito hrubého fyzického násilí, které přispělo k prasknutí žaludečního vředu a k jeho smrti a Toufarovi nebyla poskytnuta včasná lékařská pomoc. Čech toto vysvětluje tím, že Jindřich Veselý nechtěl, aby se s. Gottwald dověděl o pravé příčině smrti Toufara. Čech také zajišťoval pohřbení Toufara pod nepravým jménem Coufar.“

In A ÚV KSČ, fond Komise - II, sv. 39, arch. j. 603.

- 20) Původní vyšetřovací spis ZV 122. Záznam. PŘÍSNĚ TAJNÉ (razítko). Datováno 28. 12. 1962, podepsán Jan Bokr (datum psáno rukou), razítko MV dne 30. 12. 1962 pod č. j.: 0076/Z-62.
- 21) Alexej Čepička (1910 - 1990) - předseda Státního úřadu pro věci církevní v letech 1949 - 1950; 1929 - 1934 studium PF UK v Praze, 1929 - 1963 členem KSČ, 1946 - 1960 poslanec NS, 1947 - 1948 ministr vnitřního obchodu, 1948 - 1950 ministr spravednosti a generální tajemník Ústředního akčního výboru NF, 1950 - 1956 ministr národní obrany, 1951 - 1956 člen předsednictva ÚV KSČ, leden - září 1953 náměstek předsedy vlády, 1953 - 1956 první náměstek předsedy vlády. 20. 4. 1956 odvolán ze stranických a státních funkcí, 1956 - 1959 předseda Státního úřadu pro vynálezy a normalizaci, 1963 vyloučen z KSČ, od 1968 v důchodu.

Dne 2. 8. 1968 Alexej Čepička na Vyšší vojenské prokuratuře v Táboře uvedl do protokolu: „...o případu faráře Toufara resp. Čihošťského zázraku jsem byl informován, je možné, že jsem se vyjádřil, že je třeba věc urychleně objasnit, ale tak se vyjádřili i další političtí činitelé. Rozhodně jsem však nedával příkaz k zatčení Toufara, v tomto směru mohl vyjít příslušný příkaz jen z Stb, ovšem doporučení mohlo vyjít z některého jiného orgánu, které se tím zabývaly... Nevěděl jsem o nějakých nezákonnostech ve vyšetřování. Sám jsem také k žádným

nezákonnostem pokyn nedával. Nic jsem také ohledně Toufara po jeho zatčení nezařizoval, tedy ani převoz do sanatoria. Nevím ani kdy přesně byl zatčen. O jeho smrti jsem byl informován, domnívám se, že mi bylo sděleno, že zemřel v souvislosti s prasklým žaludečním vředem.

Ani

v souvislosti s jeho smrtí a pohřbením jsem nedával žádné příkazy. To vůbec nespadlo do mojí kompetence.“

In Spis VVP Tábor č. j. Vv 22/68.

22) Církevní komise ÚV KSČ, tzv. církevní šestka, vznikla na jaře 1949. To neznamená, že by do té doby neexistoval stranický partner pro jednání s církvemi (církevní komise při ÚV KSČ a při Ústředním akčním výboru Národní fronty). Represe nastoupily hned po únoru 1948 a byly zaměřeny proti jednotlivým představitelům církve, řádům, církevním spolkům, tisku, teologickým fakultám, bohosloveckým učilištím apod. Specifická pak byla politika KSČ vůči Vatikánu; cílem bylo diskreditovat postavení papežského stolce před československou veřejností. Diskuze mezi státem (nyní reprezentovaným představiteli KSČ) a zástupci biskupů nevedly k oboustranně přijatelným závěrům, a to hlavně pro konfrontační styl nasazený komunisty. Církevní šestka, jmenovaná předsednictvem ÚV KSČ 25. dubna 1949, měla aktivně tvořit a uskutečňovat církevní politiku KSČ. Její složení bylo v době Toufarova věznění, tj. v lednu a únoru 1950, následující:

Alexej Čepička viz pozn. 21/II) - předseda komise,

Václav Kopecký (1897 - 1961) - ministr informací, náměstek předsedy vlády, člen předsednictva ÚV KSČ,

Zdeněk Fierlinger (1891 - 1976) - náměstek předsedy vlády, člen předsednictva ÚV KSČ,

Vladimír Clementis (1902 - 1952) - ministr zahraničních věcí,

Viliam Široký (1902 - 1971) - náměstek předsedy vlády, člen předsednictva ÚV KSČ, předseda KSS,

Jiří Hendrych (1913 - 1979) vedoucí kulturně-propagačního oddělení ÚV KSČ.

Schůzi šestky se zúčastňoval rovněž prof. Zdeněk Nejedlý (1878 - 1962), ministr školství, věd a umění, člen předsednictva ÚV KSČ.

Poslední zápis ze schůze církevní rady ÚV KSČ (od května 1950 se komise nazývala „radou“ a prošla „kádrovou obměnou“) je datován 3. září 1951.

O číhošťském zázraku jednala církevní komise ÚV KSČ na své 21. schůzi 9. března 1950.

V zápisu se mj. píše: „... Dnes byla zahájena velká tisková kampaň proti de Livovi v souvislosti s číhošťským zázrakem, která bude stupňována... Protože odvolání de Livy bude znamenat

fakticky přerušeni diplomatických styků (novému zástupci nunciatury nebude podle dřívějšího rozhodnutí uděleno vízum), je třeba zvážit otázku našeho chargé d' affaires u Va-tikánu dr. Ratha... Byla rozvinuta propagační kampaň v tisku a rozhlase, zítra bude dodán do biografů první krátký film...“

In SÚA, fond 100/24, sv. 47, a. j. 862; fond 100/4, sv. 17, a. j. 116.

Viz též Církevní komise ÚV KSČ 1949 - 1951. Edice dokumentů I. Církevní komise ÚV KSČ („Církevní šestka“) duben 1949 - březen 1950. Praha - Brno 1994, str. 404.

Dne 2. 8. 1968 Alexej Čepička řekl o roli církevní šestky v Toufarově případu: „...*I v této komisi mohl být Toufarův případ projednáván, ale pochybuji, že odtud by mohl být příkaz k zatčení. Přesně řečeno, určitě tam projednáván byl, protože s. Kopecký byl pověřen propagační stránkou tohoto případu a měl na starosti také nafilmování věci. Není pravda, že já bych kupř. schvaloval scénář filmu... Já jsem toho přesvědčen, že Toufarův případ byla od začátku až do konce záležitost bezpečnosti. Je samozřejmé, že my jako SUC a mám na mysli i KSČ jsme měli zájem na politickém využití případu. Realizace však byla v rukou bezpečnosti.*“

Viz Spis VVP Tábor č. j. Vv 22/68.

23) A ÚV KSČ, fond 01, schůze 24. - 26. 2. 1950.

Viz též Karel Kaplan: Stát a církev v Československu 1948 - 1953. Doplněk, Brno 1993, str. 372 - 373.

24) Stanislav Cviček (1923) - příslušník StB; původním povoláním soustružník, pomocný stavební dělník, za 2. světové války totálně nasazen, člen KSČ od 2. 6. 1945. Od května do července 1945 asistoval NKVD jako rusko-německo-český tlumočnick, poté byl členem vyšetřující komise ONV v Jihlavě. K MV nastoupil 1. 9. 1945 na Pobočku oblastní zpravodajské odbočky (OZPO) Jihlava, spadající pod Zemský odbor bezpečnosti v Brně. Dne 1. 4. 1946 byl přemístěn na Oblastní zpravodajskou odbočku (OZO) do Olomouce. Od října 1946 do konce září 1948 vykonával vojenskou prezenční službu, k 1. 10. 1948 se vrátil na OZO v Olomouci. V říjnu a listopadu 1948 absolvoval měsíční kurz na Zpravodajské škole MV v Praze. Dne 1. 1. 1949 přemístěn do Prahy a zařazen do instruktážní skupiny StB. Od 12. 10. 1950 byl referentem na Sekretariátu MNB, 1. 7. 1952 se stal referentem inspekčního oddělení ministra na Sekretariátu MNB. Dne 1. 10. 1953 přešel jako referent na 3. oddělení 3. odboru HS StB a od 22. 11. 1953 se stal starším referentem 2. odboru IV. správy MV. Ze služeb MV odešel na vlastní žádost 31. 8. 1954.

V kádrovém hodnocení Stanislava Cvička ze dne 23. 8. 1954 (podepsán: ppor. Jan Svoboda) se mj. uvádí: „...*Po celou dobu svého zařazení v orgánech MV se projevuje jako pracovitý a ini-*

ciativní soudruh, s dobrým poměrem ke svěřeným úkolům. Se strany svých představených je hodnocen kladně... Je hodnocen jako třídně a politicky vyspělý soudruh, což se odráží v jeho práci a plnění uložených úkolů, které vždy s plnou odpovědností vykonává. “

Dosažené hodnosti: od 1. 9. 1945 čekatel SNB, od 1. 1. 1949 poručík, od 1. 1. 1951 nadporučík, od 1. 4. 1954 kapitán.

25) Stanislav Řezníček (1923 - 1993) - příslušník StB; původním povoláním strojní zámečnick, členem KSČ od 30. 5. 1945. K MV nastoupil 2. 6. 1945 na Zemské velitelství SNB Praha, 2. 6. 1946 přijat definitivně do sboru; do listopadu 1945 působil na referátu 3 - fašisté, vlnkaři, kultura; od listopadu 1945 do prosince 1948 na referátu 15, pozdějšího oddělení „F“ StB Praha („...zpracovával kolaboranty z řad policejních zaměstnanců a prováděl nelegálně šetření pro ÚV KSČ ...“). Sám později o činnosti oddělení „F“ napsal: „...jsem se zúčastnil všech akcí v únorových dnech, t.j. prohlídky sekretariátů nár. soc. a 25. února jsem zpracovával studentskou demonstraci. Toto oddělení bylo složeno z vybraných soudruhů a bylo v pohotovosti již před únorovými událostmi a rovněž ještě delší dobu po nich. Za tuto činnost jsem dostal řád 25. února. “

V prosinci 1948 byl přeřazen na oddělení „Z“ StB Praha (pozdější agenturně operativní oddělení), po reorganizaci se stal velitelem referátu 28 (agenti-chodci). V lednu 1950 přešel k HS StB, kde byl postupně příslušníkem instruktážní skupiny (do září 1950) a poté na 2. odboru HS StB náčelníkem referátu 2041 (ROH; do října 1950), zástupcem velitele 4. oddělení (do listopadu 1950) a velitelem 4. oddělení. Dne 15. 6. 1952 byl přemístěn na 1. odbor HS StB, později II. správu MV. Od 1. 1. 1953 vykonával funkci zástupce náčelníka 4. oddělení 1. odboru HS StB a od 1. 2. 1953 se stal náčelníkem tohoto oddělení. V říjnu 1953 se stal zástupcem náčelníka 5. odboru II. správy MV, od dubna 1954 pak náčelníkem 5. odboru. V letech 1955 - 1956 studoval v SSSR. Od 1. 9. 1956 se stal náčelníkem 3. odboru II. správy MV (do 11. 6. 1959).

Dne 3. 4. 1960 byl zařazen do neplacené činné zálohy a ještě v dubnu odjel na služební cestu mimo území ČSSR jako 3. tajemník ZÚ v Moskvě zpracovávající agendu československo-sovětských sportovních styků (ve skutečnosti jako rezident II. správy MV). V srpnu 1962 vyhodnotil Řezníčkovu práci na rezidentuře v Moskvě kpt. Gazda takto: „Hlavní činnost residenta je zaměřena na spolupráci s přáteli, využívání naší agentury do společných akcí a k podstavám na cizince z kapitalistických států, kteří jsou v SSSR... Soudr. Řezníček v současné době řídí 40 spolupracovníků, z nichž s většinou je v pravidelném styku. “

Dne 1. 10. 1964 byl přemístěn do funkce zástupce náčelníka 2. odboru II. správy. V období od 15. 9. 1966 do 1. 5. 1967 byl povolán k tříletému právníckému kurzu na PF UK. Od 1. 10. 1966 v rámci reorganizace zařazen na původní funkci, tj. zástupce náčelníka 2. odboru II. správy HS StB. Od 1. 3. 1967 pak vykonával funkci náčelníka 1. samostatného oddělení II. správy HS StB. Od 1. 3. 1969 byl prozatímním náčelníkem odboru pro ZST II. správy FSZS (1. 6. 1969 jmenován). Dne 15. 12. 1970 byl ustanoven do funkce zástupce náčelníka odboru „C“ II. správy FSZS. Od 1. 1. 1971 se stal dočasně zástupcem náčelníka 13. odboru II. správy FMV a od 1. 7. 1972 dočasně náčelníkem 1. oddělení 6. odboru II. správy FMV. Dne 1. 7. 1974 jmenován do funkce náčelníka 1. oddělení 2. odboru XI. správy FMV. Ze služebního poměru uvolněn 30. 4. 1978.

Dosažené hodnosti: od 2. 6. 1946 strážmistr, od 1. 4. 1947 štábní strážmistr, od 1. 10. 1949 vrchní strážmistr, od 1. 6. 1950 podporučík, od 1. 7. 1952 poručík, od 1. 11. 1952 nadporučík, od 1. 10. 1954 kapitán, od 1. 11. 1963 major, od 1. 11. 1963 podplukovník, od 1. 5. 1975 mimořádně plukovník;

1949 - Řád 25. února 1948 III. stupně, 1955 - medaile Za službu vlasti, 1956 - medaile Za zásluhy o obranu vlasti, 1964 - diplom Čestný čekista SSSR, 1965 - Pamětní medaile k 20. výročí osvobození, 1970 - Čestný odznak SNB, 1970 - Řád Rudé hvězdy, 1971 - Medaile k 50. výročí založení KSČ, 1975 - 30 let SNB.

26) Václav Hrabák (1916 - 1973) - příslušník StB; původním povoláním hutník, člen KSČ od 10. 5. 1945. Do služeb MV definitivně přijat 22. 1. 1947 jako příslušník SNB, když mu byla uznána doba od 22. 1. 1946, kdy byl příslušníkem ZOB II, kde se zabýval sledováním národních socialistů a lidovců v oblasti kolem Slaného, Nového Strašecí, Kladna a Rakovníka. Ve svém nedatovaném životopisu - napsaném však nejspíše v roce 1954 nebo 1955 - líčí svou práci v ZOB takto: „...Dále jsem organisoval dopravu dělníků na Staroměstské náměstí v Praze, když jsem vynutil na tehdy reakční správě autobusových tratí přistavení všech tam se nacházejících autobusů. Tím se podařilo ze slánského okresu dopravit pohotově do Prahy několik tisíc dělníků.“ 15. 11. 1948 byl přechodně přidělen ke KV StB Praha, od 1. 10. 1949 zařazen na odbor BA do instruktážní skupiny. 1. 10. 1950 přešel na 3. sektor StB, pozdější IV. správu MV a byl ustanoven do funkce zástupce náčelníka odboru. Dne 1. 1. 1953 se stal zástupcem náčelníka odboru StB Praha. V této funkci zůstal do 1. 5. 1953, kdy byl odvolán a ustanoven do funkce 2. zástupce náčelníka KS StB Ostrava. Již 1. 6. 1953 se vrátil na HS StB Praha do funkce zástupce náčelníka 3. odboru. Dne 8. 10. 1953 se stal náčelníkem 5. odboru

IV. správy MV, od 1. 4. 1954 náčelníkem 6. odboru a od 15. 5. 1955 náčelníkem 2. odboru IV. správy MV. V roce 1961 absolvoval VUML.

V důsledku změn byl začátkem roku 1964 přeřazen na II. správu MV, kde se stal od 1. 3. 1964 starším referentem skupiny EKO 15. odboru. Od 1. 1. 1965 starší referent specialista 3. oddělení 15. odboru II. správy MV. Dne 1. 1. 1966 byl pověřen funkcí náčelníka 2. oddělení odboru výjezdu. Od 1. 10. 1966 působil ve funkci náčelníka 2. oddělení 10. odboru II. správy HS StB (po reorganizaci II. správy FSZS). Dne 1. 9. 1969 se stal starším referentem specialistou 4. oddělení analytického odboru, od 1. 6. 1970 zastával funkci inspekčního důstojníka VO, 15. 1. 1971 je starším referentem specialistou analytického odboru II. správy FMV a od 15. 4. 1973 starším referentem specialistou 1. oddělení analytického odboru II. správy FMV. Dne 30. 6. 1973 byl uvolněn ze služebního poměru.

Dosažené hodnosti: Od 22. 1. 1947 strážmistr, od 1. 4. 1947 štábní strážmistr, od 1. 10. 1949 vrchní strážmistr, od 1. 6. 1950 poručík, od 1. 1. 1951 nadporučík, od 1. 5. 1953 kapitán, od 1. 2. 1961 major, od 1. 4. 1962 podplukovník;

1945 - medaile Za věrnost, 1955 - medaile Za službu vlasti, 1956 - medaile Za zásluhy o obranu vlasti, 1970 - propůjčen Řád rudé hvězdy, 1971 - Čestný odznak SNB.

27) Miloš Hrabina (1925) - příslušník StB; původním povoláním instalatér, člen KSČ od 23. 1. 1948. K MV nastoupil 1. 7. 1948 a byl zařazen na stanici SNB do Brna-Horních Heršpic. Dne 2. 1. 1950 přemístěn k MV na odbor BA do Prahy do instruktážní skupiny, 6. 9. 1950 se vrátil do Brna na KV StB. Od 21. 6. 1952 pověřen výkonem funkce náčelníka 1. odboru, 1. 4. 1954 ustanoven do funkce zástupce náčelníka KS MV Brno. Ve služebním hodnocení ze dne 31. 12. 1957 mu náčelník KS pplk. Jiří Svoboda vytýkal mj. toto: „...*Nedostatkem u něho je, že není stručný v jednání, což se projevovalo na některých pracovních poradách, které byly zbytečně dlouhé.*“ Od 1. 9. 1957 studoval roční školu pro operativní pracovníky MV v SSSR a po návratu, 1. 9. 1958, byl ustanoven do funkce zástupce náčelníka KS MV Gottwaldov. Dne 1. 4. 1960 přemístěn k V. správě MV a zde ustanoven do funkce náčelníka 3. odboru, 1. 1. 1963 náčelníkem 7. odboru IV. správy MV. Dne 1. 2. 1964 byl přemístěn ke KS MV Praha do funkce zástupce náčelníka KRO - město a od 1. 3. 1964 vykonával funkci zástupce náčelníka II. (kontrarozvědného) odboru KS MV Praha. 1. 7. 1967 jmenován do funkce náčelníka analyticko-evidenčního odboru KS SNB a 24. 8. 1968 se prozatímně stává náčelníkem StB Praha (ve funkci zatímního zástupce náčelníka StB Praha). 1. 1. 1970 byl odvolán z funkce a 30. 9. 1970 ze služby propuštěn.

Náčelník KS SNB pplk. Němec v nedatovaném služebním hodnocení o Hrabinovi napsal: „... s. Hrabina nepochopil nutnost příchodu spojeneckých vojsk do ČSSR a tak jako vedoucí funkcionář vystupoval na některých srazech a diskusích, kde hodnotil příchod vojsk jako okupaci. Porušil tak zásady internacionální politiky marxismu-leninismu... Pplk. Hrabina je odborně schopný funkcionář, avšak po politické stránce ztratil důvěru pracovního kolektivu. Proto nemůže zůstat ve službách MV a navrhuji jeho propuštění.“ Hrabina toto hodnocení dne 12. 1. 1970 vyslechl, ale odmítl se k němu jakkoliv vyjádřit a podepsat.

Dosažené hodnosti: od 1. 7. 1948 čekatel, od 1. 9. 1949 strážmistr, od 1. 10. 1949 štábní strážmistr, od 1. 6. 1950 vrchní strážmistr, od 13. 6. 1952 poručík, od 1. 2. 1954 nadporučík, od 1. 2. 1954 kapitán, od 1. 11. 1954 major, od 1. 9. 1960 podplukovník;

1956 - medaile Za službu vlasti, 1960 - medaile Za zásluhu o obranu vlasti,

1966 - vyznamenání Za vynikající práci.

28) Josef Zikmund (1914 - 1958) - příslušník StB; původním povoláním mechanik leteckých měřicích přístrojů, člen KSČ od 1. 6. 1945. K MV nastoupil 4. 7. 1945 ke SNB Praha-Košíře, ale k 21. 12. 1945 požádal z vlastní iniciativy o uvolnění ze služebního poměru. Od prosince 1945 do září 1946 pracoval v dělnických profesích v Praze. Dne 1. 11. 1946 nastoupil do služeb Zemského národního výboru v Praze k Zemskému odboru bezpečnosti II (ZOB). V nedatovaném životopisu popsal svoji práci u ZOBU následovně: „Práce moje spočívala v hledání důvěrníků a informátorů v přiděleném mě okrese Praha XIII, dále sledování politického života druhých politických stran a navštěvování jejich schůzí... v tomto referátě jsem v únoru 1948 sledoval pohyb býv. ministrů Hály a Šrámka a později v jejich vile prováděl prohlídku.“ Od 1. 1. 1947 se stal příslušníkem SNB, byl zařazen k zemskému velitelství SNB v Praze. V lednu 1949 absolvoval měsíční kurz StB. V období od 1. 10. do 31. 12. 1949 absolvoval tříměsíční kurz StB pro nižší a střední velitele. Dne 1. 1. 1950 byl přeložen do instruktážní skupiny HS StB („...V tomto odd. se mě práce líbila, ale nelíbilo se mi jednání s. Máchy, který byl velitelem. Již ze začátku se mě nelíbilo, že mění rozhodnutí, nesprávně hodnotí soudruhy a později se ukázalo, že i nesprávně politicky postupuje... Moje zájmy: práce ve Státní Bezpečnosti a zvláště operativní a agenturní činnost ...“).

Od skupiny BAa byl 1. 8. 1950 přemístěn ke skupině BAb, od 15. 1. 1951 je ve funkci zástupce náčelníka výzvědného oddělení Pohraniční stráže (útvár 9600 Praha). 19. 10. 1951 byl na vlastní žádost propuštěn ze služeb SNB (dekret datován 16. 10. 1951, pod čj.: PS-041208/42/OS-1951, podepsán velitel Pohraniční stráže plk. Ludvík Hlavačka). V období od listopadu 1951 do května 1952 pracoval v n. p. Západočeský rudný průmysl Praha. 1. 5. 1952 byl znovu přijat do

služby v SNB a zařazen na 2. odbor HS StB. V roce 1953 byl vyslán do Koreje jako příslušník Dozorčí komise neutrálních států pro příměří. Dne 1. 5. 1954 se stal náčelníkem 1. oddělení 4. odboru I. správy MV, 1. 6. 1954 ustanoven do funkce náčelníka 2. oddělení 4. odboru, od 1. 2. 1955 zástupcem náčelníka 3. oddělení 6. odboru I. správy MV. V únoru 1955 byl potrestán za nedůsledné splnění úkolu služební důtkou, ale o rok později (v únoru 1956) byl tento trest vymazán. Dne 1. 2. 1956 se stal starším referentem 2. oddělení 6. odboru I. správy MV.

K výročí osvobození 9. 5. 1956 byl vyznamenán medailí Za zásluhy o obranu vlasti a 1. 8. 1956 jmenován náčelníkem 1. oddělení 6. odboru I. správy MV. Dne 4. 2. 1958 přemístěn do funkce staršího referenta rezidentury v Berlíně, kde v květnu 1958 zemřel.

Dosažené hodnosti: od 1. 11. 1947 strážmistr, od 1. 4. 1948 štábní strážmistr, od 1. 10. 1949 vrchní strážmistr, od 1. 6. 1950 podporučík, od 11. 6. 1953 propůjčena hodnost kapitána po dobu plnění zvláštních úkolů, od 1. 5. 1954 poručík, od 1. 5. 1956 nadporučík.

29) Václav Němec (1924) - příslušník StB; původním povoláním student filozofické fakulty v Brně, člen KSČ od 17. 2. 1946. K MV nastoupil 1. 7. 1948 na zkoušku ke KV StB Brno. Dne 2. 1. 1950 přemístěn na odbor BA MV a od 15. 6. 1951 na Velitelství škol MNB. Dne 6. 8. 1951 si podal žádost o přeložení na Velitelství StB, kterou zdůvodnil takto: „*Při svém zařazení ve výkonu Stb jsem byl se svou prací plně spokojen, pracoval jsem iniciativně a práce se mi dařila.*“ 27. 8. 1951 napsal velitel odboru pro věci kádrové a školní MNB kpt. Jan Marčan o vrchním strážmistru Němcovi v závěru Velitelského posudku toto: „*...Soudruh je pokrokový intelektuál, oddaný zřízení v republice. Je politicky vyspělý a má velmi dobré marxistické znalosti. Po stránce odborné je též na výši s dobrým poměrem k práci.*“ Dne 1. 1. 1953 se stal referentem 7. odboru HS StB a 22. 12. 1953 starším referentem IV. správy MV. K 1. 1. 1964 přešel v důsledku organizačních změn na kontrarozvědnou správu MV a od 1. 3. 1964 se stal starším referentem 2. samostatného oddělení II. správy MV. Od 1. 4. 1969 starším referentem operativního odboru ochrany státního tajemství HS StB ČSR a od 15. 1. 1971 starším referentem 2. oddělení 7. odboru II. správy FMV. Od 1. 7. 1974 působil ve funkci staršího referenta 3. oddělení 5. odboru XI. správy FMV a od 1. 12. 1974 ve funkci staršího referenta 1. oddělení 5. odboru. K 1. 2. 1976 zařazen do zálohy pro věkově starší příslušníky. Od 1. 10. 1981 byl starším referentem specialistou AIPKO, dne 31. 12. 1982 uvolněn ze služebního poměru.

Dosažené hodnosti: od 1. 9. 1949 strážmistr, od 1. 6. 1950 vrchní strážmistr, od 1. 12. 1952 podporučík, od 1. 12. 1954 poručík, od 1. 12. 1956 nadporučík, od 1. 12. 1960 kapitán, od 1. 4. 1966 major;

1955 - medaile Za službu vlasti, 1957 - medaile Za zásluhy o obranu vlasti, 1973 - Čestný odznak SNB, 1975 - medaile 30 let SNB, 1975 - medaile 25 let socialistického zemědělství, 1975 - medaile 30. výročí osvobození ČSSR, 1983 - medaile Za službu v SNB.

30) Augustin Antonín Machalka (1906 - 1996) - od roku 1945 opatem kláštera premonstrátů v Nové Říši. V roce 1928 se stal knězem. V klášteře v Nové Říši působil od roku 1934. V roce 1942 zatčen gestapem a vězněn postupně v Jihlavě, Brně, Osvětimi, Buchenwaldu, Dachau. V únoru 1950 zatčen StB a následně obviněn ze zločinu velezrady (§ 1 odst. 1 písm. a), odst. 2) a vyzvědačství (§ 5 odst. 1, odst. 2 písm. c) zákona č. 231/1948 Sb.), že v letech 1947 a 1948 podával zprávy vatikánské tajné službě, a po únoru 1948 vyvíjel dále protistátní činnost tím, že např. pobuřoval věřící, šířil letáky, účastnil se číhošťského zázraku, ukrýval zbraně pro státní převrat apod. Dne 5. 4. 1950 byl rozsudkem Státního soudu v Praze uznán vinným a odsouzen k trestu odnětí svobody na 25 let. Postupně vězněn v Praze-Pankráci, na Mírově, ve Valdicích a Leopoldově. Podmínečně propuštěn v březnu 1959. V roce 1968 Nejvyšší soud uvedený rozsudek Státního soudu v celém rozsahu zrušil. Věc byla vrácena Krajskému soudu v Praze, aby ji znovu projednal a rozhodl. K tomu však nedošlo, protože krajský soud celou věc pro promlčení zastavil. Dne 9. 4. 1992 Krajský soud v Praze zprostil Augustina Machalku obvinění.

31) Msgre. ThDr. Josef Burýšek (1891 - 1965) - vicerektor biskupského semináře v Hradci Králové. Na kněze vysvěcen roku 1915 v Hradci Králové, v letech 1915 - 1922 kaplanem u katedrálního chrámu sv. Ducha tamtéž. V období 1922 - 1950 působil jako vicerektor semináře, 1925 - 1950 profesorem pastorální teologie na Biskupském teologickém učilišti v Hradci Králové a tamtéž od roku 1932 i docentem církevního práva. Roku 1934 byl jmenován monsignorem (Msgre.). Zatčen v souvislosti s číhošťskými událostmi. V procesu biskup Zela a spol. (27. 11. - 2. 12. 1950) původně zařazen mezi obviněné, později převeden mezi svědky. Od 1. 1. 1951 kaplanem v Čáslavi. Od 1. 1. 1952 byl dán na trvalý odpočinek.

32) Jan Zmrhal (1928) - v letech 1947 - 1950 student bohosloví v Hradci Králové. Pocházel z obce Kynice přiřazené k Číhošti.

33) Původní vyšetřovací spis ZV 122. Protokol sepsaný se s. Ladislavem Máchou, ppor. SNB k případu P. Josefa Toufara. Datováno 20. 6. 1951, podepsáni: zapisovatel (nečitelné), vyslyšající (nečitelné), vyslyšchaný - Mácha. Rukou připsáno: Dne 9/1.63 Mácha potvrzuje, že tento výslech s ním prováděl Šlechta.

Alois Šlechta (1907 - 1979) - příslušník StB; původním povoláním strojní zámečnick, člen KSČ od roku 1930. K MV nastoupil 15. 11. 1945. Působil jako zástupce oddělení 2. sektoru V StB. Dne 1. 7. 1952 byl ustanoven do funkce zástupce náčelníka oddělení 2. sektoru V StB a 1. 4. 1953 se stal náčelníkem inspekčního oddělení ministra národní bezpečnosti (později vnitra). 30. 11. 1962 odešel ze služeb MV a od 1. 12. 1962 mu byl přiznán osobní důchod ve výši 2000 Kčs měsíčně (od 9. 5. 1960 v hodnosti podplukovníka).

34) Osvald Závodský (1910 - 1954) - velitel StB; původním povoláním úředník, člen KSČ od roku 1937. Bojoval ve španělské občanské válce jako dobrovolník Kominterny, za druhé světové války působil ve Francii. Po návratu do ČSR pracoval v aparátu KSČ. K MV nastoupil 3. 11. 1948 a byl zařazen na odbor BA, jehož velitelem se stal v roce 1949. Od září 1950 byl velitelem Státní bezpečnosti. Podílel se na masové represi vůči „nepřátelům pounorového vedení státu“. Dne 4. 7. 1951 mu byla odňata hodnost plukovníka SNB a současně zastaveny služební příjmy.

Dosažené hodnosti: od 1. 12. 1948 štábní kapitán, od 1. 1. 1949 major, od 1. 2. 1949 podplukovník, od 1. 10. 1949 plukovník.

Dne 27. ledna 1951 zatčen, uvězněn a následně vyslýchán. Byl obžalován ze spáchání trestných činů velezrady (podle § 78, odst. 1 písm. c), odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. b), f) a sabotáže (podle § 85, odst. 1, písm. b), odst. 2 písm. a), c), d), odst. 3 písm. a) - vše klasifikováno podle zákona č. 86/1950 Sb.). Vojenské kolegium Nejvyššího soudu případ projednávalo ve dnech 21. - 23. 12. 1953 (složení senátu: předseda - major justice JUDr. Štěpán Flajzar, soudcové z lidu - major SNB Jaroslav Hudecký, major SNB František Němec, hlavní vojenský prokurátor - major justice JUDr. Drahomír Zdražil, major justice JUDr. Vladimír Šrámek). V závěrečné řeči před soudem Závodský prohlásil: „*Není pro mne lehké zodpovídat se před nejvyšším soudem, to si plně uvědomuji. Chápu situaci soudruha prokurátora, že pro mne navrhuje absolutní trest. Chci jen říci jako příslušník strany, která ze mne udělala člověka, chci alespoň trochu přesvědčit soud, aby mi uvěřil, že nebylo vysloveně záměrného nepřátelského úmyslu v trestné činnosti, kterou jsem doznal. Vidím, že je to proto, že jsem se zásadně přátelil s lidmi jako byl Šváb, London a jiní, a strana mne učinila zodpovědným za všechny činy, které jsem spáchal. Vím, že soud posoudí spravedlivě moji trestnou činnost a spravedlivě mne odsoudí.*“

23. 12. 1953 v 10 hodin vynesl předseda senátu rozsudek (spis. značka Tv 11/53): Osvald Závodský byl uznán vinným ze spáchání trestného činu velezrady (§ 7 odst. 2, § 78 odst. 1 písm. c), odst. 3 písm. f) tr. zák.) v souběhu s trestným činem sabotáže (§ 85 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. a), c), d) tr. zák.) a odsouzen k trestu smrti. Dne 19. 3. 1954 byl Osvald Závodský popraven.

(Pozn. o O. Závodském byla zpracována na základě vyšetřovacího spisu a. č. ZV 4 z A MV).

Dne 25. 2. 1952 zaslalo Velitelství StB - sektor 6-A kádrovému a školskému odboru Ministerstva národní bezpečnosti pod č. j. A 4/603a-52 Záznam o výpovědi Osvalda Závodského z 21. 2. 1952 k osobě faráře Toufára (č. j. K-4224/a-52) následujícího znění: „*Osvald Závodský vypověděl, že vydal orgánu MÁCHOVI příkaz aby použil fyzického násilí při výslechu faráře TOUFARA.*“ (podepsáni referent - por. Šedivý, velitel oddělení - podpis nečitelný).

In A MV, personální spis Ladislava Máchy, č. l. 17 a 18.

Viz rovněž A MV, vyšetřovací spis a. č. ZV 4, podsvazek č. 3, č. l. 135.

35) Václav Nosek (1892 - 1955) - v letech 1945 - 1953 ministr vnitra; původním povoláním horník, od 1921 člen KSČ, 1924 - 1938 sekretář Rudých odborů, 1929 - 1936 člen ÚV KSČ, 1939 po okupaci zatčen, propuštěn, emigroval do Londýna, 1942 - 1945 místopředseda Čs. státní rady, 1945 - 1954 člen předsednictva ÚV KSČ, 1953 - 1955 ministr pracovních sil.

36) Původní vyšetřovací spis ZV 122. Ministerstvo vnitra skup. G. Záznam o pohovoru.

Přísně tajné! Datováno 11. 1. 1963, podepsáni: zapsali (nečitelné), vypověděl - Mácha.

Tamtéž. Záznam o pohovoru. Datován 16. 1. 1963.

37) A MV, Osobní spis Ladislava Máchy. Zápis o výpovědi. Datován v Praze 20. 6. 1951.

38) Původní vyšetřovací spis ZV 122. Vyjádření k mé účasti na vyšetřování „Čihošťského zázraku“. Datováno 29. 12. 1962, podepsán Němec.

Tamtéž. Ministerstvo vnitra skup. G. Záznam o pohovoru. Přísně tajné! Datováno 14. 1. 1963, podepsán Němec, ostatní podpisy (zapsali) nečitelné.

39) A MV, Osobní spis Ladislava Máchy. Zápis o výpovědi. Datován v Praze 25. 6. 1951.

40) Původní vyšetřovací spis ZV 122. Úřední záznam. Datováno 27. 6. 1951, podepsán vrch. stržm. Hrabina Miloš, sl. zař. KV StB Brno.

41) Původní vyšetřovací spis ZV 122. Adresováno: Soudruh náměstek ministra vnitra plk. Jaroslav Klíma. Datováno 11. 12. 1962, podepsán pplk. Hrabina, razítko MV dne 22. 12. 1962 pod č. j.: 0032/Z-62.

42) Původní vyšetřovací spis ZV 122. Ministerstvo vnitra skup. G. Záznam o pohovoru.

Přísně tajné! Datováno 15. 1. 1963, podepsán Hrabina, ostatní podpisy (zapsali) nečitelné.

43) Robert Skerl (1904 - 1983) - příslušník StB; původním povoláním pomocný dělník, člen KSČ od 6. 3. 1947. K MV nastoupil 13. 6. 1945, do 31. 8. 1953 byl referentem 2. sektoru V StB. Dne 31. 8. 1953 propuštěn na vlastní žádost ze služeb MV. Jeho personální spis v A MV byl skartován.

44) Jaroslav Rotsch (1923 - 1987) - příslušník StB; původním povoláním zámečnick. V září 1944 zatčen a vězněn na Pankráci a v Terezíně, člen KSČ od 1. 6. 1945. K MV nastoupil 10. 4. 1949 a byl přidělen jako referent k SNB - Útvar 9600 v Praze. Po měsíci (10. 5. 1949) je referentem 3. oddělení 2. odboru HS StB, od 1. 7. 1952 starším referentem 2. odboru HS StB. V období 1. 8. až 8. 10. 1953 tajemníkem fotbalového odboru Ústředního domu Rudé Hvězdy. Od 9. 10. 1953 se stal náčelníkem 2. oddělení 3. odboru III. správy MV. V roce 1956 mu byla udělena medaile Za službu vlasti, k 25. 2. 1958 byl vyznamenán Za vynikající práci. Dostal však také řadu osobních trestů: V roce 1951 byl potrestán písemnou důtkou, v roce 1952 následoval trest tří dnů domácího vězení za pozdní příchod do zaměstnání, v roce 1955 byl potrestán důtkou za nedostatečné řízení pracovního úkolu oddělení. V roce 1962 následuje důtka za neplnění služebních povinností (*„Zásadním záporným rysem s. Rotsche je jeho lehkomyšlnost, tak i ve větší míře požívání alkoholu. Pro tyto nedostatky byl již několikrát napomínán i trestán.“*) In A MV, personální spis Jaroslava Rotsche, č. 1. 216 - Dopis MV Štrougalovi ze dne 22. 2. 1963).

Dne 20. 5. 1963 byl ze služeb MV propuštěn kázeňským rozkazem 150/63 za spáchání trestného činu ublížení na zdraví podle § 221, odst. 1 tr. zák. (Pod vlivem alkoholu napadl v noci z 23. na 24. ledna 1963 hosta vinárny Srdíčko a vyrazil mu dva zuby - 25. 9. 1963 byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 5 měsíců podmíněně se zkušební dobou 1 rok). Znovu žádal o přijetí do služebního poměru v roce 1966 (nebylo vyhověno), v roce 1968 (nebylo odpovězeno). Poté žádal v roce 1969, a v červnu 1970 bylo rozhodnuto jeho žádost zamítnout.

Dosažené hodnosti: od 10. 4. 1949 čekatel, od 1. 9. 1949 strážmistr, od 1. 1. 1951 štábní strážmistr, od 1. 6. 1952 vrchní strážmistr, od 1. 11. 1952 podporučík, od 1. 11. 1954 poručík, od 8. 7. 1955 nadporučík, od 1. 10. 1958 kapitán.

45) A MV, Osobní spis Ladislava Máchy. Zápis o výpovědi. Datován 24. 4. 1951.

46) Bohumil Košař (1918) - příslušník StB; původním povoláním elektromontér, člen KSČ od 1. 6. 1945. K MV nastoupil 1. 6. 1948 a byl zařazen na referát MV-PZ (tělovýchova), od 1. 2. 1949 na referát katolické církve HS StB Praha. V nedatovaném životopisu později popsal, jak vnímal svoji práci u StB: *„Po přijetí a až do dnešního dne snažím se ze všech sil, abych byl platným členem této služby neboť je mě jasné pro koho tuto práci konám a v budoucnu chci ji konat ještě lépe než dosud.“* 1. 11. 1949 přemístěn na HS StB Praha a ustanoven do funkce náčelníka referátu katolické církve, tj. referát 50. (*„...Ve svých funkcích se plně osvědčil jako důsledný a svědomitý pracovník, dobře obeznalý a ovládající svůj pracovní úsek. Je dobrým agenturním pracovníkem. Na uvedeném pracovišti byl vzorem ostatním soudruhům.“*) - Košařův kádrový

posudek ze 16. 3. 1951.) Dne 1. 10. 1950 ustanoven do funkce náčelníka 3. oddělení 2. odboru HS StB Praha a 8. 10. 1953 do funkce náčelníka 3. odboru III. správy MV. Dne 1. 2. 1955 přemístěn ke IV. správě a ustanoven do funkce zástupce náčelníka 5. oddělení 3. odboru, od 1. 10. 1955 se stal náčelníkem 4. oddělení a od 1. 10. 1956 náčelníkem 1. oddělení 1. odboru IV. správy MV. Od 1. 9. 1957 přešel na ÚŠ MV FED Praha, kde se stal starším asistentem katedry StB a dále na této škole působil. Od 22. 10. 1968 do 24. 6. 1969 absolvoval roční kurs doplňkového pedagogického studia pro učitele škol MV. Dne 1. 12. 1973 se stává odborným učitelem I. stupně StB ve SOŠ Vinoř a pobočce Jan pod Skalou, 1. 1. 1977 byl přeložen na Správu vědy a škol FMV, kde se stal starším referentem skupiny obrany. K 1. 10. 1977 přemístěn k IX. správě FMV. Dne 31. 12. 1977 uvolněn ze služebního poměru.

Dosažené hodnosti: od 1. 6. 1948 čekatel, od 1. 9. 1949 strážmistr, od 1. 10. 1949 podporučík, od 1. 6. 1950 poručík, od 1. 1. 1951 nadporučík, od 1. 4. 1954 kapitán, od 1. 12. 1959 major, od 1. 3. 1975 podplukovník;

1948 - Řád 25. února II. stupeň, 1956 - medaile Za službu vlasti, 1962 - medaile Za zásluhy o obranu vlasti, 1965 - Pamětní medaile k 20. výročí osvobození ČSSR, 1974 - Čestný odznak SNB.

K případu faráře Toufara se vyjádřil ve své výpovědi ze dne 25. 4. 1951. K osobě vyšetřovatele Máchy tehdy uvedl: „*S. Mácha svým charakterovým založením a celou svoji povahou se rozhodně nehodil a nehodí na orgána který má provádět výsledky, neboť s. Mácha nedostatky, které má snaží se prosadit vždy takovýmto způsobem a tam, kde nestačí zkušenostmi a politickým uvědoměním sahá při výsledku k násilí.*“

- 47) Spis VVP Tábor č. j. Vv 22/68. Protokol o výsledku svědka (Robetr Skerl). Datováno v Praze 1. 7. 1968.
- 48) Původní vyšetřovací spis ZV 122. Věc: Vyjádření k případu faráře TOUFARA z Čihoště. Datováno 28. 12. 1962, podepsán Hrabák Václav, razítko MV dne 22. 12. 1962 pod č. j.: 0066/Z-62.
- 49) A MV, Osobní spis Ladislava Máchy. Úřední záznam. Datován 11. 7. 1951.
- 50) A MV, Osobní spis Ladislava Máchy. Zápis o výpovědi. Datován v Praze 20. 2. 1952.
- 51) Spis VVP Tábor č. j. Vv 22/68. Záznam o pohovoru. Datován v Praze 7. 2. 1963. Přísně tajné!
- 52) A MV, Osobní spis Ladislava Máchy. Zápis o výpovědi. Datován v Praze 20. 2. 1952.
- 53) A MV, Osobní spis Ladislava Máchy. MNB, kádrový odbor - vyšetřovací oddělení. Zpráva o vyšetření. Datováno v Praze 7. 3. 1952, podepsán: ppor. Kalinský.

- 54) Tato informace je obsažena v příloze pro 5. schůzi pléna ÚKRK dne 4. - 5. září 1969 (rozsah 8 stran datováno 7. 7. 1969, zpracoval: Vincenc Vybíral, předkládala: Anna Krétová).
In A ÚV KSČ, složka Mácha Ladislav, č. j. 12633/63.
- 55) Celkem vyšlo v Lidové demokracii pět článků ve dnech: 12. 5., 15. 5., 23. 5., 8. 6. a 10. 6. 1968.
Texty těchto článků viz též Antonín Kratochvíl: Žaluji. 3. díl. Praha 1990, str. 157 - 188.
- 56) Spis VVP Tábor č. j. Vv 22/68. Usnesení Vyšší vojenské prokuratury Tábor ze dne 10. 12. 1968. Podepsán: prokurátor Vyšší vojenské prokuratury - podplukovník dr. Václav Podhradský.
Viz Příloha 10
- 57) Antonín Novotný (1904 - 1975) - prezident ČSR (ČSSR) v letech 1957 - 1968; vyučený strojní zámečnický, od 1921 člen KSČ, předseda OV KSČ Praha-Karlín, tajemník KV KSČ Praha, 1937 - 1938 tajemník KV KSČ Hodonín, 1941 - 1945 vězněn v Mauthausenu. 1945 - 1951 vedoucí tajemník KV KSČ Praha, 1946 - 1968 člen ÚV KSČ; 1948 - 1957 poslanec NS, 1951 - - 1953 tajemník ÚV KSČ, od 1951 člen politického sekretariátu ÚV KSČ, 1952 - 1968 člen předsednictva ÚV KSČ. Leden - září 1953 náměstek předsedy vlády, 1953 - 1968 první tajemník ÚV KSČ, 1959 - 1968 předseda ÚV Národní fronty, dne 29. 5. 1968 pozastaveno členství v KSČ, 18. 5. 1971 členství v KSČ obnoveno.
- 58) A ÚV KSČ, Dopis L. Máchy prezidentovi republiky. Č. j.: 12633/63 - Datován v Praze 1. 2. 1964.
Viz Příloha 7
- Zde je citován dopis Č. j.: 615069/64 - Datován v Praze 15. 3. 1964.
Viz Příloha 8
- 59) A ÚV KSČ, Dopis L. Máchy XIII. sjezdu KSČ. Datován v Praze 23. 4. 1966, č. j.: 12633/63.
Viz Příloha 9
- 60) Vyšetřovací spis ÚDV. Znalecký posudek. Vypracoval Kriminologický ústav Praha - jazyková expertiza, 16. 9. 1994, č. j.: PPR-938/UKP-UKI-3-94.
- 61) Vyšetřovací spis ÚDV. Znalecký posudek v oboru soudního lékařství. Vypracoval Prof. MUDr. Milan Srch, CSc., 29. 7. 1996, bez č. j., posudek č. 344/96.
Znalecký posudek v oboru soudního lékařství. Vypracoval Prof. MUDr. Jiří Štefan, DrSc., v Praze 24. 5. 1996, bez č. j. Existuje rovněž znalecký posudek z oboru soudního lékařství vypracovaný na Ústavu soudního lékařství Lékařské fakulty UK v Hradci Králové (datován 22. 11. 1968 pod posudkem č. 113/1968, vypracoval: doc. MUDr. Jiří Beran, CSc. a doc. MUDr. Vladimír Brzek, CSc.) pro potřeby vyšetřování v roce 1968.
In Spis VVP Tábor č. j. Vv 22/68.

- 62) Zde je citován: Znalecký posudek v oboru soudního lékařství. Vypracoval Prof. MUDr. Milan Srch, CSc., 29. 7. 1996, bez č. j., posudek č. 344/96.
- 63) Vyšetřovací spis ÚDV. Protokol o výsledku svědka (Růžena Kozlová). Datováno ve Střelcích 21. 9. 1994.
- 64) Vyšetřovací spis ÚDV. Protokol o výsledku svědka (opat Vít Tajovský). Datováno v Želivi 29. 6. 1994.
- 65) Vyšetřovací spis ÚDV. Rozsudek. Datován v Praze 23. 11. 1998, spis. značka 3T48/97.
Viz Příloha 11
- 66) Vyšetřovací spis ÚDV. Rozsudek. Datován v Praze 1. 11. 1999, spis. značka 9To198/99.
Viz Příloha 12

POZNÁMKY

/ ad III. Případ Číhošť - epilog /

- 1) Hodač V.: Číhošťský zázrak. Praha 1950, str. 30;
Vaško V.: Neumlčená. II. díl, str. 127;
Kratochvíl A.: Žaluji. 3. díl, str. 159.
- 2) Hodač V.: Číhošťský zázrak. Praha 1950, str. 16.
- 3) Tamtéž, str. 20.
- 4) Tamtéž, str. 20 - 21.
- 5) Tamtéž, str. 27 - 28.
- 6) Tamtéž, str. 40.
- 7) Tamtéž, str. 46.
- 8) AMV, ZV - 122.

DOPORUČENÁ LITERATURA A PRAMENY

- Archiv ministerstva vnitra - fond A8 (Inspekce MV)
- personální spisy bývalých příslušníků SNB
- Státní ústřední archiv - fond 01 (Zasedání ÚV KSČ 1945 - 1962)
- fond 100/4 (Organizační oddělení ÚV KSČ, M. Švermová
1945 - 1951)
- fond 100/24 (Klement Gottwald 1938 - 1953)
- Vyšetřovací spis ÚDV-37/Vt-94
- Církevní komise ÚV KSČ 1949 - 1951. Edice dokumentů I. Církevní komise ÚV KSČ
(„Církevní šestka“) duben 1949 - březen 1950. Praha - Brno 1994
- Dvořáková Z.: Z letopisů třetího odboje. Praha 1992
- Frei B. J.: Staat und Kirche in der Tschechoslowakei 1948 - 1968. I/1. Neuried 1989
- Frolík J.: Nástin organizačního vývoje státobezpečnostních složek Sboru národní bezpečnosti
v letech 1948-1989. In Sborník archivních prací 2/1991, str. 447 - 510
- Hanuš J., Stříbrný J.: Stát a církev v Československu v roce 1950. Brno 2000
- Hejl V.: Zpráva o organizovaném násilí. Praha 1990
- Hodač V.: Číhošťský zázrak. Praha 1950
- Kalous J.: Co dnes víme o Číhošti. In Lidové noviny, příloha Orientace, 26. 8. 2000, str. 21
- Kaplan K.: Nebezpečná bezpečnost. Praha 1999
- Kaplan K.: Stát a církev v Československu 1948 - 1953. Brno 1993
- Kratochvíl A.: Žaluji 1, 2, 3. Praha 1990
- Ströbinger R., Nešvera K.: Stalo se v adventu. Číhošťský zázrak. Praha 1991
- Vaško V.: Neumlčená. Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce II.
Praha 1990

EDIČNÍ POZNÁMKA

Ponecháváme dokumenty v následujících přílohách (příloha 2 - 12) bez úprav pravopisu - takto uváděné dokumenty totiž vypovídají o tragické atmosféře doby vzniku i o osobách svých tvůrců. Text tedy může obsahovat:

- a) různé podoby názvů obcí (např. *Čihošť - Číhošť, Zahrádka - zahrádka*),
- b) evidentní pravopisné chyby (např. *domělý, motlidba, upřimná litost, následky...postihli, fisického násilí, v dopisem, zúčastnil, zjednání - sjednání*) nebo
- c) chybějící a chybná interpunkční znaménka (např. v textu příloh 2 - 9 a značné části citací).

Ve většině případů zde uváděných příloh se jedná o přepisy (s výjimkou Přílohy 6) archivních materiálů různé provenience. Bylo proto nutné přiblížit čtenářům jejich původní vzhled - k tomuto účelu slouží abecední poznámky (takto jsou uváděny např. razítka, podpisy apod.). Další číselné poznámky v přílohách odkazují např. na identifikované osoby, bližší vysvětlení jevu apod.

Je třeba si uvědomit, za jakých okolností tyto dokumenty vznikaly: Například zde publikované výpovědi faráře Toufara z 23. února 1950 předcházelo brutální mlácení a mučení. Protokol byl rovněž podle posudku Kriminálního ústavu z roku 1994 odlišný po stránce stylistické (pravděpodobně byl formulován předem a Toufar ho po hodinách strádání podepsal). Rovněž zde konstatovaný fakt pohlavního zneužívání dětí byl ÚDV vyvrácen.

J. K.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

A) Organizační struktura Státní bezpečnosti 1949 - 1950

B) Schéma zařazení instruktážní skupiny StB

C) Instruktážní skupiny Státní bezpečnosti

Příloha 2

Násilím vynucená výpověď Josefa Toufara z 23. února 1950

Příloha 3

Závázání se mlčenlivostí v případě Josefa Toufara z 8. a 9. března 1950

Příloha 4

Velitelský posudek ppor. Ladislava Máchy ze 7. ledna 1951

Příloha 5

A) Doporučení StB nereagovat na dotaz o Toufarově osudu ze 4. června 1951

B) Nedatovaný dopis prezidentu Gottwaldovi

Příloha 6

Závěrečná zpráva ve věci hromadného pohřbívání na hřbitově v Ďáblicích z 9. srpna 1968

Příloha 7

První dopis Ladislava Máchy prezidentu ČSSR z 1. února 1964

Příloha 8

Druhý dopis Ladislava Máchy prezidentu ČSSR z 15. března 1964

Příloha 9

Dopis Ladislava Máchy XIII. sjezdu KSČ z 23. dubna 1966

Příloha 10

Usnesení Vyšší vojenské prokuratury z 10. prosince 1968 o zastavení trestního stíhání
Ladislava Máchy

Příloha 11

Rozsudek v kauze Ladislava Máchy z 23. listopadu 1998

Příloha 12

Rozsudek odvolacího soudu v kauze Ladislava Máchy z 1. listopadu 1999

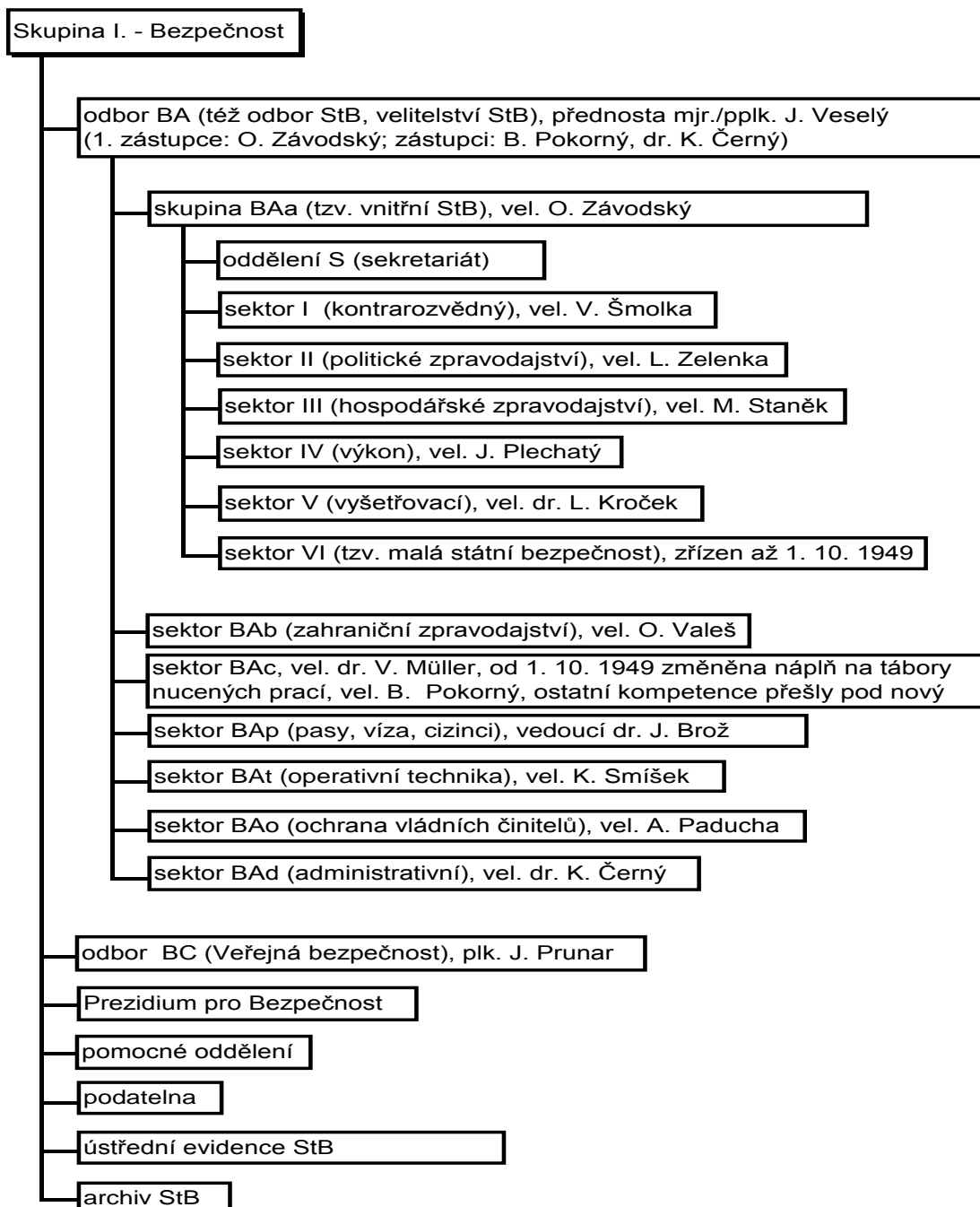
Příloha 13

Příspěvek ing. Adolfa Rázka, vyšetřovatele ÚDV, přednesený 21. června 2000 v Praze
na konferenci Stát a církve v Československu v roce 1950

Přílohy k příspěvku. Prameny k příspěvku.

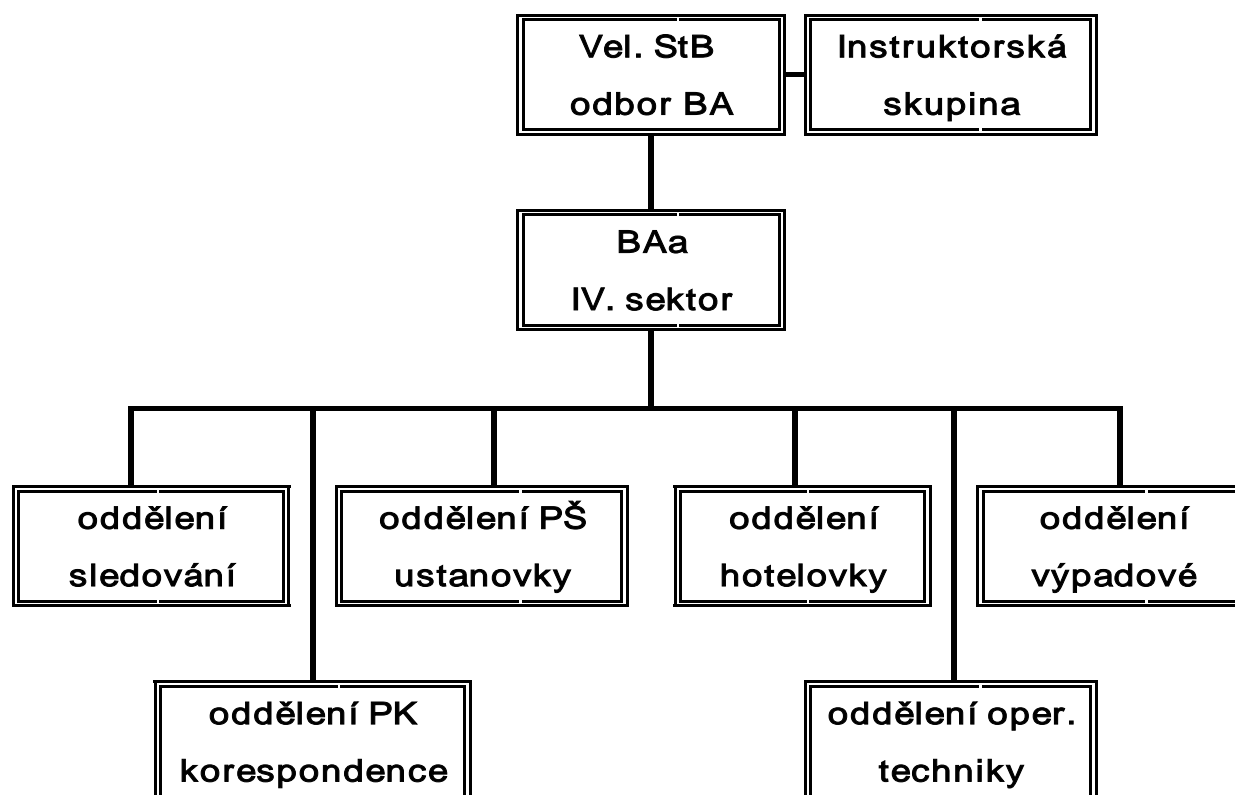
PŘÍLOHA 1

A) ORGANIZAČNÍ STRUKTURA STÁTNÍ BEZPEČNOSTI 1949 - 1950

Jan Frolík: *Nástin organizačního vývoje státobezpečnostních složek Sboru národní bezpečnosti v letech 1948 - 1968. In Sborník archivních prací 2/1991, str. 457 - 458.*

B) SCHÉMA ZAŘAZENÍ INSTRUKTÁŽNÍ SKUPINY StB

A MV, ZV 122; Jan Frolík: cit. dílo

C) INSTRUKTÁŽNÍ SKUPINY STÁTNÍ BEZPEČNOSTI

1) po únoru 1948 - prosinec 1949 (10 členů)

Velitel: Milan Moučka
Členové: Antonín Prchal
Dobroslav Srnec
Vratislav Houdek
Vladimír Průša
Jan Marčan
Antonín Krokeš
František Zita
Miroslav Mašek
Stanislav Cvíček

2) prosinec 1949 - březen 1950 (7 členů)

Velitel: Ladislav Mácha
Členové: Stanislav Cvíček
Stanislav Řezníček
Václav Hrabák
Miloš Hrabina
Josef Zikmund
Václav Němec

3) březen 1950 - červenec 1950 (5 členů)

Velitel: Václav Hrabák
Členové: Stanislav Řezníček
Miloš Hrabina
Josef Zikmund
Václav Němec

A MV, ZV 122; Vyšetřovací spis ÚDV

PŘÍLOHA 2

1950, 23. únor - Násilím vynucená výpověď Josefa Toufara (přepis)

Stará Ves dne 23. února 1950.

Dodatek k protokolu č. 6¹⁾

sepsaného dne 22. února 1950 s

Josefem T o u f a r e m²⁾,
posledně bytem v Čihošti čp.1.

K věci: Asi v polovině roku 1949 jsem posuzoval události v Československu s ohledem na církevní otázku. Viděl jsem, že spor církve se státem se neustále přiosťruje a že stát dle mého názoru páchá na církvi křivdu. Současně jsem si uvědomoval svoji vlastní situaci, když před tím jsem byl z rozhodnutí Okresního Akčního výboru národní fronty v Ledči n/Sázavou, na návrh MAVNF v Zahrádce, okres Ledec n/Sázavou, přeložen z trestu do Čihoště. Připomínám, že v zahrádce jsem byl farářem, kdežto do Čihoště jsem šel jako administrátor, t.j. do nižší funkce. Byl jsem rozhořčen, že fara v Čihošti je mnohem chudší, než fara v Zahrádce a že požitky tudíž ve srovnání s farou v Zahrádce jsou mnohem menší. Začal jsem se zabývatí myšlenkou nějakým způsobem oplácet státu a Komunistické straně Československa, jejich provinění na mé osobě a současně na celé církvi. Když jsem dostával pastýřské listy, byl jsem ve svém názoru ještě mnohem více utvrzen a usmyslil jsem si vykonati nějakou pomstu. Přemýšlel jsem, jakým způsobem bych mohl něco provéstí, co by nejvíce uškodilo dnešnímu lidově demokratickému režimu v ČSR. Ve svém přemýšlení jsem dospěl k názoru, že bude nejlépe provéstí nějakou věc, která by se nemohla nijak vysvětliti a mohla být vykládána buď jako zjevení anebo zázrak. Bylo to asi koncem měsíce května anebo začátkem června roku 1949, kdy jsem se rozhodl sestrojiti pohybování křížku v čihošťském kostele. Na otázku proč zrovna jsem zvolil hýbání křížem, bych chtěl odpovědětí: považuji kříž jako hlavní znak proti komunismu, chtěl bych říci přesněji, jako symbol v boji proti Marxismu-Leninismu. Od té doby jsem se zabýval už pouze myšlenkou, jak bych to měl sestrojiti a ve který čas provéstí. Rozhodl jsem se,

že sestrojím mechanické hýbání křížem v číhošťském kostele v době před vánočními svátky v roce 1949, protože jsem věděl, že v tuto dobu budou v kostele největší návštěvy. Byl jsem přesvědčen, že to bude mít jednak politický efekt a současně i velkou odezvu v masách věřících katolíků v celém Československu. Věřil jsem, že boj katolické církve se stávajícím státoprávním zřízením v ČSR bude následkem domělého mého zázraku značně posílen, neboť masy katolických věřících budou posici církve svým vlivem podporovati. Dále jsem předpokládal, že událost s křížkem vyvolá takovou odezvu a že lidé budou pokládat toto zjevení za blížící se převrat. Když jsem hýbání s křížkem potom provedl, viděl jsem, že jsem se nemýlil v předpokladu a skutečně rozruch mezi obyvatelstvem celého okolí nastal. Mimo toho jsem počítal, že za příčiny tohoto domělého zjevení bude prohlášena Číhošť za veliké poutní místo, z čehož vyplyne obohacení farnosti, jakož i sláva mé vlastní osoby.

Abych mohl sestrojiti mechanické pohybování křížem nad oltářem v číhošťském kostele, sehnal jsem spirálové péro o délce asi 12 cm, které jsem potom jedním koncem ke křížku upevnil. Druhý konec jsem připevnil na kousek podvazkové gumy, kterou jsem přivázal k elektrickému vedení na stříisce Svatostánku na oltáři. Spodek křížku jsem připevnil třemi gumičkami /vzadu 2 a vpředu 1/ ke svatostánku a vzadu nad tělo Kristovo jsem též připevnil jednu slabší gumičku, aby se křížek při výkyvech nenatáčel do stran. Na druhé straně křížku naproti spirálovému péru, jsem připevnil jednu střevní strunu, kterou jsem vedl skrz drátěné očko, aby se struna nezadrhovala do ostatního elektrického vedení na oltáři. Na strunu jsem napojil slaboučký ocelový drátek, který jsem vedl s oltáře na zeď nad dveře zákristie, kde jsem drátek zachytil na porcelánové vodiče, opravuji, na porcelánovém izolátoru, po kterých jsem jej dovedl až na kazatelnu. Celou tuto mechaniku jsem si sestrojil dne 8.12.1949, kdy jsem byl na faře úplně sám. V sobotu 10.12.1949 jsem si ještě naposled vyzkoušel již v kostele toto zařízení a opravil ještě některé mechanické nedostatky. Konec drátku jsem měl připravený na kazatelně tak, že na zatažení se vychýlil křížek směrem na pravou stranu s automatickým působením spirálového péra a na zatažení jsem jej vychýlil zas na opačnou stranu. Toto jsem mohl provést kolikrát jsem chtěl. Takto připravený mechanismus jsem použil druhý den t.j. 11.12.1949 při dopoledním kázání a nikdo neviděl, že pohybuji křížkem já, protože při slovech „Uprostřed Vás stojí ten, kterého neznáte, zde ve Svatostánku je náš Spasitel“, jsem levou rukou ukázal ke Svatostánku a současně pravou rukou, která byla zakryta knihou evangelia, služeb Božích a snubních prohlášek, zatáhl dvakrát za ocelový drátek, tak, že se kříž kýval se strany na stranu. Zatažení drátkem jsem provedl tak, že nikdo nemohl pozorovat, že jsem to já, který tímto způsobem pohybuje křížkem.

Můj pokus se velmi dobře podařil a očití svědkové vůbec nerozpoznali, že jsem je tímto způsobem klamal a fakticky podvedl.

V neděli odpoledne, když v kostele již nikdo nebyl, jsem asi po 14 hodině celé toto zařízení odklidil, aby se nikdo nedozvěděl, co jsem provedl. Když jsem toto zařízení odklidil, očekával jsem s dychtivostí, jak to bude působiti mezi věřícími kteří byli uvedeného kázání přítomni. Mé očekávání se splnilo a já jsem potom vhodným propagačním způsobem využíval nastalého rozruchu mezi lidmi. Proto jsem též začal rozšiřovati další nepravdu s oněmi plamínky o kterých jsem již podal doznání v původním protokole.

Dodatkem bych chtěl ještě sdělit, že jsem udržoval homosexuelní styky s některými žáky obecné školy v Čihošti, Tunochodech a Vlkanově. Zval jsem si je na faru pod různými záminkami jako na příklad dávání poštovních známek a různé jiné drobnosti, kterými jsem je častoval. Dělal jsem to tak, aby jsem vždy měl na faře pouze jednoho, aby to nikdo se nemohl dozvědět. Byl jsem si jistý, že hoši jejichž stáří se pohybovalo od 9 do 12 roků; nikomu nic neprozradí, neboť jsem počítal s jejich studem. O jejich sklonech jsem se také často dozvěděl, když jsem s nimi prováděl Sv. zpověď, kdy se mě přiznávali, že páchají „nestydaté věci“, buď jeden s druhým a nebo sami se sebou. Měl jsem tudíž typy a proto jsem si některé z nich pro ukojení vlastních choutek vybral. S některými se mi podařilo provádět styk přímo při školním vyučování, když sedávali v zadních lavicích. Dělal jsem to tak, že jsem si sedl vedle něj a předčítal, opravuji, třída předčítala modlitby, zatím co já jsem mu vytáhl přirození z příklopce a onanoval je. Byli to tito hoši: J.H.,... J.P.,... J.M.,... F.Z.,... B.P.,... J.Ž.,... a J.H.,...^{a)} S uvedenými jsem homosexuelní styky prováděl výhradně ve škole.

Jsem si vědom, že jsem se velmi těžce provinil proti stávajícímu lidově dem. zřízení naší republiky a že můj původní úmysl byl všemožným způsobem se snažiti o poškození zájmu našeho státu. Spoléhal jsem na to, že můj čin rozvíří obyvatelstvo Česko-Moravské vysočiny a popudí je proti dnešní vládě, jakož i celému režimu. Dále jsem si vědom, že jsem se těžce provinil proti zásadám mravnosti na nedorostlých dětech a je svedl k úchylnému a předčasnému ukájení pohlavních tužeb.

Lituji hluboce svých činů, neboť jsem si vědom jak hluboko jsem morálně poklesl, jak ve své nenávisti vůči lidově-demokratickému státu, tak i ve svém mravním poslání učitele, vychovatele a kněze.

Jsem si vědom, že musím býti potrestán za tato provinění, ale prosil bych, aby mě byla dána polehčující okolnost, jednak v mé upřímné litosti nad spáchanými činy, jakož i úplném doznání, které

jsem učinil dobrovolně, abych svému nitru ulevil. Vyslychající orgány se mnou jednaly slušně a já bych byl ochoten vydati prohlášení do tisku, případně i v rozhlase, jak to skutečně s oním zjevením v Čihošti bylo.

Skončeno, přečteno a po schválení jako správné podepsáno.

Cm:^{b)}

Vyslýcháný:^{c)}

Svědék:^{b)}

Poznámky:

- a) Plná jména byla vypuštěna
- b) Podpisy nečitelné
- c) Podepsán: Josef Toufar

- 1) Chybně nadepsáno - jde o dodatek č. 6 k protokolu z 1. února 1950
- 2) Poznámka k Josefu Toufarovi - viz pozn. 3/II

Původní vyšetřovací spis ZV 122, čísla listů 18 - 21

1950, 8. a 9. březen - Závazky mlčenlivosti v případě J. Toufara (přepis)

Soudruh Boh. K o š a ř¹⁾ prohlašuje, že bere na vědomí zvláštní upozornění, že o případu t.zv. zázraku v Čihošti nebude s nikým mluvit a to ani se svými služebními spolupracovníky. Je si vědom služební mlčenlivosti, zejména v tomto případě a následků, které by ho v případě porušení služební mlčenlivosti postihli.

Svědék:^{a)}

Košář Bohumil^{b)}

8.3.1950^{c)}

Soudruh Robert S k e r l²⁾ prohlašuje, že bere na vědomí zvláštní upozornění, že o případu t.zv. zázraku v Čihošti nebude s nikým mluvit a to ani se svými služebními spolupracovníky. Je si vědom služební mlčenlivosti, zejména v tomto případě a následků, které by ho v případě porušení služební mlčenlivosti postihli.

Svědék:^{a)}

Skerl Robert^{b)}

8.3.1950^{c)}

Prohlášení

Běru na vědomí upozornění, abych nemluvil s nikým o jisté osobě, která byla v sobotu dne 25.února 1950 převezena do státního sanatoria v Praze II, Legerova ulice a která po operaci zemřela.

Byl jsem upozorněn na následky v případě porušení mlčenlivosti, ke které jsem povinnen též jako lékař.

V Praze dne 9.března 1950.

Svědci:^{d)}

e)

MUDr. Sonnenschein^{b) 3)}

Poznámky:

- a) Žádný podpis
- b) Vlastnoruční podpis uvedené osoby
- c) Datum dopsáno rukou
- d) Podpis nečitelný
- e) Kulaté razítko MINISTERSTVO VNITRA

- 1) Poznámka k Bohumilu Košařovi - viz pozn. 46/II
- 2) Poznámka k Robertu Skerlovi - viz pozn. 43/II
- 3) MUDr. Sonnenschein - jeden z lékařů ošetřujících P. Toufara

Původní vyšetřovací spis ZV 122, čísla listů 66 a 78

1951, 7. leden - Velitelský posudek ppor. Ladislava Máchy (přepis)

OPIS ^{a)}

MNB - odbor pro věci

V Praze dne 7. ledna 1951

kádrové a školské sektor IV

Velitelský posudek.

Ppor. M á c h a Ladislav¹⁾, narozen /... 1923/^{b)} kmenově zařazen MNB /školský sektor/.

Členství v KSČ: od 1. 6. 1945, číslo leg. 832-070

Členství ve Sboru: od 10. 6. 1945 /složka STb/.

O třídní uvědomělosti ppor. Máchy Ladislava nelze pochybovat, poněvadž věci dělnické třídy jest naprosto oddán. Jeho theoretické vědomosti, které načerpal hlavně individuálním studiem marx-leninské literatury jsou dosti bohaté v důsledku čehož stranické funkce, které zastával vykonával dobře. Zvláště dobře se osvědčil ve funkci předsedy ÚO instruktorů ve škole SNB Libějovice. Jako předseda organisace dokázal svojí politickou vospělostí vésti stranickou organisaci k splnění všech úkolů, které před organisací ve škole nastaly. Dokázal najít a vytýčit úkoly na které se měla organisace v prvé řadě zaměřit. Rovněž tak dbal o důslednou kontrolu vytyčených úkolů. Nanesené problémy dovedl vždy dobře politicky zdůvodňovat. Své ideologické vědomosti velmi rád rozšřiruje a to hlavně individuálním studiem do něhož si zanesl patřičnou systematiku.

Stejně tak dobře se zhostil i služební funkce vedoucího katedry státní bezpečnosti, kterou ve škole SNB zastával. Velmi dobře se staral o výchovu a školení instruktorů své katedry, ukázal se jako člověk iniciativní, který neustále hledá nové formy výuky instruktáže a výcviku. Při této funkci plně dovedl uplatňovati zkušenosti načerpané v operativní práci, jakož i ve školské práci. Zvláště pečlivě dbal toho, aby instruktoři jeho katedry byli dobře seznámeni s přednášenou látkou. Jejich přípravu vždy dovedl dobře proplétat praktickými případy, což byla velmi dobrá forma výuky.

Nyní pracuje na školském sektoru ve funkci zástupce přednosta studijního oddělení. Tuto funkci vzhledem k tomu, že dobře rozumí výkonu a má studijní a pedagogické schopnosti vykonává

velmi dobře. Je trochu znechucen pro jistou křivdu z jeho dřívějšího pracoviště, což se u něj někdy projevuje určitým skepticizmem. Pracovně se to však nijak ku škodě neprojevuje. Má iniciativu, rozhled a píli. Stačí i na velmi těžké úkoly a vždy si s nimi ví rady. Hodnotím-li celkově jeho práci ve školství, lze říci, že udělal kus práce, která si zaslouží plného ocenění. Vzhledem k jeho pracovním kvalitám a funkčnímu zařazení jej navrhuji povýšit do hodnosti nadporučíka. ^{e)}

MNB - odbor pro věci
kádrové a školské sektor IV.
podpisy nečitelné

Za správnost opisu^{e)}

dne 16.9.1968

d)

Poznámky:

- a) Razítko
- b) Osobní údaje vypuštěny
- c) Kulaté razítko: Vyšší vojenská prokuratura Tábor
- d) Vlastnoruční podpis - nečitelný
- e) Text je ponechán v původní úpravě

1) Poznámka k Ladislavu Máchovi - viz pozn. 4/II

Spis VVP Tábor č. j. Vv 22/68, číslo listu 41/3

PŘÍLOHA 5

A) 1951, 4. červen - Doporučení StB nereagovat na dotaz o Toufarově osudu (přepis)

VELITELSTVÍ STÁTNÍ BEZPEČNOSTI

Č. A-3401/01-51.

Dne 4. června 1951

Sekretariátu ministra NB
do rukou s. škpt. Komárka¹⁾
P r a h a

Tajné^{a)}

Vážený soudruhu,

v příloze předkládám dopis Marie POSPÍŠILOVÉ roz. TOUFAROVÉ, bytem^{b)}
M. Toufarová, příbuzná faráře TOUFARA zaslala tento dopis do kanceláře presidenta republiky,
KPR jej postoupila státní prokuratuře, která ho odstoupila MNB.

Na dopis nebylo zatím odpovězeno. Prosím, abys informoval s. ministra a poprosil ho o
vyjádření. Velitelství státní bezpečnosti zaujímá stanovisko, že by neměla být dávana písemná
odpověď.

Se soudružským pozdravem:

Kroupa^{c) 2)}

Poznámky:

a) Razítko

b) Osobní údaje vypuštěny

c) Vlastnoruční podpis

1) JUDr. Karel Komárek (1921) - člen KSČ od roku 1945, na MV zaměstnán od 1. 6. 1950;
v červnu 1951 zařazen na Sekretariátu MNB jako tajemník ministra.

2) PhDr. Vlastimil Kroupa (1922) - člen KSČ od roku 1939, na MV zaměstnán od 1. 2. 1946;
v červnu 1951 náčelník sekretariátu HS StB.

AMV, personální spis Ladislava Máchy, číslo listu 50

B) 1951, 11. říjen - Nepodepsaný dopis prezidentu Gottwaldovi (přepis)

V Praze dne 11.X.1951.

M 1655 PT/51

Soudruh

Klement GOTTWALD¹⁾,

president republiky,

PRAHA-Hrad.

Vážený soudruhu,

pokládám za svou povinnost informovat Tě o případu smrti faráře TOUFARA²⁾, který vystupoval ve známém případě t.zv. „Čihošťského zázraku“ jako hlavní viník. Veřejné přelíčení se svého času neuskutečnilo, poněvadž farář TOUFAR zemřel po operaci, prováděné ve Státním sanatoriu. Pohřben byl tajně.

Velitelství státní bezpečnosti - ještě za ZÁVODSKÉHO³⁾ a jako součást ministerstva vnitra - věc vyšetřovalo. Ukázalo se, že smrt faráře Toufara nepochybně zavinil příslušník Stb, Ladislav Mácha⁴⁾, který si při výslechu faráře Toufara počínal surově a bitím zapříčinil, že bylo nutno provést operaci faráře Toufara, který byl nemocen na žaludeční vředy. Mácha byl pro tento čin sice odvelen od státní bezpečnosti, avšak ponechán ve službách MNB.

O této věci jsem se dověděl teprve tehdy, když mi bylo hlášeno, že sestra faráře Toufara žádá zprávu o svém bratrovi. Velitelství Stb po splnění příkazu k novému šetření věci navrhuje, aby Mácha, který smrt faráře Toufara zavinil, byl dodatečně potrestán a propuštěn ze Sboru.

Pokud jde o prosbu sestry faráře Toufara, nedoporučujeme, aby byla o smrti svého bratra informována.

Se soudružským pozdravem

Poznámky:

1) Poznámka ke Klementu Gottwaldovi - viz pozn. 2/II

2) Poznámka k Josefu Toufarovi - viz pozn. 3/II

3) Poznámka k Osvaldu Závodskému - viz pozn. 34/II

4) Poznámka k Ladislavu Máchovi - viz pozn. 4/II

AMV, personální spis Ladislava Máchy, číslo listu 55

1968, 9. srpen - Závěrečná zpráva ve věci hromadného pohřbívání na hřbitově v Ďáblicích

Poznámka k osobě mjr Františka Machary, který v srpnu 1968 vypracoval Závěrečnou zprávu ve věci hromadného pohřbívání na hřbitově v Ďáblicích. Zprávu publikujeme v původní podobě:

František Machara (1925 - 1975) - příslušník StB; původním povoláním obuvnický dělník, člen KSČ od 1. 10. 1945. K MV nastoupil 27. 11. 1949 k útvaru 9600. Dne 20. 3. 1950 přemístěn na KV StB Praha, kde byl postupně starším referentem, zástupcem náčelníka oddělení a náčelníkem oddělení. 1. 9. 1955 byl povolán do dvouleté ústřední školy MV. 1. 12. 1955 opět přemístěn na místo náčelníka oddělení KS MV Praha. Dne 1. 12. 1961 byl zařazen na správu vyšetřování MV do funkce staršího referenta vyšetřování 2. oddělení 1. odboru. Od 1. 4. 1963 se stal náčelníkem tohoto oddělení a 1. 4. 1964 náčelníkem 2. oddělení 1. odboru správy vyšetřování StB. V listopadu 1965 byl na této správě starším vyšetřovatelem 1. oddělení 2. odboru a od 1. 10. 1966 na 1. oddělení 1. odboru.

V srpnu 1968 působí v komisi pro zjišťování a posuzování případů nezákonného postupu příslušníků SNB a SNV. Dne 1. 3. 1969 se stal náčelníkem 4. oddělení Inspekce MV ČSR, 15. 1. 1970 náčelníkem 1. oddělení 1. odboru správy vyšetřování StB ČSR a od 1. 2. 1971 zástupcem náčelníka 1. odboru správy vyšetřování. Dne 12. 3. 1975 jeho služební poměr skončil.

Dosažené hodnosti: od 27. 11. 1949 čekatel, od 1. 12. 1950 mladší strážmistr, od 1. 1. 1951 strážmistr, od 1. 6. 1951 štábní strážmistr, od 1. 5. 1952 vrchní strážmistr, od 1. 10. 1952 podporučík, od 1. 12. 1954 poručík, od 1. 12. 1956 nadporučík, od 1. 12. 1960 kapitán, od 1. 1. 1966 major, od 31. 12. 1970 podplukovník.

1964, 1. únor - První dopis Ladislava Máchy prezidentu ČSSR (přepis)

OSOBNĚ

Prísně tajné.

Vážený soudruhu presidente a první tajemníku¹⁾.

Obracím se na Vás jako člen strany od r. 1945 s prosbou, abyste posoudil můj případ, o němž jsem Vás chtěl informovat v dopise, který byl adresován k Vaším rukám a prošel podatelnou ÚV KSČ pod číslem 12633/63, kde je vše podrobně vylíčeno. Dnešním dopisem bych Vás chtěl jen stručně informovat o obsahu přípisu č. 12633/63, který patrně do Vašich rukou nedošel. Obsahem dopisu je vylíčení případu „čihošťský zázrak“, který jsem před 13 lety rozhodnutím velitele StB s.Závodského²⁾ byl pověřen vyřešit jako velitel instruktážní a inspekční skupiny ještě společně s jinými soudruhy. Vyšetřovákem jsem však nikdy nebyl a na vyšetřovací součásti jsem nepracoval. Dále bych Vás chtěl soudruhu první tajemníku informovat o kádrových opatřeních, která jsou proti mně od r.1950 nepřetržitě uplatňována jak po stránce hmotné, tak i co do morálního postihu až do dnešní doby, a která vedou k úplnému mému existenčnímu - a není vyloučeno, jak vypadá můj zdravotní stav, i fyzickému zničení.

V únoru 1950 jsem byl tehdejším velitelem StB s.Závodským pověřen vyšetřováním případu „Čihošť“, kde čihošťský farář Toufar³⁾ hýbal při kázání křížkem a označoval to za zázrak. Zatýkání faráře Toufara a dalších duchovních, kteří byli vzati v té době do vazby, se naše instruktážní skupina nezúčastnila. Zatýkání prováděli jiní soudruzi. Naše instruktážní skupina a já jako její náčelník jsme byli pouze pověřeni úkolem věc vyšetřit.

Při zahájení šetření ani v jeho průběhu přes všechno naléhání na velitelství StB nedostala naše instruktážní a inspekční skupina žádné důkazy ani jiné podklady, které by mohly usvědčit Toufara z inscenování „zázraku“ a ostatní duchovní z protistátní činnosti. V průběhu vyšetřování však byly zjištěny některé indicie a důkazy, které nasvědčovaly tomu, že Toufar „zázrak“ skutečně inscenoval, a při domovních prohlídkách u ostatních zatčených duchovních se rovněž podařilo zajistit určité doklady, nasvědčující jejich protistátní činnosti.

Vyšetřování bylo prováděno v době, kdy církevní hierarchie a duchovní štváli věřící proti státu z kazatelen a v pastýřských listech a prováděli protistátní provokace, takže někteří svedení

věřící hlídali fary ozbrojeni motykami a vidlemi, a docházelo k četným protistátním srocením. Celá tato protistátní činnost vyvrcholila provokací s krucifixem v Čihošti.

Z rozhodnutí strany a vlády byla tehdy prováděna „katolická akce“, která měla zlomit odpor církevní hierarchie proti státu a izolovat její vliv mezi duchovními a věřícími. Z těchto důvodů byl na mě v průběhu vyšetřování vykonáván tlak a činěny výtky ze strany vedení StB, aby vyšetřování bylo urychleno, a zejména v případě Čihošť byl neustále vyžadován výsledek vyšetřování. Skutečnost, že jsme neměli přímé důkazy k usvědčení faráře Toufara značně ztěžovala celé šetření, takže po třech týdnech vyšetřování normálními zákonnými prostředky nebylo docíleno objasnění případu. Bylo pouze zjištěno přímo v Čihošti, že Toufar pohlavně zneužíval školních dětí-chlapců, že se z toho vyzpovídal jiným duchovním a že ho navštívil několik dní před „zázrakem“ papežský nuncius. Kromě toho bylo zjištěno, že když se křížek hýbal, že Toufar byl v té chvíli v kostele sám bez ministrantů a kostelníka, kázal shromážděným věřícím a ukazoval přitom na hýbající se křížek. Nakonec po třítýdenním naprosto slušném vyšetřování jsem dostal přímo příkaz, který mi tlumočil s.Malý⁴⁾, orgán tehdejšího referátu 50, jako příkaz předsedy katolické akce s.Čepičky⁵⁾, abych použil všech možných prostředků a za každou cenu to z něj dostal.

Soudruh Gottwald⁶⁾ tehdy žádal protokoly o případu Čihošť jako podklad pro tu část referátu na zasedání ÚV KSČ, kde demaskoval kontrarevoluční rejdy církve proti státu. Prohlásil tehdy, že lid se ještě dozví, jak to bylo se „zázrakem“.

Jenom s ohledem na to, v jaké situaci byl tehdy s.Gottwald jako předseda strany, strana i stát, bylo na podkladě daného příkazu: použít všech prostředků a zlomit odpor pachatele fyzicky, který (jak jsem již uvedl) mi tlumočil s.Malý jako rozhodnutí předsedy katolické akce s.Čepičky a příkaz ministra vnitra s.Noska⁷⁾ od velitele StB s.Závodského, přikročeno k tvrdému zákroku, protože jiným způsobem nebylo možno docílit objasnění čihošťského případu.

Toufar provedení „zázraku“ objasnil a na to byla provedena rekonstrukce případu v samotné Čihošti a zde nafilmována. Asi za tři dny potom praskl faráři Toufarovi žaludeční vřed a zemřel, takže k procesu nedošlo. Ihned po rekonstrukci případu v Čihošti jsem odjel na příkaz s.Závodského do Prahy a podal mu hlášení. Při tom jsem tehdy protestoval proti rozkazu, který jsem dostal, proti špatné práci StB (protože nebyly materiály) a odmítl jsem nést za to, k čemu jsem byl donucen, odpovědnost. Nikdy jsem nebyl stoupencem podobných metod, protože jsem je sám na sobě pocítil, když jsem byl za okupace zavřen. Můj postup odpovídal přesně kázeňskému řádu. S.Závodský mě však za to potrestal: byl jsem zproštěn funkce, na několik let mi bylo zastaveno povýšení a byl jsem přeložen k jinému útvaru.

Podobně jsem všechno uvedl při vyšetřování a v dopisem č. 12633/63. Šetření a závěry k postupu vyšetřování v akce „Čihošť“ byly prováděny v r.1951 inspekcí MV s.Šlechtou⁸⁾, v r.1955 gen. prokuraturou, prokurátorem s.Liškou⁹⁾ a v r. 1963 komisí MV, šetření prováděl s.Minařík¹⁰⁾ a John.

Na základě zprávy o šetření v případě „Čihošť“, kterou vypracovala komise MV v r.1963, mi bylo dne 8.5.1963 náčelníkem II.správy MV s.Hladným oznámeno, že bude proti mně provedeno další kádrové opatření a budu přeložen do činných záloh MV; bylo mi nabídnuto umístění v n.p. TOS v Hostivaři. Zdůvodnění, které mi bylo ze zprávy komise MV přečteno, však bylo neobjektivní a vinilo mě, že jsem zákrok provedl z vlastní iniciativy. Proti tomu jsem se odvolal a předložil jsem příslušné důkazy. Tyto důkazy však, které jsem komisi nabídl, nebyly provedeny. Kromě toho nebyly vzaty v úvahu ještě jiné důležité okolnosti, svědčící v můj prospěch. Na tyto skutečnosti jsem upozornil dopisem z 11.5.1963 a očekával jsem, že budou důkazy, které jsem nabízel, provedeny dodatečně a okolnosti, na které jsem upozorňoval, že budou rovněž vzaty v úvahu.

Trvalo však 5 měsíců, než mi bylo řečeno, jak dopadlo přešetření a to jsem věc několikrát urgoval po stránce stranické prostřednictvím předsedy CÚV s.Burgra. Až dne 5.10.1963 mi byl náčelníkem II.správy MV s.Hladným sdělen výsledek přešetření a také nové stanovisko vedení MV k celému případu. Jak výsledek přešetření (pokud se vůbec provádělo), tak i nové stanovisko vedení MV v tomto případě vyvozené mě hluboce zklamalo a vyvolalo pocit křivdy, která je na mě páchána. Bylo mi řečeno, že při přešetření se potvrdilo, co již bylo dříve zjištěno, a přitom důkazy, které jsem nabídl, provedeny nebyly a nabylo také přihlíženo ke skutečnostem, které jsem uvedl. Proč se takovým neobjektivním způsobem postupovalo, lze těžko vysvětlit, ale na provedení těchto důkazů nebyl zájem. Cožpak je možné tak neobjektivně postupovat, že se prokazuje jednostranně jenom vina a neprokazují se také jiné důkazy, které obviněný nabízí? Potom nutně dojde k přehmatům a nesprávným obviněním a nesprávným závěrům, jak se také v mém případě stalo.

Místo, aby bylo provedeno řádné přešetření a sjednána náprava, přešetření provedeno nebylo a opatření proti mně se ještě dále zpřísnilo. Jestliže jsem měl být původně přeložen do činných záloh MV, nyní mi bylo sděleno, že jsem okamžitě zproštěn služeb v MV podle zvláštního rozkazu, který byl vydán k propuštění 52 příslušníků k 1.prosinci 1962. (To bylo po prohlášení s.ministra vnitra na aktivu, že již žádná taková opatření prováděna nebudou a že byla za vším udělána tečka.) Přitom jsem se ničeho nedopustil, jen jsem poukázal na skutečnosti, které při vyšetřování nebyly vzaty v úvahu. Na to má přece právo každý obviněný a nepovažuje se to např. u soudu za přitěžující okolnost.

Vyžádal jsem si rozhovor s náčelníkem správy kádrů MV s.Milatou¹¹⁾ a žádal jsem ho o vysvětlení. Soudruh Milata při rozhovoru vnesl proti mně řadu nepravdivých obvinění, jako že případ

Čihošť byl námi zkonstruován, že žádný rozkaz vydán nebyl, abychom tvrdě zakročili, a konečně, že prý jsem faráře ubil a podobně. Když jsem se proti těmto nepravdivým obviněním ohradil a žádal jsem, aby mi sdělil, na podkladě jakých důkazů vznáší proti mně taková obvinění, řekl mi, že se to domnívá. Ale cožpak je možné, soudruhu presidente, konstruovat proti někomu obvinění na základě domněnek? Vždyť toto bylo odsouzeno jako porušování socialistické zákonnosti na XII.sjezdu¹²⁾ a zasedání ÚV KSČ. A přece, zřejmě na základě těchto domněnek, bylo zpřísněno proti mně kádrové opatření. A nejen to; soudruh Milata mi také řekl, že „kdybych věc nechal v klidu, že by to nějak prošlo“. Co si potom mohu na základě takových řečí o tom myslet, jen a jen to, že jsem stíhán za to, že jsem poukázal na neobjektivnost postupu MV.

Dne 7.10.1963 jsem proto napsal dopis s.ministrovi Štrougalovi¹³⁾, v němž jsem ho informoval, jak je proti mně postupováno a žádal jsem jej, aby proti mně nebyla prováděna opatření, jako proti oněm 52 propuštěným, protože jde o zcela jiný případ, který nemá s procesy proti členům strany nic společného; sdělil jsem také, že opatření proti mně již prováděna byla, přestože jsem v r.1950 nejednal ze své iniciativy. Na podkladě tohoto dopisu mi bylo sděleno kádrovým pracovníkem s.Pošíkem, že mi bude vyhověno v tom směru, že nebude proti mně postupováno podle citovaného zvl. rozkazu a že se mnou bude rozvázán poměr po vzájemné dohodě, abych si našel do 3 měsíců civilní zaměstnání.

Abych měl už konečně ode všeho toho šikanování pokoj, hledal jsem si zaměstnání. Po 40 letech se těžko znovu začíná. Protože jsem při zaměstnání vystudoval 11 letku a práva, hledal jsem zaměstnání odpovídající mé kvalifikaci, stáří a zdravotnímu stavu. Zájem o mne projevil soudruh na státní kontrole. Na dotaz, proč odcházím z MV, jsem uváděl, že odcházím po vzájemné dohodě podle vyhláš. 82/59 § 3 - zvýhodněné zaměstnání, jak mi bylo na správě kádrů řečeno. Požádal jsem tedy správu kádrů, aby na mě vyhotovila posudek a abych s ním byl seznámen. Kádrový pracovník s.Pošík mi však oznámil; že náčelník správy kádrů s.Milata zakázal seznámit mě s obsahem posudku! Tento postup mě překvapil. Požádal jsem o rozmluvu s s.Milatou a žádal jsem, abych byl s posudkem seznámen. Zjistil jsem, že v posudku je v souvislosti s mým odchodem uvedena doložka, že jsem porušoval socialistickou zákonnost. To odporovalo tomu, co bylo původně dohodnuto a také mi to znemožnilo přijetí do civ.zaměstnání. Možnost najít si zaměstnání odpovídající mé kvalifikaci a věku mám ztíženu ještě tím, že bylo proti mně zavedeno ústřední komisí disciplinární řízení, které ještě není skončeno.

Dne 11.10.1963 jsem předložil na ÚV KSČ dopis a adresoval ho k Vaším rukám s prosbou, abyste celou věc posoudil, protože při dosavadním postupu jsem se ani objektivního posouzení celého případu ani spravedlivých závěrů nedovolal. Ale dopis Vám patrně nebyl doručen. Dne

14.11.1963 mi bylo oznámeno na ÚV KSČ, že proti mně bylo zavedeno ústřední komisí stranické kontroly disciplinární řízení v téže věci (vyřizuje s.Tondl.) To znamená, že nyní budou proti mně prováděna další opatření, a to po stránce stranické. Vzpomenu-li si přitom na slova s.Milaty, že kdybych to byl nechal v klidu.... anebo na původní návrh o přeložení do činných záloh, nemohu to vše pochopit.

Za této situace nelze vůbec najít zaměstnání s mou kvalifikací a věkem, nehledě již ani na to, že rozkazem MV č.980 jsem byl dnem 5.1.1964 propuštěn ze služeb MV, v němž se vedle porušování socialistické zákonnosti uvádí také jako důvod kádr. směrnice, hlava VI, článek 70, písmeno f), což znamená morální zvrhlost. A já jsem za celou dlouhou dobu služby v MV nebyl nikdy trestán, ba ani ne kritisován za jakýkoliv morální poklesek. Naopak, nejednou jsem za svou práci byl odměněn.

A najednou jsem vyhozen na dlažbu bez místa a bez prostředků a bez jakékoliv životní perspektivy. Tři měsíce, co trvala výpovědní lhůta, mi byl krácen plat o polovinu a od 1.ledna 1964 jsem bez příjmu a bez práce.

Přitom, soudruhu presidente a první tajemníku, byly na ústřední komisí stranické kontroly provedeny důkazy, které jsem nabízel a které neprovedlo ani MV ani XI.oddělení, a ukázalo se, že jsem mluvil pravdu, že mi byl skutečně dán příkaz k tvrdému zákroku, že jsem se tomu bránil a jen s ohledem na momentální situaci strany a státu jsem rozkaz splnil.

Soudruzi na XI.oddělení jsou o mé situaci dobře informováni, ale žádná náprava se nestala.

Nemám kam se již obrátit, soudruhu presidente a první tajemníku a proto se obracím na Vás. Za toto zřízení jsem bojoval čestně a nezištně v době okupace, kdy za to nebylo nic než kulka nebo provaz. Byl jsem vězněn za ilegální činnost a zúčastnil jsem se bojů jako partyzán. Při likvidaci partyzánských jednotek jsem přešel na přání s.mjr.Schramma¹⁴⁾ (z ÚV KSČ) k SNB. 18 let jsem čestně a nezištně bojoval za upevnění tohoto zřízení jako příslušník MV a žádnou kariéru jsem pro svou přímou nezištnou povahu neudělal. Jsem vyučený automechanik, při zaměstnání po večerech jsem vystudoval 11letku s maturitou a právnickou fakultu a zůstal jsem starším referentem. Jako člen strany jsem prošel řadou funkcí a nyní jsem místopředsedou organizace. Na zemědělské brigádě jsem odpracoval 120 hodin.

Ted' na mě dopadá jedna rána za druhou jenom proto, že jsem byl donucen rozkazem i okolnostmi, v kterých tehdy strana a stát byly, tvrdě zakročit v zájmu právě strany a státu proti kriminálnímu zločinci jako byl Toufar, který počínaje pohlavním zneužíváním školních dětí až po provokaci s křížkem proti našemu zřízení, přesvědčivě dokázal, kým vlastně je. Byl jsem již několikrát nervově léčen, protože to, co jsem prodělal, nepřispělo mému zdraví a v současné době

jsem se silami u konce. Ve službě jsem utrpěl úraz a z koncentráku jsem se vrátil s podlomeným zdravím (nález na plicích, 40% invalidita).

Nevidím žádnou perspektivu svého budoucího života a spravedlnosti se dovolat nemohu. Takto se žít nedá. Nemohu být přece pronásledován celý život. Byl jsem persekvován v době okupace a po roce 1945, kdy jsem na přání strany přešel do bezpečnostního aparátu a jako komunista jsem tam tam žil v poloilegalitě až do roku 1948, jsem neměl na růžích ustláno. S lidmi, kteří byli dříve ve vedení MV po r. 1948 jsem měl také řadu potíží, protože jsem nesouhlasil s některými metodami, které uplatňovali a nyní, v současné době jsem byl zase bezohledným, nespravedlivým a naprosto lhostejným způsobem k osudu člověka, který za tento režim bojoval a málem ztratil život, vyhozen na dlažbu. Jedno se mi říká do očí a druhé se dělá, když zavřu dveře.

Poslední, do čeho vkládám naděje, je to, že snad věnujete chvílku svého času tomuto případu, že celou věc spravedlivě posoudíte a s konečnou platností o ní rozhodnete.

Závěrem prosím, soudruhu presidente, o přijetí u Vás, abych Vám mohl všechno vysvětlit, co jsem v dopise nestačil. Věřím, že jistě dáte přednost tomu poznat člověka osobně a přesvědčit se sám o tom, jaká je pravda.

Se soudružským pozdravem

Ladislav Mácha^{a) 15)}

Praha...^{b)}

V Praze dne 1.2.1964

Poznámky:

a) Vlastnoruční podpis

b) Pisatelova adresa - vypuštěna

- 1) Antonín Novotný - viz pozn. 57/II
- 2) Poznámka k Osvaldu Závodskému - viz pozn. 34/II
- 3) Poznámka k Josefu Toufarovi - viz pozn. 3/II
- 4) Emil Malý (1916) - příslušník StB; zařazen na 2. sektoru, referátu 50 (římskokatolická církev)
- 5) Poznámka k Alexeji Čepičkovi - viz pozn. 21/II
- 6) Poznámka ke Klementu Gottwaldovi - viz pozn. 2/II
- 7) Poznámka k Václavu Noskovi - viz pozn. 35/II
- 8) Poznámka k Aloisu Šlechtovi - viz pozn. 33/II
- 9) JUDr. Otakar Liška (1924) - v roce 1955 prokurátor Generální prokuratury
- 10) Jedná se pravděpodobně o Tomáše Minaříka (1930 - 1968) - příslušníka StB; v roce 1963 zařazeného na Správě vyšetřování MV.
- 11) Miroslav Milata (1927) - příslušník StB; původní povolání nástrojař, člen KSČ od roku 1945; v roce 1963 náčelník Správy kádrů MV
- 12) XII. sjezd KSČ jednal v Praze ve dnech 4.- 8. prosince 1962
- 13) Lubomír Štrougal (1924) - v letech 1961 - 1965 ministr vnitra
- 14) Mjr. Augustin Schramm (1907 - 1948) - čs. komunistický funkcionář; v letech 1931 - 1938 člen ÚV KSČ, 1944 - 1945 politický komisař při štábu partyzánského hnutí v Kyjevě, od roku 1945 vedoucí oddělení ÚV KSČ a vedoucí funkcionář organizací účastníků odboje
- 15) Poznámka k Ladislavu Máchovi - viz pozn. 4/II

A ÚV KSČ, č. j. 12633/63, čísla listů 84 - 89

1964, 15. březen - Druhý dopis Ladislava Máchy prezidentu ČSSR (přepis)

O s o b n ě

Váženy soudruhu presidente¹⁾.

Je tomu již třetí měsíc, co jsem bez řádného zaměstnání a nemohu dostat práci, která by odpovídala mé kvalifikaci, zdravotnímu stavu a schopnostem. Ucházel jsem se již na řadě míst o zaměstnání. Vždy mi bylo přijetí přislibováno až do té doby, než MV zaslalo na mě posudek, nebo než se podnik na mě informoval.

Příčinou toho je spor, do něhož jsem se dostal s ministerstvem vnitra /kde jsem pracoval od r.1945 do 5.ledna 1964/ pro neobjektivní vyšetření případu „Čihošť“ komisí MV. Proti neobjektivnímu vyšetření jsem se odvolal a to, co po odvolání následovalo, bylo více než zdrcující; byl jsem totiž za to dnem 5. ledna 1964 ze služeb MV propuštěn. /Původně jsem měl být přeložen do činných záloh MV. Toto mi bylo oznámeno dne 8.5.1963. Po mém odvolání - místo řádného přešetření - jsem byl po 5 měsících, t.j. 5.října 1963, zbaven služby v MV, krácen mi plat na polovinu a k 5.1.1964 jsem byl propuštěn./

Od té doby pracuji příležitostně jako brigádník. Osm roků jsem po večerech při zaměstnání studoval, vystudoval jsem právnickou fakultu a nyní mi je upíráno i právo na práci podle získané kvalifikace.

Kromě toho jsem byl za to, že jsem se odvolal, zařazen - po uplynutí téměř jednoho roku - mezi 52 pracovníky MV, kteří byli propuštěni rok před tím k 1.12.1962 pro porušení socialistické zákonnosti v politických procesech proti členům strany.

Nikdy jsem neměl a nechci mít nic společného s těmito pracovníky, protože jsem nikdy nepracoval jako vyšetřovatel ani jsem nebyl nijakým způsobem účasten na politických procesech a proti nikomu jsem nikdy nic nekonstruoval. Farář Toufar²⁾ z případu „Čihošť“ nebyl nevinný člověk, ale obyčejný kriminální a protistátní zločinec, který trestnou činnost skutečně spáchal.

Když jsem po svém odvolání byl propuštěn ze služeb MV, začal mě náčelník správy kádrů MV s.Milata³⁾, patrně aby nějak zdůvodnil nezákonný postup MV proti mně, nepravdivě obviňovat, že případ Čihošť jsem vykonstruoval, že není pravdivý, a z řady jiných nepodložeností, a že farář Toufar bude stejně rehabilitován a pod. A že kdybych to byl nechal v klidu, tak to nějak prošlo.

Což není porušením socialistické zákonnosti vyhodit na dlažbu někoho jenom proto, že se odvolal proti neobjektivnímu šetření? Nebo vykonstruovat proti někomu nepodložená obvinění a na

podkladě toho provádět opatření směřující k jeho úplnému existenčnímu zničení? Což takové jednání neodsoudil XII. sjezd strany⁴⁾ a ÚV KSČ? A přece je pravdou, že takové metody byly proti mně uplatněny.

Tepřve ústřední kontrolní komise ÚV KSČ zjistila, jak věci ve skutečnosti jsou. Sami soudruzi z komise se pozastavili nad ukvapenými opatřeními MV proti mně, ale bohužel, náprava se dosud nestala.

Oč vlastně v této věci jde?

O to, že jsem jako uvědomělý člen strany v zájmu strany a státu před 14 lety /v únoru 1950/ splnil rozkaz tehdejšího ministra vnitra s.Noska⁵⁾, kterým jsem byl donucen tvrdě zakročit proti takovému kriminálnímu a protistátnímu zločinci, jako byl farář Toufar, který počínaje homosexuálním zneužíváním školních dětí a konče provokací proti státu s křížkem v Čihošti, přesvědčivě ukázal, o jakou zřůdu společnosti jde.

Jestliže soudruh Gottwald⁶⁾ tehdy potřeboval materiály o provokacích řím.kat.církve proti státu na zasedání ÚV KSČ - jak mi bylo tehdy řečeno s.Závodským⁷⁾ - a byl mi dán od vedoucích soudruhů rozkaz za tehdejší situace /kdy docházelo z podnětu církevních činitelů k četným protistátním srocením/ je správné a rozkaz musí být v zájmu strany a státu splněn, když třítýdenní vyšetřování vedené slušnou formou selhalo. Kdybych byl rozkaz nesplnil, byl bych tehdy považován za zrádce a nepochybuji, že by také podle toho bylo se mnou naloženo, jak mi v telefonickém rozhovoru naznačil tehdejší velitel StB s.Závodský.

Po splnění tohoto rozkazu jsem proti nátlaku, který byl na mne vykonáván a rozkazu, který jsem byl nucen splnit, protestoval u velitele StB Závodského a odmítl jsem nést za zákrok a další vyšetřování jakoukoliv odpovědnost. Tak mi to ukládal kázeňský řád. Tehdy jsem byl okamžitě zproštěn funkce náčelníka instruktážně inspekční skupiny /tato skupina vyšetřování duchovních prováděla/ a přeložen k jinému útvaru jako referent. Důkazem toho je to, že jsem se zpátky k dalšímu vyšetřování duchovních od rozhovoru s velitelem StB již nevrátil. Kromě toho mi bylo zastaveno povýšení na několik let.

Těmito kádrovými opatřeními jsem byl tehdy postižen, když jsem se ozval proti nesprávným metodám. Naproti tomu jiní byli za používání těchto metod povyšováni a vyznamenáváni. Po 14 let jsem byl hmotně i morálně poškozován, protože jsem se tehdy ozval a zůstal jsem starším referentem, i když podle praxe a vzdělání jsem měl kvalifikaci, která se vyžaduje od náčelníků správ a odborů.

Jak jsem již uvedl, opatření proti mně vyvrcholila loni v květnu 1963. Od té doby jsem bez existenční a životní perspektivy, nehledě na morální a fyzické útrapy. Což to není trýznění lidí takto zacházet s člověkem po 18 letech poctivé práce, a to ještě s člověkem, který za toto zřízení málem

přišel o život v době okupace a po 18 let s nasazením života a zdraví chránil bezpečnost tohoto státu před kriminálními zločinci a protistátními živly? Bylo mi necelých 27 let, když se případ stal a letos mi bude jedenačtyřicet. A po celý ten čas a zejména v poslední době jsem bezohledně pronásledován a jedno opatření proti mně stíhá druhé. Copak je snesitelné, aby byl člověk po celý život pronásledován?

Cožpak není nezákonné postihovat člověka v témž případě dvakrát, když to ani kázeňský řád ani jiný právní předpis nepřipouští?

Což to není nezákonné upírat občanu právo na práci podle jeho schopností a kvalifikace, když tato základní práva jsou zaručena nejen pracovním právem, ale také ústavou?

Jak je možné ještě po XII.sjezdu strany konstruovat proti někomu obvinění, jak se to stalo mně při jednání na správě kádrů MV, jak jsem již výše uvedl? Zřejmě se zde projevuje snaha z kriminálního a protistátního zločince Toufara udělat nevinného beránka, který se stal obětí nesprávných metod v době kultu osobnosti, a ze mně, poctivého komunisty, udělat zločince, jehož jedinou vinou je to, že proti skutečnému zločinci musel zakročit. Podle toho se se mnou také jedná a zachází. Což je možné v tomto případě ztratit smysl pro třídní spravedlnost a opomíjet objektivní pravdu, ztratit tak spravedlnost samu a udělat z nevinných vinné a z vinných nevinné? Vždyť to je právě to, co XII.sjezd strany odsoudil. Jedna věc je namířit zbraň do vlastních řad proti nevinným a druhá věc je postihovat skutečné kriminální a protistátní zločince. Nelze přece házet všechno do jednoho pytle. V tom je přece podstatný rozdíl. Za 18 let práce na MV jsem nikdy nebyl svědkem ani jsem neslyšel, že by příslušníci bývalých policejních a četnických sborů, kteří od r.1945 až dosud slouží v MV nebo mezitím odešli do pense, že by jim někdo vytýkal nebo je bral k od-povědnosti anebo dokonce pronásledoval za to, že s obušky postupovali proti pracujícímu lidu a členům strany a hájili tak buržoasní spravedlnost. Není to ironie osudu, když porovnám jejich minulost se svojí? Cožpak nejsou všechna ta opatření, která mě postihují, v rozporu se socialistickým řádem, to přece nelze považovat za socialistickou zákonnost a socialistický humanismus. A dosud se nikdo nad tím nepozastavil. Člověka až zaráží, s jakou lhovostí se věci přehlížejí. Což když mě to všechno dožene k sebevraždě, kdo za to ponese odpovědnost? Jak dlouho již trvá moje poctivá snaha uvést věci na pravou míru, a kde je vůbec hranice mezi tím, co člověk může vydržet, a kdy už začíná balancovat, když všechno jeho úsilí je marné, když se spravedlnosti dovolat nemůže. Takto se opravdu žít nedá.

Prosím Vás, soudruhu presidente, abyste mě přijal, abych Vám mohl všechno k tomuto případu vysvětlit, aby se už jednou spravedlivě vyřešil, abych už také mohl pracovat a žít jako jiní občané.

Ladislav Mácha^{a) 8)}

Praha ...^{b)}

Dne 15.3.1964

P.S. Dodávám, soudruhu presidente, že celý případ vyšetřovala ústřední kontrolní komise ÚV KSČ soudruh Tondl.

Poznámky:

a) Vlastnoruční podpis

b) Pisatelova adresa - vypuštěna

- 1) Antonín Novotný - viz pozn. 57/II
- 2) Poznámka k Josefu Toufarovi - viz pozn. 3/II
- 3) Poznámka k Miroslavu Milatovi - viz pozn. 11 v Příloze 7
- 4) XII. sjezd KSČ jednal v Praze ve dnech 4.- 8. prosince 1962
- 5) Poznámka k Václavu Noskovi - viz pozn. 35/II
- 6) Poznámka ke Klementu Gottwaldovi - viz pozn. 2/II
- 7) Poznámka k Osvaldu Závodskému - viz pozn. 34/II
- 8) Poznámka k Ladislavu Máchovi - viz pozn. 4/II

A ÚV KSČ, č. j. 12633/63, čísla listů 80 - 83

1966, 23. duben - Dopis Ladislava Máchy XIII. sjezdu KSČ (přepis)

V Praze dne 23. dubna 1966

XIII. sjezdu KSČ¹⁾

P r a h a

M á c h a Ladislav²⁾, nar. ... 1923^{a)}, člen KSČ od r. 1945 - žádost o přezkoumání stranických a služebních závěrů v případě „Čihošť“.

Vážení soudruzi,

obracím se tímto dopisem ke XIII.sjezdu KSČ se žádostí, aby byly přezkoumány stranické i služební závěry, kterými jsem byl neprávem postížen v případě „Čihošť“.

Veškeré materiály o tom jsou k dispozici na Ústřední kontrolní a revisní komisi KSČ. Stručně opakuji, že MV proti mně vzneslo řadu křivých obvinění, např. že případ „Čihošťský zázrak“ neexistoval a že jsem si ho vymyslel, že zákrok proti faráři Toufarovi³⁾ byl proveden z mé iniciativy, že jsem porušoval socialistickou zákonost po 3 roky od r. 1950 do r. 1952 a další nesmyslná a nepravdivá obvinění. Všechna tato křivá obvinění byla vyvrácena důkazy, které jsem předložil Ústřední kontrolní a revisní komisi. Komise, která případ prošetřila, svou zprávou potvrdila, že tato obvinění jsou nepravdivá; znovu se potvrdilo, že farář Toufar byl kriminální a protistátní zločinec, že jsem zákrok proti němu neprovedl ze své iniciativy, ale na rozkaz a že tvrzení o mém porušování soc. zákonosti v letech 1950-1952 a jiná obvinění jsou naprosto vymyšlená.

Přes tato zjištění, která jsou obsažena ve zprávě Ústřední kontrol. a revisní komise KSČ o prošetření tohoto případu, nikdo dosud křivdy na mě spáchané nenapravit. Zatímco farář Toufar, kriminální a protistátní zločinec, našel řadu ochránců, kteří se starali, aby tento odpadlík lidské společnosti neutrpěl újmy, o mne, jako komunistu, poctivého člověka, který vždy řádně a disciplinovaně plnil povinnosti člena strany, nikdo žádnou péči neprojevuje a nestará se o to, zda jsem utrpěl újmu nebo nikoliv. Je podivné, jakým lidem se ochrana poskytuje a kdo je zde z hlediska třídního obhajován a kdo diskriminován.

Z těchto důvodů jsem proto již nejednou žádal o přehodnocení závěrů a zjednání nápravy, naposledy dne 17.9.1965, kdy jsem byl přijat na ústředním sekretariátě KSČ. Bohužel, ani po tomto jednání nedošlo k nápravě i když se konstatovalo, že se zde stala chyba. Byly pouze staženy z mého kádrového materiálu vzájemně si odporující posudky, ale k přezkoumání závěrů a zjednání nápravy nedošlo. Opatření, kterými jsem byl postižen na podkladě vykonstruovaných obvinění, nebyla zrušena, přestože jsou nezákonná; jejich dopad považuji za persekuci.

Dovolte mi proto, vážení soudruzi, abych vyslovil přesvědčení, že nezůstane to, co je nesprávné, bez povšimnutí a že bude zjednána náprava.

Ladislav Mácha^{b)}

Praha...^{c)}

Poznámky:

- a) Osobní údaje vypuštěny
- b) Vlastnoruční podpis
- c) Pisatelova adresa - vypuštěna

- 1) XIII. sjezd KSČ se konal v Praze ve dnech 31. května - 4. června 1966
- 2) Poznámka k Ladislavu Máchovi - viz pozn. 4/II
- 3) Poznámka k Josefu Toufarovi - viz pozn. 3/II

A ÚV KSČ, č. j. 12633/63, čísla listů 56 - 57

**1968, 10. prosinec - Usnesení Vyšší vojenské prokuratury o zastavení trestního stíhání
Ladislava Máchy (přepis)**

VYŠŠÍ VOJENSKÁ PROKURATURA
TÁBOR^{a)}

Čj. Vv 22/68

U s n e s e n í

Podle § 172 odst. 1 písm. d) tr.ř. s přihlédnutím k § 11 odst. 1 písm b) tr.ř. zastavuji trestní stíhání v trestní věci

usmrcení Josefa Toufara¹⁾, nar. 14. 7. 1902 v Arnolci, faráře z Čihoště u Ledče nad Sázavou

(zahájené vyšším vojenským prokurátorem v Příbrami pro tr. čin vraždy podle § 219 tr. zák.),

p r o t o ž e

trestní stíhání je nepřipustné.

Poučení: Proti tomuto usnesení je přípustná stížnost, kterou je nutno podat do 3 dnů u Vyšší vojenské prokuratury Tábor. Stížnost nemá odkladný účinek.

D ů v o d y :

Vyšší vojenský prokurátor v Příbrami svým usnesením čj. 2 Vv 10/68 ze dne 7. 6. 1968 zahájil trestní stíhání a vznesl obvinění proti býv. kpt. MV Ladislavu Máchovi²⁾ pro podezření, že „po nezákonném zatčení faráře Josefa Toufara z Čihoště dne 28. 1. 1950 se na něm při výsleších ve věznici ve Valdicích dopouštěl hrubého násilí, které vyvrcholilo dne 22. 2. 1950, kdy jej ležícího na

lavici po dobu několika hodin brutálně tloukl gumovým obuškem a navíc ho trýznil žízni, a to vše u vědomí, že Toufar trpí žaludeční chorobou, čímž mu způsobil perforaci žaludečního vředu. Poté v úmyslu způsobit mu smrt, aby jeho nezákonná činnost nevyšla najevo, měl mu dát vypít dosud nezjištěnou otravnou tekutinu, takže Toufar dne 25. 2. 1950 po operaci zemřel.“ Tento skutek kvalifikoval vyšší vojenský prokurátor jako trestný čin vraždy podle § 219 tr. zák. Usnesením ze dne 10. 6. 1968 pak vzal obviněného podle § 68 tr. ř. z důvodů § 67 písm. a), b) tr. ř. do vazby z obavy, že při ponechání na svobodě by mohl uprchnout, příp. působením na svědky mařit objasňování skutečností důležitých pro tr. řízení, a dne 18. 6. 1968 postoupil z důvodů § 18 odst. 1 tr. ř. věc Vyšší vojenské prokuratuře Tábor.

Proti usnesení o vznesení obvinění i proti usnesení o vzetí do vazby si podal obviněný stížnost. Z podnětu této stížnosti zrušil hlavní vojenský prokurátor v Praze svým usnesením čj. 1 HVt 686/68 ze dne 24. 6. 1968 podle § 149 odst. 1 tr. ř. usnesení vyššího vojenského prokurátora z Příbrami čj. 2 Vv 10/68 ze dne 7. 6. 1968, pokud jím bylo vzneseno proti Máchovi obvinění pro výše uvedený tr. čin, a obviněného propustil na svobodu. Rozhodnutí o zahájení tr. stíhání podle § 160 odst. 1 tr. ř. pro tr. čin vraždy podle § 219 tr. zák., učiněné v citovaném usnesení vyššího vojenského prokurátora Příbram, zůstalo nedotčeno.

V dalším vyšetřování byla proto pozornost zaměřena především na zjištění, zda v případě smrti Josefa Toufara se skutečně jedná o vraždu a v případě že ano, kdo je pachatelem.

Vyšetřování bylo obtížné a složité. V archivech ministerstva vnitra, ministerstva spravedlnosti i Generální prokuratury byl sice nalezen písemný materiál tohoto případu se týkající, ale při objasňování věci v rámci tohoto vyšetřování pomohl jen částečně. Příklad byl totiž v dřívějších letech několikrát již ministerstvem vnitra řešen, ale šetření jednak nebylo nikdy dovedeno do konce, jednak bylo vždy zaměřeno výhradně k objasnění násilí použitého Máchou vůči Toufarovi. Při tom další otázky, neméně závažné, jak budou dále v tomto usnesení rozvedeny, zůstaly nepovšimnuty. Ve věznici Valdice k případu žádná dokumentace nebyla. Stejně tak nebyl v archivech ani seznam či jiné údaje o příslušnících ostrahy, kteří Toufara střežili a jejichž výslechy byly pro objasnění věci nezbytné. V průběhu vyšetřování bylo vyslechnuto na osmdesát svědků. Na jejich výpovědi však měl negativní vliv jednak časový odstup od události, jednak nadměrné utajení všeho, co s tímto případem souviselo. Někteří svědci si již na významnější podrobnosti nepamatovali, někteří svědci, a mezi nimi i ti nejvýznamnější, jako např. Oswald Závodský³⁾, v době události velitel Státní bezpečnosti, nebo dr. Roubíček⁴⁾, lékař ve věznici Valdice, již zemřeli. Nelze také vyloučit, že u některých svědků vzhledem k jejich zainteresovanosti na případu nebyla snaha vnést do věci jasno. Na závěr vyšetřování byl pak požádán k objasnění důležitých okolností z oboru lékařství i

posudek znalců-lékařů z Ústavu soudního lékařství lékařské fakulty Karlovy univerzity v Hradci Králové /.../

K rozhodnutí, zda jde o vraždu a kdo je pachatelem, příp. kdo nese odpovědnost za Toufarovu smrt, je nutno zabývat se s přihlédnutím k výše uvedenému skutkovému ději i s přihlédnutím k podezření, obsaženému v usnesení o zahájení tr. stíhání, především těmito otázkami:

- zda týrání a zejména násilí spáchané na Toufarovi bylo přímou příčinou smrti, kým bylo spácháno a zda ti, co se ho na Toufarovi dopouštěli, věděli, že má vředovou chorobu a mohou mu tak přivodit smrt,
- zda byla Toufarovi podána Máchou či jinou osobou škodlivá tekutina s úmyslem jej usmrtit,
- proč byla poskytnuta Toufarovi odborná lékařská pomoc po puknutí žaludečního vředu příliš pozdě, kdo to zavinil a zda neměl úmysl takovýmto způsobem přivodit Toufarovi smrt.

Za nezákonné vyšetřovací metody, zejména za ukládání „korekce“, podání přesoleného jídla a použití násilí vůči Toufarovi nese odpovědnost především Mácha, jako vedoucí vyšetřovací skupiny a jako jejich přímý vykonavatel. Mácha se hájí tím, že byl k použití násilí i dalšímu týrání Toufara donucen nadřízenými orgány, které se domáhaly urychleného objasnění „Čihošťského zázraku“ a které mu daly přímo pokyn všemi prostředky dosáhnout Toufara doznání, že „zázrak“ inscenoval on. Tato Máchova obhajoba nebyla ani potvrzena, ani vyvrácena, protože hlavní svědek k této otázce, bývalý velitel Státní bezpečnosti Osvald Závodský, zemřel. I kdyby však takový pokyn byl Máchovi dán, musel si být Mácha vědom jeho nezákonnosti a pokud jej realizoval, nemůže se zbavit odpovědnosti /.../

Mácha i ostatní vyšetřovatelé a stejně tak příslušníci ostrahy popřeli, že by věděli, že Toufar má vředovou chorobu, vědomost o tom jim nebyla prokázána a není pravděpodobná /.../

Podezření, že Toufar požil nějakou škodlivou tekutinu, která by přivodila jeho smrt a kterou by mu podala s úmyslem jej usmrtit jiná osoba, bylo vyvráceno /.../ Toufar nepožil žádný jed a také nepožil žádný louch, který by snad přivodil puknutí žaludečního vředu /.../

Nebylo tedy prokázáno, že Mácha příp. další vyšetřovatelé trýznili Toufara, vědomi si toho, že má žaludeční vředy. Násilí na Toufarovi bylo jako přímá příčina puknutí žaludečního vředu vyloučeno. Stejně tak bylo vyvráceno podezření, že Toufarovi byla podána Máchou či jinou osobou škodlivá tekutina s úmyslem jej usmrtit. Ke smrti Toufara došlo proto, že mu nebyla po puknutí žaludečního vředu včas poskytnuta odborná lékařská pomoc. Kdo na tom má vinu, se nepodařilo objasnit. S přihlédnutím ke všem shromážděným důkazům však není podezření, že by se tak stalo s úmyslem přivodit tímto způsobem Toufarovi smrt. Nelze proto daný skutek, tj. smrt Josefa Toufara, kvalifikovat jako tr. čin vraždy podle § 219 tr. zák. /.../

Odpovědnost jednotlivých osob, pokud by podléhaly vojenské soudní pravomoci, za nezákonné držení Toufara ve vazbě, která by zakládala skutkovou podstatu tr. činu zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 tr. zák., příp. § 159 odst. 1 tr. zák., se v rámci tohoto vyšetřování nepodařilo vymezit a nepodařilo se ani zjistit, kdo dal příkaz k zatčení Toufara, protože řada osob, které by mohly tuto otázku objasnit, již zemřela.

Nezákonné byly i metody, jichž bylo použito k vynucení Toufarova doznání, jak byly popsány výše, a vůbec celý způsob vyšetřování, při němž nebyla dodržena ani nejzákladnější procesní ustanovení. Hlavní odpovědnost v tom směru nese Mácha jako vedoucí skupiny a jako přímý vykonavatel nepřipustných metod vyšetřování. Jak už uvedeno, nelze Máchu vinit z tr. činu vraždy, ale svým jednáním podle vyjádření znalců přivodil Toufarovi především fyzickým násilím mučivé útrapy, tedy ve smyslu § 89 odst. 7 písm. h) tr. zák. těžkou újmu na zdraví /.../

Velmi závažné bylo neposkytnutí včasné lékařské pomoci Toufarovi poté, co u něho došlo k puknutí žaludečního vředu /.../ Jak už uvedeno, nepodařilo se však zjistit, kdo nese za neposkytnutí včasné lékařské pomoci Toufarovi odpovědnost.

Při hodnocení podezření z tr. činnosti všech uvedených orgánů na věci zúčastněných se vychází z nyní platného trestního zákona, jako zákona příznivějšího. Všechny výše uvedené tr. činy jsou však ve smyslu § 67 tr. zák. promlčeny, protože uběhly již lhůty v odst. 1 cit. ustanovení ke stíhání těchto tr. činů stanovené a nebylo zjištěno nic, co by ve smyslu odst. 3 cit. ustanovení promlčení tr. stíhání osob, jejichž odpovědnost by přicházela v úvahu, bránilo. Proto s ohledem na ustanovení § 11 odst. 1, písm. b) tr. ř. nelze v tr. stíhání pro tyto tr. činy pokračovat a podezřelé nelze trestně stíhat.

Bylo tedy nutno rozhodnout, jak uvedeno ve výrokové části tohoto usnesení.

Tábor, dne 10. prosince 1968

Prokurátor

Vyšší vojenské prokuratury

podplukovník

dr. Václav Podhradský^{b)}

Poznámky:

a) Razítko

b) Vlastnoruční podpis

1) Poznámka k Josefu Toufarovi - viz pozn. 3/II

2) Poznámka k Ladislavu Máchovi - viz pozn. 4/II

3) Poznámka k Osvaldu Závodskému - viz pozn. 34/II

4) MUDr. Otto Roubíček - ústavní lékař ve věznici ve Valdicích počátkem 50. let

Spis VVP Tábor č. j. Vv 22/68, čísla listů 426 - 437

1998, 23. listopad - Rozsudek v kauze Ladislava Máchy (přepis)

Č e s k á r e p u b l i k a

a)

3T48/97

R O Z S U D E K
J M É N E M R E P U B L I K Y

Obvodní soud pro Prahu 6 rozhodl v senátě JUDr. N.B., C.K., M.Č. ^{b)} ... v hlavním líčení konaném dne 23. listopadu 1998

t a k t o :

Obžalovaný

Ladislav M á c h a¹⁾,

nar. ... 1923, ..., důchodce, bytem ...^{b)}

je vinen, že

v době od 20. 2. 1950 do 22. 2. 1950 jako podporučík StB, vedoucí zvláštní skupiny Hlavního velitelství StB utvořené k vyšetřování duchovních držených ve věznici ve Valdicích, okr. Jičín, v souvislosti s tzv. číhošťským zázrakem, přestože věděl o nezákonnosti jejich zadržování, vydával příkazy k vedení vyšetřování, sám se podílel i na nezákonných metodách vyšetřování vůči faráři Josefu Toufarovi²⁾, nar. /.../ 1902, s cílem přinutit jej k doznání o záměrném zinscenování zázraku v kostele v Číhošti, a to jednak pokynem k jeho umístění do tzv. korekce, podzemní cely, kde byl vystaven chladu, tmě a nemožnosti spánku, jednak užitím fyzického násilí, údery obuškem do zad,

hřbetní části horních i dolních končetin, přes chodidla takovou intenzitou, že způsobily vznik rozsáhlých až splývajících hematomů v zasažených částech těla, a na ploskách chodidel rovněž i puchýře, přičemž uvedené poranění doprovázené intenzivní bolestí zapříčinilo již vážnou poruchu zdraví,

t e d y : jednak dopustil se jednání proti člověku, ne sice v tom úmyslu, aby ho usmrtil, ale v úmyslu nepřátelském, jednal takovým způsobem, že mu z toho vzešlo porušení zdraví a tímto činem bylo způsobeno zvláštní trápení a útok se stal v umluveném spojení s jinými,

jednak jako státní úředník a osoba ve veřejné službě, pod přísahou i bez přísahy ve službě, v níž měl povinnost, zneužil jemu svěřené moci a služebního postavení, aby způsobil jiné osobě škodu, ať se dal k tomu svést náruživostí nebo vedlejšími úmysly, a zvláště jako úředník vázaný povinnostmi, osoba trvale ustanovená ve veřejné službě, se dal odvrátit od zákonného plnění své úřední a služební povinnosti,

č í m ž s p á c h a l

trestný čin - zločin - těžkého poškození na těle podle § 431, § 434 písm. c), d) vojenského tr. zákona č. 19/1855 ř. z.

trestný čin - zločin - zneužití moci úřední a služební podle § 380, § 381 písm. a) vojenského tr. zákona č. 19/1855 ř. z.

a o d s u z u j e s e

podle § 380, § 381 za použití § 382 a § 96 vojenského tr. zákona č. 19/1855 ř. z. s přihlédnutím k § 5 zákona č. 198/1993 Sb. k trestu odnětí svobody v trvání pěti (5) let.

Podle § 39a odst. 3 zák. se pro výkon trestu zařazuje do věznice s dohledem.

O d ů v o d n ě n í :

O obžalobě Okresního státního zástupce v Jičíně podané dne 12. 12. 1996 na obž. Ladislava Máchu u Okresního soudu v Jičíně pro trestný čin - zločin těžkého poškození na těle podle § 431 a § 434 písm. c), d) voj. tr. zák. č. 19/1855 ř. z. a pro trestný čin (zločin) zneužití úřední nebo služební moci podle § 380 a § 381 písm. a) téhož zákona rozhodoval zdejší soud na základě

procesního rozhodnutí Vrchního soudu v Praze. Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 16. září 1997, sp. zn. Ntd 113/97 podle § 25 tr. řádu rozhodl o odnětí věci Okresnímu soudu v Jičíně a přikázání Obvodnímu soudu pro Prahu 6.

Po provedeném dokazování u hlavního líčení vzal soud za prokázaný skutkový děj uvedený ve výroku rozsudku. Tento závěr soud odvíjí od obsahů níže rozvedených důkazů, na základě kterých soud učinil i rozhodná skutková zjištění /.../

Obžalovaný Ladislav Mácha v přípravném řízení využil procesního práva obviněného a k věci nevypovídal. U hlavního líčení obžalovaný práva nevypovídat nevyužil, zpočátku vypovídal, přičemž jeho výpověď zahrnovala pouze stručné stanovisko k obžalobě, za jehož nedílnou součást obžalovaný označil i písemné vyjádření, které současně soudu předložil a po přečtení jeho textu bylo založeno do trestního spisu. Poté obžalovaný opět využil práva nevypovídat a k věci již odmítl dále vypovídat. V rámci výpovědi obžalovaný označil obžalobu za „naprosto zmatečnou“ k jejímu obsahu nemá vůbec co říci, protože je v rozporu i se základními dokumenty, které snad soudu ani nebyly předloženy, a proto zakládá do trestního spisu vlastní písemné vyjádření (viz. shora).

Citované vyjádření obžalovaného obsahuje text tohoto znění: „Omlouvám se tímto katolické církvi a panu faráři Toufarovi za to, že jsem se účastnil počátkem r. 1950 činnosti tehdejšího státního aparátu, jehož cílem byla diskreditace katolické církve. Omlouvám se za mé tehdejší postoje a činnost, bez ohledu na to, z jakých motivů tehdy vycházely. Dnes, po téměř 50ti letech, mohu vidět věc ze zcela jiného pohledu, v jiných souvislostech, ale především z pohledu starce, jehož životní zkušenosti jsou dnes mnohem větší, než tomu bylo v roce 1950. Byl jsem tehdy přesvědčen, že konám správnou věc a mnohé okolnosti případu tomu nasvědčovaly. Správně však zvažovat mezi tím, co je dobro a zlo, jsem nebyl schopen. A už vůbec jsem nebyl schopen - vzhledem k okolnostem a možnostem, které jsem měl, rozlišit mezi morálními a nemorálními prostředky k dosažení cíle, o kterém jsem se domníval, že je správný. K jednotlivostem celého případu, nazývaného již v minulosti „Čihošťský zázrak“, se na radu svého obhájce nebudu a nechci vyjadřovat. Nečiním tak proto, abych zakryl nějaké mé jednání nebo znesnadnil rozpoznání míry mé účasti na věci, ale především proto, že se domnívám, že současná společnost, obvykle informovaná pouze prostřednictvím médií, by nebyla schopna správně pochopit vše, co se událo. Případ byl různě interpretován, a to ke škodě všech tehdy zúčastněných osob, včetně pana faráře Toufara a katolické církve. Chtěl bych však zdůraznit, že moje tehdejší činnost, ať už byla jakákoliv, nevedla přímo - ani nepřímo - ke smrti pana faráře Toufara, a podle mého soudu, nebyla ani příčinou jeho nemoci, stejně tak nebyla příčinou zhoršení jeho zdravotního stavu, ani nebyla příčinou zanedbání péče o tehdejšího vězně. Chtěl bych ještě zdůraznit, že tehdejšímu mocenskému aparátu, vč. tehdejších

vládních špiček, se nepodařilo využít případu k propagačnímu tažení proti katolické církvi jako organizaci formou procesu proti faráři Toufarovi, a to proto ne, že pan farář Toufar náhle zemřel a nebylo možno jej postavit před soud z důvodů, které se tehdejšímu mocenskému aparátu zdály být jedině možné a vhodné. Cílem jednání a vyšetřování celé věci bylo totiž poškodit katolickou církev, a to poškozením její pověsti. Pan farář Toufar měl být pouze vhodným prostředkem k takovému cíli. Pokud jsem se v řadě různých šetření orgánů Ministerstva vnitra, soudu i vojenské prokuratury k věci již vyjadřoval, jednalo se vždy o výpovědi, alespoň částečně účelové, které byly v konečné podobě zpracovávány pro účel, pro který byly pořízeny. Tedy, buď pro obranu mé osoby, nebo pro obranu, či ochranu jiných zúčastněných osob, či částí mocenského aparátu. Celá pravda o věci, nebo alespoň to, co o věci vím já, nikdy nikoho do důsledků nezajímala. Nedomnívám se, že v současné době již existuje možnost, aby lidská spravedlnost posoudila mou účast na celé věci, popřípadě míru mé viny v souvislosti s touto věcí.“ /.../

Shora uvedený postoj obžalovaného k předchozí uplatněné obhajobě soud posoudil v souladu s ustanovením § 33/1 tr. ř. jako využití práva obžalovaného hájit se způsobem, jaký uzná za vhodný, měnit obhajobu v průběhu celého trestního stíhání. Jako nepřipadné označuje soud tvrzení obžalovaného o povrchní znalosti textu vyjádření, který soudu osobně předložil a požádal o za-ložení do spisu jako součást obhajoby. Soud totiž ihned po předložení vyjádření obžalovaným Ladislavem Máchou celý text u hlavního líčení doslovně přečetl a obžalovaný, vyslechnuv jeho obsah, neuplatnil sebemenší námitku, a jistě by tak učinil, pokud by nešlo o vyjádření vlastních myšlenek a postojů.

Zbývající podání obžalovaného obsahují hodnocení soudem provedených důkazů, výpověď sv. Hrabiny³⁾ pokládá za zaujatou, vedenou snahou o vlastní vyvinění. Důkazy, o které se opírá obžaloba, posuzuje jako vykonstruované. Dále obžalovaný upozorňuje soud na obsahy článků, relací v hromadných sdělovacích prostředcích, které vnímá úkorně /.../

Ad/ Právní kvalifikace:

Při respektování ustanovení § 16 odst. 1 tr. zák. soud posuzoval jednání obž. Ladislava Máchy podle vojenského tr. zákona č. 19/1855 ř. z., t.j. zákona účinného v době, kdy byl posuzovaný čin spáchán (citovaný vojenský zákon byl zrušen až zákonem č. 86/1950 Sb., jehož účinnost nastala dnem 1. srpna 1950), protože platný trestní zákon, zákon č. 140/1960 Sb., ve znění pozdějších předpisů, není pro obžalovaného příznivější. Posuzované jednání obž. Ladislava Máchy by bylo podřaditelné pod zákonné znaky skutkových podstat trestného činu zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst.1 písm.a), odst.2 písm.c) tr. zák., v jednočinném souběhu

s trestním činem ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1 tr. zák. Trestní sazba u nejpřísněji trestného činu, t.j. trestného činu s právní kvalifikací podle § 158/1a, 2c tr. zák., stanoví v odst. 2 citovaného ustanovení tr. zák. trest odnětí svobody v rozpětí 3 až 10 let. Naproti tomu trestní sazba u nejpřísněji trestného činu, zločinu podle § 380 - zneužití moci úřední a služební s navazujícím ustanovením § 381 zahrnujícím zvláštní případy tohoto zločinu podle zákona č. 19/1855 ř. z., je stanovena v ustanovení § 382 rozpětím trestní sazby odnětí svobody (tehdy žaláře) 1 až 10 let.

Zákon č. 198/1993 Sb. o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu ustanovením § 5 vyloučil promlčení tr. stíhání obžalovaného pro tr. činy, zločiny uvedené ve výroku tohoto rozsudku.

Podle ustanovení § 5 citovaného zákona „do promlčecí lhůty trestných činů se nezapočítává doba od 25. února 1948 do 29. prosince 1989, pokud z politických důvodů neslučitelných se základními zásadami právního řádu demokratického státu nedošlo k pravomocnému odsouzení nebo zproštění obžaloby“ /.../

Ze shora uvedeného je zřejmé, že do data 29. 12. 1989 nebylo politické vůle k tomu, aby se nezákonná jednání příslušníků StB, t.j. i obžalovaného, dostala na pořad práva. Jednání obž. Ladislava Máchy nebylo záměrně předáno orgánům činným v trestním řízení, i když prokazatelně bylo jednáním trestným, a to pouze proto, aby mocenský aparát státu neodkrýval nezákonnosti, kterých se sám cíleně dopouštěl a odehrávaly se zcela podle jeho diktátu, mimo rámec zákona. StB nepřipustila postavení svých příslušníků, porušujících zákon, před soud /.../

Ad/ výrok o trestu

Soud vyměřoval trest s přihlédnutím k § 96 zákona č. 19/1855 ř. z., v rámci trestní sazby nejpřísněji trestného činu, zločinu - zneužití moci úřední a služební podle § 380 s navazujícím, aplikovaným ustanovením § 381 zahrnujícím zvláštní případy tohoto zločinu podle zákona č. 19/1855 ř. z. Trestní sazba k citovaným ustanovením zakotvená v § 382 zákona č. 19/1855 ř. z., stanoví trest odnětí svobody (v tehdejší zákonné dikci, žaláře) ve výměře 1 až 10 let.

Při úvaze o trestu soud respektoval hlediska účelu trestu vymezená v ustanovení § 23 odst. 1 tr. zák., přihlédl ke stupni nebezpečnosti trestného činu pro společnost, zabýval se rovněž možnostmi nápravy obžalovaného i jeho osobními poměry tak, jak mu ukládá zákon v ustanovení § 31 odst. 1 tr. zák.

Výsledkem úvahy soudu bylo vyměření trestu odnětí svobody obž. Ladislavu Máchovi v trvání pěti let, t.j. u poloviny zákonné sazby /.../

Soud při ukládání trestu souběžně neřešil otázku možnosti výkonu trestu odnětí svobody obžalovaným Ladislavem Máchou. Tuto otázku - pokud právní mocí rozsudku vyvstane - bude soud řešit samostatně v rámci odlišného stadia trestního řízení, a proto jí nemohl být vázán při ukládání trestu.

Podle § 39a odst. 3 tr. zákona soud obž. Ladislava Máchu zařadil pro výkon trestu do věznice s dohledem, tedy do věznice s nejmírnějším režimem výkonu trestu, protože má za to, že osobní stav obžalovaného podmíněný věkem tomuto zařazení nejlépe přiléhá.

Soud proto rozhodl tak, jak je ve výroku rozsudku uvedeno.

P o u č e n í: Proti rozsudku lze podat odvolání do osmi dnů ode dne doručení písemného vyhotovení, prostřednictvím soudu zdejšího a rozhodoval by o něm Městský soud v Praze. **Odvolání má odkladný účinek.**

V Praze dne 23. listopadu 1998

JUDr. Naděžda Brčáková
předsedkyně senátu

Poznámky:

- a) Státní znak
- b) Jména a osobní údaje vypuštěny
- c) Vlastnoruční podpis

- 1) Poznámka k Ladislavu Máchovi - viz pozn. 4/II
- 2) Poznámka k Josefu Toufarovi - viz pozn. 3/II
- 3) Poznámka k Miloši Hrabínovi - viz pozn. 27/II

Vyšetřovací spis ÚDV

1999, 1. listopad - Rozsudek odvolacího soudu v kauze Ladislava Máchy (přepis)

a)

9 To 198/99

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze projednal ve veřejném zasedání konaném dne 1. listopadu 1999 /.../^{b)}
odvolání obžalovaného Ladislava Máchy
nar. /.../^{b)} 1923, proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 23. 11. 1998, sp. zn. 3 T 48/97,
a rozhodl t a k t o:

Podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. se napadený rozsudek **zrušuje pouze ve výroku o trestu a způsobu jeho výkonu**. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. se **znovu** rozhoduje tak, že se obžalovanému Ladislavu Máchovi při nezměněném výroku o vině zločinem těžkého poškození na těle podle § 431 a 434 písm. c, d) a zneužití moci úřední a služební podle § 380 a § 381 písm. a) vojenského tr. zákona č. 19/1855 ř. z. **ukládá** podle § 380, § 381, za použití § 382 a § 96 vojenského tr. zák. č. 19/1855 ř. z. trest odnětí svobody v **trvání 2 (dvou) roků**, pro jehož výkon se zařazuje podle § 39a odst. 3 tr. zák. do **věznice s dohledem**.

Jinak zůstává napadený rozsudek **n e d o t ě n...**

Poučení: Proti tomuto rozsudku není další řádný opravný prostředek přípustný.

V Praze dne 1. listopadu 1999

JUDr. Eva Burianová, v.r.
předsedkyně senátu

Poznámky:

a) Státní znak

b) Jména a osobní údaje vypuštěny

Vyšetřovací spis ÚDV

2000, 21. červen - Příspěvek vyšetřovatele ÚDV přednesený na konferenci Stát a církve v Československu v roce 1950

P. TOUFAR - OBĚŤ PROTICÍRKEVNÍ STRATEGIE REŽIMU

Adolf RÁZEK

Smrt P. Josefa TOUFARA je zejména vlivem mediálního podávání vnímána jako vztah oběti a mučitele. Ve svém referátu se pokusím poukázat na některé širší vazby, jak vyplynuly při vyšetřování ÚDV po roce 1994. Jako viník může být - tehdy i nyní - stíhán jen přímý pachatel násilí, ale i ten byl manipulovaným vykonavatelem vůle represivního stranického a státního aparátu.

1) Celková situace ve vztahu církve a státu

Komunistická strana se již před Únorem netajila tím, že katolická církev je jejím úhlavním nepřítelem a snažila se omezovat její práva a svobodu.

Po Únoru pak zahájila přímý, neskrývaný útok. Gottwald na schůzi ÚV KSČ 9. června 1948¹⁾ stanovil dva hlavní směry útoku - rozdělit církevní struktury zevnitř a oddělit církve od vlivu Vatikánu vytvořením národní církve.

Aby byl útok proti církvi cílevědomě řízen, byla 25. dubna 1949 na širším předsednictvu²⁾ utvořena operativní komise šesti soudruhů (tzv. šestka):

ČEPIČKA, FIERLINGER, CLEMENTIS, KOPECKÝ, ŠIROKÝ a HENDRYCH.

Pokud jde o první úkol - rozdělení církevních struktur zevnitř - podařilo se celkem lehce získat v řadách duchovenstva ochotné kolaboranty; pro připomenutí jména PLOJHAR, DECHET, FIALA, MÁRA, ČERNOCKÝ, LUKAČEVIČ. Pro laiky (tzn. příslušníky církvi bez duchovenské hodnosti) pak byla 10. června 1949 v Praze ustavena Katolická akce (KA) s účastí 283 osob, z toho 68 duchovních.

Zlikvidovat vazby s Vatikánem bylo těžší. Z pragmatických důvodů potřebovali komunisté prokázat, že Vatikán je „imperialistické, špionážní a diversní středisko“, na které jsou naše církevní

struktury napojeny.

Do této situace stále narůstajícího proticírkevního tlaku se v Čihošti udál tehdy nevysvětlitelný (a dodnes nevysvětlený) jev pohybu dřevěného křížku na svatostánku. Nebylo nic divného na tom, že lidé zbavování práv a svobod nacházeli v něm tajemné sdělení a začali mluvit o zázraku. Událost nabývala postupným sdělováním různých podob a do Čihošti začínali jezdit „poutníci“ ve stále větším počtu nejen z Čech, ale i z Moravy a ze Slovenska. To se místním komunistům nelíbilo a soudruh KONOPKA, tehdejší předseda ONV v Ledči nad Sázavou, požádal StB v Jihlavě o „nějaký“ zásah.

K zásahu došlo. Nebylo to jistě jen na žádost předsedy ONV, ale to **státní moc se rozhodla pro zásah formou soudního procesu proti představitelům řádů**. Při něm mělo být zneužito Čihoště a P. TOUFARA jako agenta Vatikánu, který „zázrak“ inscenoval, aby rozvracel lidově-demokratické zřízení.

Začalo zatýkání představitelů řádů, ze kterých StB vytvořila skupinu MACHALKA a spol., ve které „spol.“ tvořili opat Vít TAJOVSKÝ, provinciál jezuitů František ŠILHAN, ThDr. Silvestr BRAITO, řeckokatolík prof. ThDr. Ivan MASTILIAK a další. Všichni byli uvězněni ve zvláštním oddělení ve Valdicích. K této skupině byl jako nástroj Vatikánu přiřazen i P. Josef TOUFAR.

2) Únos P. Josefa Toufara

Roman STEHLÍK, tehdejší velitel církevního oddělení StB v Praze, vypovídá v roce 1968³⁾, že k zatčení P. Toufara (přesněji k jeho únosu a zbavení osobní svobody, protože žádný příkaz k zatčení není doložen ani zmiňován), byl dán ČEPIČKOVÍ GOTTWALDEM. Dále uvádí, že „Čihošťský zázrak“ přišel do akce proti církevním představitelům neplánovaně a jenom jako jedna částička nátlaku proti římskokatolické církvi:

„... Já sám jsem dodnes přesvědčen, že zázrak v Čihošti nenastrojila StB, ale že je to dílo TOUFARA.“

Stehlíkův zástupce, vedoucí církevního referátu StB v Praze Bohumil KOŠAŘ, který jel z Prahy do Čihoště s příslušníkem SKERLEM a řidičem HOFFMANNEM, popisuje únos tak, že on a řidič zůstali v autě před kostelem a SKERL došel pro pana faráře na faru a přivedl ho do auta, kterým odjeli ihned do Valdic.⁴⁾

Soudruzi z KV StB v Jihlavě staršina HOUZAR, řidič a náčelník IX. odboru poručík Josef SVOBODA popisují roku 1954 únos věrohodněji:

„... Před likvidací /ve slovníku StB „zatčení“ - pozn. autora/ dojeli jsme se soudruhy do

Ledče n./S. na okresní velitelství VB, kde byla společná porada, které byli zúčastněni 2 - 3 soudruzi z Prahy, za přítomnosti předsedy ONV, který nanášel, že do vesnice nesmí jezdit žádné auto, že by nás sedláci kopáčem vyhnali. Soudruzi z Prahy však řekli, že se přeci nebudeme bát a do vesnice jsme jeli, bylo to ve večerních hodinách, kdy jsme tam přijeli. Já zastavil u kostela a soudruzi vystoupili z vozu a šli na faru, mezi čímž jsem zacouval ke vratům fary a když soudruzi s farářem šli, otevřeli jsme dveře, oni nasedli a hned jsme odjeli. Jelikož náš odjezd z vesnice byl rychlý, abychom se dlouho nezdržovali, náš jeden orgán, a to s. POKORNÝ Alois, zůstal ve vesnici a šel za soudruhy z Prahy a říkal jim, aby jeli, že již soudruzi z Jihlavy s farářem odjeli a čekají za vesnicí na křižovatce.“ Spis dále uvádí, že „byli tam též 2 příslušníci VB, kteří pozorovali situaci v obci.“⁽⁵⁾

Jihlavský náčelník Josef SVOBODA popisuje, pod jakou záminkou byl únos proveden: „...orgánové SVOBODA, HAVRÁNEK a POKORNÝ zajdou do fary a představí se jako zástupcové tisku a budou žádati o objasnění okolností kolem zázraku v Čihošti za účelem provedení zpopularizování této události.“ Popis dále pokračuje: „... farář TOUFAR se sám po krátké diskusi nabídl, že nám ukáže v kostele na místě samém, jak se zázrak udál. Vzal si proto klíče od kostela, kabát a čapku a vyšel s námi před faru do dvora. Na dvoře jsme se mu představili jako orgánové Státní bezpečnosti a vyzvali jej, aby s námi jel v připraveném voze, který byl ve tmě nedaleko fary připraven a na smluvené znamení přijel blíž.“⁽⁶⁾

To bylo v sobotu 28. ledna 1950. Rozkaz k zatčení dal údajně NOSEK.

Náčelník IX. odboru poručík Josef Svoboda v protokolu dále poznamenává, že „...filmování v Čihošti se účastnil ppor. SOLAŘ Josef a že farář TOUFAR byl ve velmi bedném stavu, dle vyprávění SOLAŘE, snad prý následkem jeho skoku při vyšetřování ze schodiště.“ Vzpomíná také, že: „...zajišťování akce v kostele v neděli /bohoslužba po Toufarově zatčení - pozn. autora/ pak se zúčastnilo větší množství orgánů zdejší správy...“⁽⁷⁾

Státní bezpečnost se postarala nejen o dostatek „orgánů“ v Čihošti, ale - jak komunisté říkali - „k uspokojování náboženských potřeb dosud věřícího obyvatelstva“ byl na nedělní bohoslužbu dovezen z Prahy soudruh farář KONÁŠ. „...Uvedený den přesto, že bylo podniknuto veškeré opatření, aby se do Čihoště sešlo co nejméně lidí, byl kostel naplněn lidmi, že se zde nebylo možno pohybovat. I když již lidé věděli, že byl farář TOUFAR odvezen, proběhl tento den bez závad.“⁽⁸⁾

3) Výsledky svědků pohybu křížku v Číhošti 11. listopadu 1949

Církevní tajemník Jan JIRÁČEK podává na SÚC až 1. února písemnou zprávu, že na schůzích funkcionářů KSČ okresu Ledč nad Sázavou byl případ odsouzen a bylo kriticky poukázováno, proč tato věc nebyla dříve likvidována. Informuje také o tom, že „během dnešního dne prováděl se výslech lidí, kteří se hlásili, že pohybování křížku viděli. Bylo vyslechnuto celkem 19 osob různého věku.“⁽⁹⁾

Pan tajemník nevěděl všechno. Bylo jich vyslechnuto celkem šestadvacet.

Na středu 1. února 1950 předvolala StB z Jihlavy svědky z Číhoště na Okresní národní výbor do Ledče nad Sázavou. Vyslechli jich devatenáct. Ve školách v Číhošti a ve Vlkanově vyslýchali za účasti samotného prokurátora Karla ČÍŽKA¹⁰⁾ jednu studentku a pět školáků. Nejmladším děvčatům bylo 12 roků, nejstaršímu a jedinému chlapci patnáct. Dva svědky, kostelníka PÁRTLÁ a učitelku náboženství PŘEVOROVOU odvezli do Prahy. To je asi také důvod, proč nejsou zachovány protokoly jejich výpovědí.

Učitelka náboženství v Modletíně byla předvedena 3. února na KV StB v Jihlavě a z protokolu vyplývá, že byla ve vazbě. Ta byla dvacátá sedmá. Bylo ovšem vyslechnuto ještě více osob, některé byly zadrženy (pan TRTÍK) nebo byly ve vězení (P. Vít TAJOVSKÝ), ale jejich výslechové protokoly nejsou součástí spisu P. Toufara.

Zajímavý je v této souvislosti přepsaný záznam zvukové nahrávky pohovoru plk. MV Josefa ČECHA s náměstkem MV KUDRNOU a pracovníky StB CERMANEM a SMRŽEM ze dne 8. 1. 1963 od 17.30 do 23.15 hod., kde ČECH uvádí:

„... toho kostelníka /Pártla - pozn. autora/ jsem potom dal do Karlových Varů za to, že byl zavřen, tak pak jel do Karlových Varů i s manželkou, na měsíc, myslím, že nic nedostal, on byl takový chudák, ten nic nevěděl...“⁽¹¹⁾

Podle čeho byli svědkové jevu vybírání, se nedá již zjistit. Zápisy výpovědí osob, o kterých se vyslýchání zmiňovali, neexistují.

Dvacet šest vyslechnutých svědků bylo přítomno na bohoslužbě a z nich si dvacet všimlo pohybu křížku, z nichž někteří jej považovali za přelud či zlé znamení pro ně samé. Pohyb sám popisují celkem shodně - jako asi pětinasobné překývnutí vlevo-vpravo zakončené trvalým mírným natočením.

Protokoly působí dojem spontánních výpovědí, zachycující i výroky z pohledu StB jistě nežádoucí. Pro příklad uvádím ze zápisu osmnáctileté svědkyně:

„...Podotýkám, že včera, t.j. 31. ledna 1950, jsem se v Čihošti setkala kolem 12 hodiny s nějakýma pánama v kostele, kde jsem se stavila na cestě domů. Tito se mě vyptávali, jak se celá věc udála a jeden z nich říkal, že asi pan farář tahal za provázek a proto, že se křížek hýbal. Vzpomínám si, že jeden pán mi říkal, že píše do Rudého práva.“

O nevysvětlitelném jevu se šířily různé zprávy, a to i v blízkém okolí. Svědkyně z Golčova Jeníkova, která v čihošťském kostele 11. prosince nebyla, ve svém bydlišti slyšela,

„...že se v Čihošti stal zázrak, že Kristus na kříži sklonil hlavu a že šla mlha kostelem.“
A dále *„...že v Čihošti při zázraku šlehaly plameny před oltářem dlouhé až 2 metry a koberec při tom nebyl spálen.“⁽¹²⁾*

Že se o tuto verzi StB zajímala, dosvědčuje výpověď dvanáctileté šolačky. Výpověď děvčete nemohla být spontánní, neboť musela být na oheň dotazována:

„Zejména také jsem neviděla, že by snad hořel kobereček před oltářem, nebo že z něho litaly jiskry, a stála jsem tak blízko, že kdyby se něco takového stalo, byla bych to musela vidět.“⁽¹³⁾ Její slova zcela přesvědčivě vyvracejí pověsti, které po události vznikaly.

Sám farář Josef TOUFAR v prvním výslechovém protokolu mluví o události jako o jevu, který sám neviděl a dozvídal se o něm postupně od farníků od pondělí 12. prosince. Za týden se svěřil děkanovi SLAVÍČKOVÍ, *„...jak tento jev působil na obyvatelstvo. Zvláště jsem mu zdůraznil, že v celé farnosti pozoruji stísněnost a depresi u věřících.“* Ten mu také poradil, aby *„...zjistil, kdo to viděl, abych s nimi zavedl protokol a podal hlášení biskupovi Mořicovi PÍCHOVI do Hradce Králové.“*

Podle této rady proto P. Toufar vyzval následující neděli věřící o podání svědectví. Sám pak vyslovil svůj názor:

„Nemůžete v tom viděti ani zázrak, ani nějaké znamení dobré anebo zlé, protože nám to Pán Bůh neřekl. Víme jen to, že se nachyloval kříž.“⁽¹⁴⁾

Také hlášení církevního tajemníka JIRÁČKA z 21. ledna 1950 na Církevní oddělení KNV konstatuje, že *„...TOUFAR Josef, administrátor v Čihošti, podepsal /slib věrnosti - pozn. autora/ rovněž klidně a bez rozpaků...Zval předsedu ONV k návštěvě a jeví známky rozrušení událostmi kolujícího zázraku...Sám prohlašuje, že fyzicky to není možné, že by to byl zázrak.“⁽¹⁵⁾*

4) Výsledky P. Toufara

Státní bezpečnost, protože nebylo pro pohyb křížku racionální vysvětlení, vytvořila scénář: **Křížkem musel pohybovat farář, který byl naveden zástupcem Vatikánu za účelem destabilizace vztahů mezi státem a církví.**

Skutečnost je taková, že zástupce Vatikánu skutečně v Číhošti byl, a to v přesně neurčeném dni mezi 8. a 15. lednem 1950, tedy měsíc po události. Byl jím tajemník internunciatury v Praze Ottavio de LIVA doprovázený salesiánem P. STUHLÝM, který chtěl na místě získat podrobné informace.

Ději smyšlenému Státní bezpečností však musely odpovídat i výsledky vyšetřování.

4.1 Výsledky před užitím fyzického násilí

Koncem ledna 1950 je z příslušníků instruktážní skupiny StB vytvořena tzv. vyšetřovací skupina. Vedoucím skupiny byl Ladislav MÁCHA a dalšími členy CVÍČEK, ŘEZNÍČEK, HRABÁK, HRABINA, NĚMEC a ZIKMUND. Bylo jim sděleno, že je čeká „vyšetřování vážného politického a protistátního aktu“, a byli odesláni do věznice ve Valdicích, která je z důvodu utajení nazývána „Starou Vsí“. S přesným úkolem seznámil velitel StB Osvald ZÁVODSKÝ velitele této instruktážní skupiny Ladislava MÁCHU.

V roce 1962 popisuje vyšetřování jeden z členů skupiny št. stržm. Miloš HRABINA:

„Přímo na místě byly rozděleny úkoly tak, že já s HRABÁKEM jsme dostali vyšetřování TOUFARA, MACHALKY, TAJOVSKÉHO /... /

Vyšetřování probíhalo zpočátku regulérním způsobem /.../ Vzhledem k tomu, že jsme neměli žádný materiál objasňující nebo dokumentující trestnou činnost zajištěných osob /.../ byly vznášeny požadavky na STEHLÍKA a KOŠAŘE, aby materiály byly dodány.

Z pohledu objektivního posouzení skutkové podstaty trestné činnosti vyšetřovaných osob nebylo takových materiálů, které by v plném rozsahu potvrzovaly trestnou činnost, za kterou byly souzeny /.../ Více se stavělo na vlastním přiznání obviněného.“¹⁶⁾

Tedy způsob vyšetřování zavedený v Sovětském svazu a v tehdejší ČSR plně uplatňovaný.

Číhošťským zázrakem se 30. ledna 1950 zabývalo také předsednictvo ÚV KSČ za účasti GOTTWALDA a zprávu přednesenou předsedou církevní komise Alexejem ČEPIČKOU vzalo „na vědomí s tím, aby se vyšetřování urychleně skončilo a provedlo exemplární potrestání.“¹⁷⁾

Z výslechnů faráře TOUFARA vedených regulérním způsobem jsou zachovány protokoly ze dnů 1., 2., 3., 7. a 9. února 1950.¹⁸⁾ Ve zprávě ZÁVODSKÉMU se MÁCHA zmiňuje o Toufarově částečném doznání ve středu 15. 2., ale tento protokol není ve spisu.¹⁹⁾

4.2 Užití násilí

V téže zprávě sepsané po 23. únoru píše MÁCHA, že se Josef TOUFAR v noci poté pokusil dvakrát o oběšení. Každému, kdo prošel vězeňským oddělením StB v roce 1950, je jasné, že takovéto sdělení je jen účelové, protože v té době nebylo možno čím a na čem se v cele oběsit. Přípis: „...přitom se potloukl v obličeji a na těle (jak sebou mlátil)“ zdůvodňuje, proč ...za tohoto stavu jeho výsledky až do příštího dne nebyly možné.“

„...Počátkem 4. týdne, 20. 2. 1950 byl vzat TOUFAR k výslechu a po marné snaze přimět jej k výpovědi, byl dán znovu do temnice /.../ Použití všech prostředků bylo na faráři TOUFAROVÍ použito dne 22. 2. 1950 a to tak, aby neutrpěl zranění, které by mohlo mít následky.“²⁰⁾

Ještě před užitím násilí přijel do Valdic i zástupce náčelníka oddělení politického zpravodajství V StB Josef ČECH a TOUFARA sám vyslychal. Zápis však není zachován. Ve spisu VVP Tábor z roku 1968 existuje však Čechovo vyjádření k tehdy užitým způsobům:

„...Je pravda, posuzováno dnešními očima, že zatčení TOUFARA bylo protizákonné. Nebyly žádné důkazy o jeho trestné činnosti, s prokurátorem rovněž o této věci nikdo nejednal, ale to byla tehdejší doba a tak se to běžně dělalo. Pamatuji se, že jsme se tehdy hodně učili o třídním boji, ale nic o právu a zákonech.“²¹⁾

Výslechu vedeném ČEchem asi 18. 2. byl přítomen i KOŠAŘ, náčelník referátu katolické církve, který uvádí:

„Vím, že ČECH neuspěl a TOUFAR mu tehdy nic neřekl. TOUFAR stále opakoval, že on pohyb kříže neviděl, že celou věc slyšel až od věřících /.../ snažil se neustále věc stavět tak, jako by to zázrak skutečně byl. ČECHA tento postoj rozčilil a počal na něho rvát /.../ nepoužil vyjma řvaní žádného fyzického násilí.“²²⁾

Protože nadále stoupal tlak ze strany GOTTWALDA přes ČEPIČKU na vyšetřovací skupinu StB, rozhodl se MÁCHA k užití tvrdého násilí. K tomu došlo 22. února (viz v textu výše). Po této exekuci byl potom 23. února sepsán protokol popisující mechanismus pohybu křížku. Jazyková expertiza Kriminálního ústavu v Praze²³⁾ však prokázala, že autorem textu byla jiná osoba, než u protokolů ze začátku února.

Protokol datovaný 23. února obsahuje výmluvný dovětek:

„...úplné mé doznání, které jsem učinil dobrovolně, abych svému nitru ulevil. Vyslychající orgány se mnou jednaly slušně...“²⁴⁾

Jak „slušné jednání“ vypadalo, vypovídal MÁCHA při konfrontaci s bývalým členem instruktážní skupiny při HS StB ŘEZNÍČKEM v roce 1968:

„...Násilí vůči TOUFAROVĚ, které označuji jako exekuci, jsem se zúčastnil já, ŘEZNÍČEK, NĚMEC, možná též ZIKMUND. To nevím jistě.“²⁵⁾

4.3 Propagandistické zneužití násilím vynuceného protokolu

Bývalý velitel StB Robert SKERL v roce 1968 vypovídá: *„...Pamatuji se, že TOUFAR byl mohutný chlap, připadal mi jako sedlák, byl mlčenlivý a zdál se mi zcela zdravý.“*

O měsíc později ho převážel z Valdic do Borůvkova sanatoria. Jeho tehdejší stav popisuje již jinými slovy:

„...Toufar vypadal strašně zle. Nepodobal se ani člověku. Byl celý zchátralý, hubený, tváře měl propadlé, strhané rysy v obličeji, oteklé a rozpraskané rty a měl takovou divnou barvu v obličeji a stejně tak i na těle, přesně řečeno byl celý žlutý. V obličeji měl nějaké modřiny, modřiny jsem viděl i na těle, pamatuji se, že především na rukou a na stehnech, myslím, že i na zádech. Bylo mi jasné, že byl hodně zbit.“²⁶⁾

To bylo 25. února 1950, v odpoledních hodinách, v den úmrtí faráře Josefa Toufara.

Velitel Robert Skerl se musel na příkaz stranických vůdců účastnit z 23. na 24. února nočního filmování v Číhošti a posléze doprovázel i vůz s mrtvým P. TOUFAREM na hřbitov v Ďáblicích.²⁷⁾

Mjr. KOŠAŘ při vyšetřování v roce 1962 popisuje:

„...Vedle pracovníků techniky byli přítomni ČECH, MÁCHA /.../ byl dán příkaz celou rekonstrukci provést ve vší tichosti /.../ TOUFAR byl přivezen /.../ ve velmi zuboženém stavu /.../ byl podroben velkému fyzickému týrání a vím, že nemohl na kazatelnu ani vylézt a musel být podpírán

/.../ TOUFAROVÍ musela být každou chvíli otírána tvář neboť neustále krvácel z úst a krev mu vytékala z koutků.²⁸⁾

Vedoucí technické skupiny Jan BOKR byl také účastníkem filmování. Jím vedená skupina měla realizovat pohyb křížku ovládaného drátem z kazatelny. V protokolu z roku 1968 však tento zástupce náčelníka technického oddělení StB uvádí:

„My jsme to zkoušeli všelijak, ale nemohli jsme to dát dohromady tak, aby to bylo ovladatelné z kazatelny.²⁹⁾

Ještě dříve, při přešetřování v roce 1962, Jan Bokr vzpomíná, že byl v Čihošti celkem třikrát. Poprvé požadoval KV StB v Jihlavě posudek, jak mohlo dojít k pohybu křížku. Bokrův závěr byl, že k tomu museli být dva lidé.

Asi za 14 dní potom následovalo filmování s P. TOUFAREM. Skupinu řídil ČECH, který Bokra pověřil, aby se faráře zeptal, jak to dělal. Farář byl ve velmi špatném stavu, těžce mluvil, třásl se mu hlas. Bokrovi prý řekl:

„Tam byl hřebík ve zdi / na kazatelně skutečně byl ve zdi zatlučený, zabílený hřebík - pozn. autora/, tam jsem měl smyčku. Provázek byl veden asi mezi rolničkami.“

„Zprávu jsem vzal na vědomí“, uvádí Bokr, *„s tím, že na zdi byly izolátory od el. vedení, které tam ale nebylo. Rolničky byly natlučeny těsně u sebe, a věřil jsem, že to bylo možné. Instalovat tím způsobem pohyb se nám nepodařilo. Potom v Praze jsem dělal model skříňky (svatostánku) s původním křížkem. Kam se to dostalo, nevím /.../*

Potřetí jsem byl v Čihošti v době, kdy čs. zpravodajský film natáčel celý krátkometrážní film „Čihošťský zázrak“ i s komparem lidí z Prahy. Při této příležitosti představoval zde faráře jeden pracovník III. správy MV, jméno si nepamatuji, protože prý měl asi 3 teologické semináře /.../ Pater Toufar tam byl jenom asi půl hodiny a znovu říkám, že byl ve velmi zbědovaném stavu.

Po čtvrté tam byl jenom filmový štáb.³⁰⁾

V Praze se blížilo zasedání ÚV KSČ, které mělo na pořadu také církev. Sítil proto tlak na ukončení vyšetřování a obvinění P. TOUFARA z inscenování pohybu křížku.

V roce 1963 příslušník referátu 50 (pro římskokatolickou církev) Emil MALÝ vypovídá, že někdy v únoru dostal od ZÁVODSKÉHO rozkaz, aby odejel do Valdic a vyřídil jeho příkaz: *„...urychleně provést vyšetření případu Čihošť a materiál ihned o tom postoupit do Prahy*

/.../ a bylo na něm vidět, že je dáván z popudu jeho nadřízeného, tehdy to byl, tuším jen ministr NOSEK.“³¹⁾

To může souhlasit s Máchovým vyjádřením při výpovědi na ÚDV v roce 1999, když při náhledu do svých poznámek uvedl, že 20. 2. o 20. hodině navštívil „Starou Ves“ soudruh MALÝ z referátu 50 a dal mu pokyn použít všech prostředků, „...aby jsme to z nich dostali.“ Tlumočil to jako rozkaz ČEPIČKY a NOSKA.

I když příkaz objasnit příčinu pohybu křížku nikdy nebyl splněn a pohyb křížku nebyl objasněn, Klement GOTTWALD na zasedání ÚV KSČ 24. února uvedl v nezveřejněné části svého projevu, že:

„...katolická hierarchie, zejména vysoký klerus a jím vedené církevní organizace, se staly koncentračním bodem pro legální vystupování všech reakčních živlů /.../ A skutečně v posledních dnech máme dva případy, které ilustrují, které ukazují metody. Zázrak v Čihošti u Ledče nad Sázavou, v nějaké malé vesničce, tam několikrát se Kristus Pán v tabernákulu nebo na oltáři pohyboval a potom zůstal hledět na západ. Okamžitě se to rozneslo, okamžitě to bylo organizované. Potom dodatečně se ukázalo, že tam byl zástupce nunciatury pan de LIVA, už tam začali dělat procesí atd. Nám bylo jasno hned na začátku oč tu jde, a že se to musí zatrhnout. My zde nebudeme žádnou Čenstochovou nebo podobné kumšty trpět. Šlo se za tím a ukázalo se: Tamější pan farář se přiznal, že na špagátě, na struně, na hřebíčkách toho Krista Pána tahal někam z kazatelny a lidi to skutečně viděli. Nyní jim otevřeme oči a ukážeme věřícím, jak je tahají za nos v pravém slova smyslu. To je také věřícím potřeba postavit.“

Prezident republiky rozhořčeně pokračoval, jak manipulace s křížkem zneužívá citů lidí, aby nastínil pokračování směru vyšetřování StB:

„Ale věc má další rozsah, který se rozpracovává. Ukazuje se, že to měl být začátek velkolepé provokace, chtěli organizovat vraždu kněze, kterou chtěli potom nám strčit do bot a jiné a jiné věci...“

/Pozn. autora - druhým v Gottwaldově projevu zmiňovaným případem bylo vyhlášení církevního trestu nad Jánem DECHETEM, státem neoprávněně dosazeného ordináře banskobystrické diecéze/³²⁾

Hned 27. února projednávalo předsednictvo ÚV KSČ jako hlavní bod církevní otázky. Pod tímto bodem rozhodlo:

„Po změněné situaci v případě Čihoště se ukládá, aby propagačně bylo tohoto případu co nejvíce využito. K tomu je třeba zajistit úzkou spolupráci MV, MIO, SÚC a Ministerstva spravedlnosti. V souvislosti s tzv. zázrakem má být pranýřován iniciátor - Vatikán a biskupové, při čemž vlastní útok má být zaměřen na de LIVU. Vyvrcholením této kampaně bude prohlášení de LIVY za personu non gratu tak, aby musel opustit území republiky. Formálně přerušené diplomatické styky s Vatikánem přerušeny nebudou.“³³⁾

Téhož dne církevní šestka řízená Čepičkou, uložila ministerstvu vnitra zahájení propagační kampaně uspořádáním tiskové konference.

V jejím úvodu vystoupil 6. března ministr vnitra NOSEK³⁴⁾, který - i když nechtěně - vysvětlil důvody, proč bylo věnováno tolik úsilí tomu, aby P. TOUFAR byl donucen prohlásit, že pohyb křížku provedl sám. Z jeho projevu cituji:

„...Stává se stále zřejmějším, že nejvyšší hierarchie katolické církve je hlásnou troubou reakce. Okolo ní se soustřeďuje a seskupuje všechno, co chce nějakým způsobem dát najevo svůj odpor proti dnešnímu lidově-demokratickému režimu /.../ Je nesporné, že v tomto počínání, které vychází ze zarytého odporu vysokého kleru vůči pokroku a socialismu, je podněcován Vatikánem /.../ Používají proti nám intrik, lži, podporují a chrání špiony a chtěli by uplatňovat proti nám papežskou exkomunikaci a klatby vůči věřícím lidem, kteří jdou s režimem lidové demokracie a kteří si počínají jako dobří občané státu /.../

V poslední době používají formy vymyšlených zázraků a rozšiřování zpráv o těchto zázracích, aby rozrušili naši veřejnost a aby odváděli ji od plnění jejích povinností a úkolů socialistické výstavby. Nejvýraznějším dokladem tohoto jejich počínání je tzv. „zázrak v Čihošti“ u Ledče nad Sázavou /.../

Úřady vykonávají vše, aby zabránily rozšiřování středověkých pověr a podvodů a odhalí jejich osnovatele. Na našem tisku je, aby nám v této akci pomohl /.../“

V pokračování tiskové konference pak byla přednesena úřední zpráva V StB o výsledku šetření tzv. „zázraku“ v Čihošti. V ní se hned v úvodu prohlašuje:

„...Dosud bylo zjištěno, že tzv. ‚zázrak‘ v Čihošti je jen kejklířským podvodem, provedeným v podstatě primitivním a jednoduchým mechanismem. Provedená rekonstrukce celého mechanismu čihošťským farářem, kterou brzy uvidíme na plátnech našich biografů, to jasně dokázala.“

Následuje popis mechanismu z drátu, gum, pružin, elektrických izolátorů. Zpráva dále prohlašuje:

„Jasně se ukazovalo, že tzv. ‚zázrak‘ v Čihošti měl být jen začátkem dalekosáhlé rozvratné provokace vysoké katolické hierarchie ve službách Vatikánu.“

Závěrem je vysvětlení:

„Tak zvaný ‚zázrak‘ v Čihošti byl experimentem Vatikánu, kterým chtěl vyzkoušet odezvu a politický efekt této nové formy podvratného boje proti lidově-demokratické vládě nejen u nás, ale také v ostatních zemích lidové demokracie.“

Tato celá úřední zpráva je vlastně scénářem pro činnost StB, jak je zmíněno na začátku.

Tisková konference sestavená ze lživých sdělení zahajovala podle pokynů církevní šestky vysvětlovací kampaň, zaměřenou na činnost de LIVY, aby mohl být vatikánský diplomat z ČSR vyhoštěn.

K tomu také skutečně 16. března 1950 došlo, na základě nóty Ministerstva zahraničních věcí ČSR, která vyhoštění zdůvodňovala:

„Vyšší církevní hierarchie v Československu již delší dobu zneužívá československé římskokatolické církve a jejích kostelů k podvratné protistátní činnosti. Nezastavuje se přitom ani před inscenováním podvodných ‚zázraků‘ /.../ provádí uvedenou činnost /.../ Za přímého instruování a podpory /.../ mons. Ottavia de LIVY /.../ a proto ministerstvo zahraničních věcí žádá, aby jmenovaný opustil do tří dnů území Československé republiky.“³⁵⁾

Publikací oficiálních textů konference 7. března 1950 dosáhlo propagandistické zneužití „Čihošťského případu“ vrcholu.

Natočený film neuspěl, protože od počátku byl považován za nevěrohodný; už pro některé detaily, jako třeba květiny na oltáři v adventu, které autorům neznalým liturgie unikly.

Tisk ztratil zájem, protože StB už nedodávala žádné nové poznatky. Smrt P. Josefa TOUFARA tak překazila její plány.

Viník Toufarovy smrti - vyšetřovatel MÁCHA - upadl u StB i u „rodné strany“ v nemilost, ale přesto v dalším životě procházel významnými posty.

5) Trestní stíhání Ladislava Máchy

Násilí, kterého se MÁCHA dopustil při výsleších, bylo od roku 1950 v průběhu dalších osmnácti let několikrát předmětem stranického a policejního vyšetřování. Nejvyšším trestem byl odchod ze služeb MV. Teprve v roce 1968 bylo mučení a týrání nazváno pravým jménem, tedy zločinem.

5.1 Stíhání v letech 1968 - 1970

Po Pražském jaru bylo v roce 1968 zahájeno vyšetřování případu Vyšší vojenskou prokuraturou v Táboře pro trestný čin vraždy podle § 219 tr. zák., vedené proti bývalému kpt. MV Ladislavovi MÁCHOVI. Usnesením VVP však bylo již v prosinci 1968 zastaveno z důvodu promlčení trestného činu.³⁶⁾

Vyšetřováním bylo prokázáno, že se nejednalo z pohledu trestního práva o vraždu, ale o trestné činy ublížení na zdraví a zneužívání pravomoci veřejného činitele, o mučivé útrapy, a to ve znění bývalého c. k. vojenského zákona č. 19 z roku 1855, který byl převzat do právního řádu ČSR. Všechny tyto činy však byly již podle platného trestného zákona promlčeny.

Do usnesení podal - tehdy již JUDr. MÁCHA - stížnost, kterou Nejvyšší soud za předsednictví pplk. JUDr. Jana FUCIMANA dne 5. března 1970 projednal, usnesení VVP zrušil a nařídil nové projednání,³⁷⁾ kterému bylo vyhověno.

Věc byla vyšším vojenským prokurátorem odložena a trestní stíhání JUDr. MÁCHY bylo 16. května 1970 zastaveno.³⁸⁾

Materiál z vyšetřování shromážděný tehdejším prokurátorem JUDr. Podhradským však zachoval mnohá důležitá a již neopakovatelná svědectví.

5.2 Stíhání po roce 1994

Zákon č. 198/93 Sb. otevřel možnost opětovného právního vypořádání celého případu.

Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu zahájil proto v roce 1994 trestní stíhání, ukončené návrhem na podání obžaloby.

Tečku za případem zneužívání moci udělal až 23. listopadu 1998 Obvodní soud v Praze 6, který shledal, že Ladislav MÁCHA je vinen zločiny těžkého poškození na těle a zneužití moci úřední

a služební podle tr. zák. č. 19/1855 ř. z., jejichž trestnost aplikací § 5 zák. č. 198/93 nepominula, neboť:

„a) žádný úkon v souvislosti se zadržením a vězněním skupiny duchovních ve věznici Valdice od ledna 1950, t.j. i pošk. faráře Josefa Toufara, nebyl záměrně proveden podle tehdy platného trestního řádu, jednalo se o realizaci politického rozhodnutí prostřednictvím Hlavního velitelství StB a příslušníků StB. Řízení probíhalo zcela mimo rámec trestněprávních norem, právního řádu.

b) shromážděné důkazy svědčí jedinému závěru: Hlavní velitelství StB v Praze předem vypracovalo cíl, kterého se mělo vyšetřováním dosáhnout - doznání faráře Josefa Toufara o zinscenování tzv. čichošťského zázraku i za cenu použití fyzického násilí, a v návaznosti vytvořit představu o destruktivní síle církve ve společnosti. Osnova této režie vyšetřování StB byla bezzbytku naplněna.“³⁹⁾

Toto tvrzení podpořil i Městský soud v Praze dne 1. listopadu 1999, který shledal rozsudek OS v Praze 6 z listopadu 1998 jako naprosto správný a zákonný.⁴⁰⁾

Hlavní viníci, představitelé státní moci, členové a funkcionáři strany i státní úředníci, kteří každý svým podílem přispěli k Toufarově smrti, jsou z trestně právního hlediska nepostižitelní, protože žádný z nich si ani jednou neuhodil...

Na druhou stranu je již z této velmi stručné zprávy zřejmé, že mnoho lidí o užívaném násilí vědělo a ve větší či menší míře se na něm aktivně podílelo, ať už ze strachu nebo z touhy po moci. V celém rozsáhlém materiálu však nikde není ani zmínka o tom, že by se někdo pokusil násilí zabránit...

Tato skutečnost je důvodem, proč je třeba se každým zločinem zabývat v mnohem širších souvislostech, nejen vztahem pachatel - oběť. Pojmenování těchto zločinů a odkrývání jejich souvislostí je proto úkolem historiků.

P. S.

Na případu zbytečně zmařeného lidského života jsem se snažil ukázat, že za zločiny, ke kterým docházelo v uplynulém půl století, se neskrývá vždy jen pachatel či pachatelé konkrétního trestného činu (zde např. bývalý vyšetřovatel, příslušník StB), jak se nám snaží vnutit současná politická reprezentace a justice. **Umožňuje totiž stíhat jen konkrétní pachatele za konkrétní trestný čin, a naopak nejnověji zákonem č. 101/2000 Sb. znemožňuje i jen pojmenovat konkrétní napomahatele, iniciátory, návodce a další podílníky na zločinech.**

O porušování zákonů a páchaných trestných činech věděla vždy velká skupina lidí - počínaje pachatelem, jeho nadřízenými, stranickými (KSČ) veličinami od místních až po ústřední orgány, vykonavatele státní a soudní moci, mnohdy až po prezidenta.

Žádný však svého činu nikdy veřejně nelitoval, nikdy se neomluvil a nikdo z nich nepodal podnět k přešetření a objasnění pravdy.

Právem proto můžeme dnes mluvit o zločinech komunismu, i když trestní zákon žádný čin takto nedefinuje.

Avšak každý člen strany (KSČ), každý spolupracovník s komunistickou mocí - byť třeba v organizacích se vznešenými názvy jako Mírové hnutí nebo Pacem in Terris - nese svůj díl odpovědnosti. Tím větší, že v uplynulém desetiletí nenašel cestu k pokání; třeba tím, že by pomohl zločiny rozkrývat, a varoval tak budoucí generaci před nebezpečím komunismu.

A. R.

Průběh věznění a mučení P. Toufara

PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO	NE	
					28	29	leden 1950
30	31						
		1	2	3	4	5	únor 1950
6	7	8	9	10	11	12	
13	14	15	16	17	18	19	
20	21	22	23	24	25	26	
27	28						

28. 1.	Zbaven osobní svobody a odvezen do Valdic.
1. 2.	První výslechový protokol.
22. 2.	Použití hrubého násilí a bití P. Toufara.
23. 2.	Sepsán dodatek výslechového protokolu jiným autorem, v noci filmování v Číhošti.
25. 2.	Převoz do sanatoria v Legerově ulici ve 14.30 hod, po přípravě v 18.20 operován a krátce po operaci - po 20.00 hodině umírá.
28. 2.	Uložen do hromadného hrobu v Praze-Řáblicích, v černé vězeňské rakvi, předposlední, tj. devatenáctý ⁵⁾ , ve druhé vrstvě od dna šachty č. 16. Důvodně lze předpokládat, že hrob P. Toufara je hromadný hrob nyní označený číslem 29, v místě pod deskou se jménem Jaroslav MELKUS. (Blíže: Závěrečná zpráva ve věci hromadného pohřbívání na hřbitově v Řáblicích; <i>Příloha 6)</i>

PRAMENY

- 1) SÚA, A ÚV KSČ, fond 01.
- 2) SÚA, A ÚV KSČ, fond 02/1.
- 3) VHA, spis VVP Tábor, sp. zn. Vv 22/68, str. 241.
- 4) A MV Praha, spis ZV 122, str. 164.
- 5) Tamtéž, str. 134.
- 6) Tamtéž, str. 135.
- 7) Tamtéž, str. 135-137.
- 8) Tamtéž, str. 139.
- 9) SOA Havlíčkův Brod, Církevní věci rok 1949-50, sign. 370, krab. 76.
Zpráva pro SÚC z. 1. 2. 1950.
- 10) A MV Praha, spis ZV 122, str. 132.
- 11) A MV Praha, ZV 4/15, složka 37.
- 12) A MV Praha, spis ZV 122, str. 26 - 62.
- 13) Tamtéž, str. 42, 54.
- 14) Tamtéž, str. 3.
- 15) SOA Havlíčkův Brod, Církevní věci rok 1949 - 50, sign. 370, krab. č. 76.
Dopis na KNV - církevní oddělení v Jihlavě ze dne 21. ledna 1950.
- 16) A MV Praha, spis ZV 122, str. 184 - 185.
- 17) SÚA, A ÚV KSČ, fond 02/1, sv. 15, a. j. 205.
- 18) A MV Praha, spis ZV 122, str. 1 - 17.
- 19) Tamtéž, str. 127.
- 20) Tamtéž, str. 127 - 128.
- 21) VHA, spis VVP Tábor, sp.zn. Vv 22/68, str. 137.
- 22) A MV Praha, spis ZV 122, str. 165 - 166.
- 23) Znalecký posudek - jazyková expertiza KÚ v Praze, PPR-938/UKP-UKI-3-94.
- 24) A MV Praha, spis ZV 122, str. 25.
- 25) VHA, spis VVP Tábor, sp. zn. Vv 22/68, str. 409.
- 26) Tamtéž, str. 101, 102.
- 27) Tamtéž, str. 103.
- 28) A MV Praha, spis ZV 122, str. 167.
- 29) VHA, spis VVP Tábor, sp. zn. Vv 22/68, str. 330.
- 30) Tr. spis MÁCHA, ÚDV-37/Vt-94/II., str. 72;
A MV, spis ZV 122, str. 148 - 149.
- 31) A MV Praha, spis ZV 122, str. 204, 205.
- 32) Církevní komise ÚV KSČ 1949 - 1951, Praha - Brno 1993, str. 399.
- 33) SÚA, A ÚV KSČ, fond 02/1, a. j. 210.
- 34) A MV Praha, spis ZV 122, příl., sv. č. 2.
- 35) V. Vaško: Neumlčená, ZVON, Praha 1990, str. 128.
- 36) VHA, spis VVP Tábor, sp. zn. Vv 22/68, str. 426.
- 37) Tamtéž, str. 509 - 511.
- 38) Tamtéž, str. 525.
- 39) Rozsudek OS Praha 6, č. sp. 3t 48/97.
- 40) Rozsudek MěS Praha, č. sp. 9To/198/99.

SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

- 1) Orientační mapa okolí Číhoště
- 2) Katolický kostel v Číhošti
Zdroj: ČTK
- 3) Páter Josef Toufar (1902 - 1950)
Zdroj: Lidové noviny
- 4) Oltář s křížkem ve farním kostele v Číhošti
Zdroj: ČTK
- 5) Z rekonstrukce číhošťského zázraku - neznámý muž na kazatelně
Zdroj: ČTK
- 6) Dva podpisy Josefa Toufara pod vyšetřovacími protokoly z 9. 2. 1950 a z 23. 2. 1950
- 7) Pohled na lavici obžalovaných v procesu s představiteli katolických mnišských řádů v dubnu 1950 - zleva: Augustin Machalka, Bohumil Vít Tajovský, František Šilhan, Adolf Kajpr
Zdroj: ČTK
- 8) Nákres Toufarova hrobu v Praze-Ďáblicích
- 9) Hrob Josefa Toufara v Praze-Ďáblicích
Zdroj: ČTK
- 10) Záznam v tzv. Polohové knize Správy hřbitova v Praze-Ďáblicích
- 11) Hrob Josefa Toufara v Číhošti
Zdroj: ČTK
- 12) Toufarův vyšetřovatel Ladislav Mácha v roce 1998
Zdroj: ČTK

JMENNÝ REJSTŘÍK

—B—

Beneš Edvard, 133
Beran Jiří, 50
Beran Josef, kardinál, 8; **28**
Bokr Jan, 13; **35**; 37; 108; 118; 122
Brabenec Jiří, 20
Braito Josef Silvestr, 101
Brčáková Naděžda, 98
Brož J., dr., 56
Brzek Vladimír, 50
Burg, 77
Burianová Eva, 99
Buryšek Josef, 16; **45**

—C—

Cerman, 103
Clementis Vladimír, 38; 100
Coufar, (viz Toufar Josef) 37
Cviček Stanislav, 9; 16; 18; 27; 32; **39**; 58; 105

—Č—

Čech Josef, 12; 13; 14; 16; 17; 19; 25; **36**; 37; 103; 106; 107; 108
Čepička Alexej, 8; 12; 14; 19; 25; 28; **37**; 38; 39; 76; 81; 100; 101; 106; 107; 109; 110
Černocký Bohuslav, 100
Černý K., dr., 56
Čížek Karel, 14; 103

—D—

Danielovič, gen., 72
Dechet Ján, 100; 109
Dvořák Otakar, 30
Dvořáková Z., 52

—F—

Fiala Josef František, 100
Fierlinger Zdeněk, 38; 100
Flajzar Štěpán, 46
Frei Bohumil Jiří, 7; 52
Fricová, 16
Frolík Jan, 7; 9; 29; 30; 52; 56; 57
Fuciman Jan, 112
Fučík Julius, 13

—G—

Gazda, kpt., 40
Gottwald Klement, 8; 11; 12; 14; 17; 25; 28; **33**; 37; 52; 54; 69; 76; 81; 83; 85; 100; 101; 106; 107; 109

—H—

Hájek František, 14
Hála František, 43
Hanus Jiří, 28; 52
Havránek, 102

Hejl V., 52
Hendrych Jiří, 38; 100
Hladný, 77
Hlavačka Ludvík, 43
Hodač Vladimír, 26; 27; 51; 52
Hoffmann, 101
Horáková Milada, 30
Houdek Vratislav, 9; **31**; 32; 58
Houška Josef, 71
Houzar, 101
Hrabák Václav, 16; 17; 18; 27; **41**; 49; 58; 105
Hrabina Miloš, 16; 17; 18; **42**; 43; 47; 58; 96; 98; 105
Hudecký Jaroslav, 46

—J—

Jiráček Jan, 103; 104
John Jaroslav, 77

—K—

Kadlecová Milada, 2
Kajpr Adolf, 118; 123
Kalinský ppor., 19; 20; 49
Kalous Jan, 52
Kaplan Karel, 7; 28; 33; 39; 52
Kašpar Karel, kardinál, 28
Klíma Jaroslav, 47
Komárek Karel, 67; 68
Konáš František, 102
Konečný, 30
Konopka, 101
Kopecký Václav, 38; 39; 100
Košar Bohumil, 18; 19; **48**; 63; 64; 101; 105; 106; 107
Kozlová Růžena, 50
Kratochvíl Antonín, 50; 51; 52
Krétová Anna, 49
Kroček L., 56
Krokeš Antonín, 9; 32; 58
Kroupa Vlastimil, 67; 68
Křáp Josef, 72
Kudrna Josef, 103

—L—

Liška Otakar, 77; 81
Liva Ottavio de, 12; 15; 27; **34**; 38; 105; 109; 110; 111
Lukačevič Josef, 100

—M—

Mácha Ladislav, 7; 9; 11; 12; 16; 17; 18; 19; 20; 21; 22; 23; 24; 25; 27; 32; **33**; 35; 43; 45; 47; 48; 49; 50; 54; 55; 58; 65; 66; 68; 69; 75; 80; 81; 82; 85; 86; 87; 88; 89; 90; 91; 92; 93; 94; 95; 96; 97; 98; 99; 105; 106; 107; 109; 111; 112; 117; 118; 127
Machalka Augustin Antonín, 16; 25; **45**; 101; 105; 118; 123
Machara František, **70**; 74
Malý Emil, 76; 81; 108; 109

- Mára Jan, 100
 Marčan Jan, 9; **32**; 44; 58
 Mastiliak Ján Ivan, 101
 Mašek Miroslav, 9; **32**; 58
 Maurer, 14
 Melkus Jaroslav, 115
 Milata Miroslav, 77; 78; 79; 81; 82; 85
 Minařík Tomáš, 77; 81
 Moučka Milan, 9; 10; 30; 58
 Müller V., dr., 56
- N—
- Nejedlý Zdeněk, 38
 Němec František, mjr., 46
 Němec František, pplk., 42
 Němec Václav, 16; 17; 19; 20; 22; 23; **44**; 47; 58; 105; 107
 Nešvera K., 52
 Nosek Václav, 12; 17; 19; 21; 25; **47**; 76; 81; 83; 85; 102;
 109; 110
 Novotný Antonín, 16; 21; **50**; 81; 85
- P—
- Paducha A., 56
 Pártl, 103
 Pícha Mořic, 104
 Plaček Štěpán, 9; 30
 Plachý Jiří, 2
 Plechatý J., 56
 Plojhar Josef, 8; 28; 100
 Podhradský Václav, 50; 91; 112
 Pokorný Alois, 102
 Pokorný B., 56
 Pospíšilová Marie, 67
 Pošík, 78
 Prchal Antonín, 9; 29; 31; 58
 Prunar J., plk., 56
 Průša Vladimír, 9; 32; 58
 Převorová, 103
 Pulec Václav, 30
- R—
- Rath, 39
 Rázek Adolf, 2; 7; 55; 100; 133
 Rotsch Jaroslav, 18; **47**; 48
 Roubíček Otto, 89; 92
 Růt Josef, 2
- Ř—
- Řezníček Stanislav, 16; 19; **40**; 58; 105; 107
- S—
- Schramm Augustin, 79; 81
 Skerl Robert, 18; 47; 49; 63; 64; 101; 107; 118; 124
 Slánský Rudolf, 30
 Slaviček Václav, 12; 34; 104
 Smrž, 103
 Smíšek K., 56
 Solář Josef, 102
 Sonnenschein, 14; 64
 Srch Milan, 50
 Srnec Dobroslav, 9; 31; 58
- Staněk M., 56
 Stehlík Roman, 12; 35; 101; 105
 Ströbinger R., 52
 Stříbrný Jan, 2; 28; 52
 Stuchlý P., 105
 Svoboda Jan, 39
 Svoboda Jiří, 42
 Svoboda Josef, 101; 102
- Š—
- Šedivý, 47
 Šilhan František, 101; 118; 123
 Široký Viliam, 38; 100
 Šlechta Alois, 45; 77; 81
 Šmolka V., 56
 Špaček, 14
 Šrámek Jan, 43
 Šrámek Vladimír, 46
 Štefan Jiří, 50
 Štrougal Lubomír, 48; 78; 81
 Šváb Karel, 32; 46
 Švermová Marie, 52
- T—
- Tajovský Vít Bohumil, 12; 16; 23; **34**; 51; 101; 103; 105;
 118; 123
 Tiev Tomáš, 71
 Tomek Prokop, 2
 Tondl, 79; 85
 Toufar Josef, (též Coufal, Zouhal, Zoukal) 10; 11; 12; 13;
 14; 16; 17; 18; 19; 20; 21; 22; 23; 24; 25; 26; 27; 32; **33**;
 35; 36; 37; 38; 39; 45; 47; 49; 53; 54; 59; 62; 63; 64; 67;
 69; 73; 74; 75; 76; 79; 81; 82; 83; 84; 85; 86; 87; 88; 89;
 90; 91; 92; 93; 95; 96; 98; 100; 101; 102; 103; 104; 105;
 106; 107; 108; 110; 111; 113; 115; 118; 120; 122; 124;
 125; 127
 Toufarová Marie (Pospíšilová), 67
 Trtík, 103
- V—
- Valeš O., 56
 Vaško Václav, 2; 7; 28; 51; 52; 117
 Verolino Gennaro, 34
 Veselý Jindřich, 37
 Vojtaššák, 30
 Vybíral Vincenc, 49
- Z—
- Zápotocký Antonín, 8; 28
 Závodský Osvald, 9; 10; 12; 16; 17; 18; 19; 25; 30; 32; **46**;
 47; 69; 75; 76; 81; 83; 85; 89; 90; 92; 105; 106; 108
 Zdražil Drahomír, 46
 Zela Stanislav, 25; 30; 45
 Zelenka L., 56
 Zikmund Josef, 16; 19; 43; 58; 105; 107
 Zikmundovský Zdeněk, 30
 Zita František, 9; 32; 58
 Zmrhal Jan, 16; **45**
 Zouhal Josef, (viz Toufar Josef) 14
 Zoukal Josef, (viz Toufar Josef) 74

ZKRATKY

AIPKO	Analyticko-informační, plánovací a kontrolní odbor
a. j.	archivní jednotka
A MV	Archiv ministerstva vnitra
A ÚV KSČ	Archiv Ústředního výboru KSČ
BA	Odbor BA (označován rovněž jako odbor StB, Velitelství StB)
BAa	Skupina BAa - vnitřní Státní bezpečnost
BAb	Sektor BAb - zahraniční zpravodajství
civ.	civilní
cit.	citace (citovaný)
CÚV	Celoútvárový výbor
č.	číslo
č. j.	číslo jednací
č. l.	číslo listu
čp.	číslo popisné
ČKA	Česká křesťanská akademie
čs.	československý
čsl.	československý
ČSL	Československá strana lidová
č. sp.	číslo spisu
ČSR	Československá republika
ČSSR	Československá socialistická republika
doc.	docent
dr.	doktor
EKO	Ekonomická kontrarozvědka
FMV	Federální ministersvo vnitra
FS	Federální shromáždění
FSZS	Federální správa zpravodajských služeb
HS StB	Hlavní správa Státní bezpečnosti
inv. j.	inventární jednotka
KA	Katolická akce
kádr.	kádrový
KI	Komunistická internacionála
KPR	Kancelář prezidenta republiky
KRO	Kontrarozvědný odbor
KSČ	Komunistická strana Československa
KS MV	Krajská správa ministerstva vnitra
KSS	Komunistická strana Slovenska
KS StB	Krajská správa StB
KS VB	Krajská správa Veřejné bezpečnosti
KÚ	Kriminalistický ústav
KV	Krajské velitelství
KV KSČ	Krajský výbor KSČ
KV StB	Krajské velitelství StB
MAVNF	Městský Akční výbor národní fronty
MIO	Ministerstvo informací a osvěty
mj.	mimo jiné

MLVH	Ministerstvo lesního a vodního hospodářství
MNB	Ministerstvo národní bezpečnosti
Msgre.	Monsignore
MV	Ministerstvo vnitra
MV-PZ	Ministerstvo vnitra - politické zpravodajství
NB	Národní bezpečnost
NF	Národní fronta
NKVD	Narodnyj komisariat vnutrennych děl (Ministerstvo vnitra SSSR)
n. p.	národní podnik
NS	Národní shormáždění
obž.	obžalovaný
odst.	odstavec
ONV	okresní národní výbor
OV KSČ	okresní výbor KSČ
OV SNB	okresní výbor SNB
OZO	Oblastní zpravodajská odbočka
OZPO	Pobočka oblastní zpravodajské odbočky
P.	Pater
písm.	písmeno
PF UK	Právnická fakulta Univerzity Karlovy
pozn.	poznámka
plk.	plukovník
pplk.	podplukovník
ppor.	podporučík
prof.	profesor
příp.	případně
r.	rok
RR	regionální rezidenti
ř. z.	říšský zákoník
s.	soudruh
Sb.	Sbírky
skup.	skupina
sl. zař.	služebně zařazen
SNB	Sbor národní bezpečnosti
SNV	Sbor nápravné výchovy
SOA	Státní oblastní archiv
soc.	socialistický
SOŠ	Střední odborná škola
spis. zn.	spisová značka (také v podobě: sp. zn.)
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
StB	Státní bezpečnost
str.	stránka
SÚA	Státní ústřední archiv
SÚC	Státní úřad pro věci církevní
SKM	Sdružení katolické mládeže
S VB	Správa Veřejné bezpečnosti
sv.	svazek
sv.	svědek
sv.	svatý

tr. ř.	trestní řád
tr. zák.	trestní zákon (také v podobě: tr. z.)
TÚ MV	Technické úkony MV
ÚDV	Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu
UK	Univerzita Karlova
ÚKRRK	Ústřední kontrolní a revizní komise
ÚO	Útvarová organizace
Ú StB	Ústředna Státní bezpečnosti
ÚŠ MV FED	Ústřední škola ministerstva vnitra Felixe Edmundoviče Džeržinského
Útvar 9600	Velitelství pohraničních útvarů SNB
ÚV KSČ	Ústřední výbor Komunistické strany Československa
VB	Veřejná bezpečnost
vrch. stržm.	vrchní strážmistr
V StB	Velitelství Státní bezpečnosti
VO	Vnitřní oddělení (odbor)
VUML	Večerní univerzita marxismu-leninismu
VVP	Vyšší vojenská prokuratura
ZOB	Zemský odbor bezpečnosti
ZNV	Zemský národní výbor
ZÚ	zastupitelský úřad
ZST	země socialistického tábora
zvl.	zvláštní
ZVP	zástupce pro věci politické

SLOVO O AUTORECH

Mgr. Jan KALOUS (1972)

absolvoval v letech 1991 - 1998 studium oboru historie - politologie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, specializace dějiny východní a jihovýchodní Evropy.

V roce 1998 se stal externím spolupracovníkem Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu.

Od roku 1999 je zaměstnancem ÚDV. Působil ve funkci vedoucího 2. (publikační) skupiny odboru dokumentace, v současné době je vedoucím oddělení dokumentace.

V roce 1999 zvítězil ve 4. ročníku Ceny Edvarda Beneše (cena byla udělena za diplomovou práci *Vojenské a politické kontakty Československa a Sovětského svazu v letech 1935 - 1938*).

Ing. Adolf RÁZEK (1930)

studoval elektrotechniku.

Za činnost v SKM a „pobuřování“ (rozšiřování náboženského tisku) byl vězněn v 50. letech. Po věznění v Jáchymově pracoval jako dělník a později jako technik. Byl znovu trestně stíhán v letech 1985 - 1986 za „maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi“.

V roce 1990 působil v obnovující se Charitě, odkud odešel ke zvláštnímu útvaru MV, který vyšetřoval zločiny bývalé StB.

Po vzniku Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu zde do roku 2000 působil jako vyšetřovatel. Problematice se věnuje nadále.

POZNÁMKY

POZNÁMKY

Jan Kalous
Instruktažní skupina StB v lednu a únoru 1950
Zákulisí případu Číhošť

SEŠITY
Úřadu dokumentace a vyšetřování
zločinů komunismu
č. 4

Editor Ladislava Kremlíčková
Typografická úprava Antonín Hrubec

Vydává Úřad dokumentace a vyšetřování
zločinů komunismu PČR
v Tiskárně MV, p. o., Bartůňkova 4, Praha 415.

Náklad 2000 výtisků
Vydání 1. Praha 2001
NEPRODEJNÉ

ISBN 80-902885-4-5